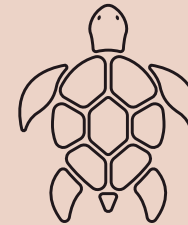




Schildpad op het Binnenhof

Een politiek plakboek van één van
de oprichters van D66: Erwin Nypels

D66



Een schildpad is een geharnast,
doordrammerig dier
met een lange adem,
dat een stip op de horizon ziet!

Inhoudsopgave

| | |
|---|-----------|
| Voorwoord | 9 |
| | |
| 1. Begin | 11 |
| Eerste episode | 11 |
| De oorlogsjaren | 12 |
| De bevrijding?! | 13 |
| Vervolg | 16 |
| (Denk)sport | 17 |
| Een alternatieve jaarclub | 18 |
| | |
| 2.Vegetarisme en dienstplicht | 23 |
| Vegetarisme | 23 |
| Een gewonnen schaakpartij | 25 |
| Dienstweigeraar? | 26 |
| Korporaalschap | 29 |
| | |
| 3. Onverwoestbare band met twee politieke jongerenorganisaties | 35 |
| I. De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD) | 35 |
| Enkele activiteiten | 35 |
| Drievoudige beïnvloeding van mijn persoonlijk leven | 36 |
| Band met de JOVD verder versterkt! | 38 |
| II. De Jonge Democraten (JD) | 39 |
| | |
| 4. JOVD-Huwelijk 1964 | 57 |
| Een bijzondere hobby | 57 |
| Het gebeurde op een schrikkel dag | 57 |
| | |
| 5. Van politieke hobby naar D66-kamerlid | 65 |
| De betekenis van de politiek na ons huwelijk | 65 |
| Herhaalt de geschiedenis zich? | 66 |
| Nabeschouwing | 68 |

| | |
|---|------------|
| 6. Ondersteuning door D66-vrijwilligers | 85 |
| I. Introductie | 85 |
| II. Het topkwartet | 86 |
| | |
| 7. Een drietal parlementaire reizen | 99 |
| Finland | 99 |
| Griekenland | 100 |
| India | 102 |
| | |
| 8. Bijnamen | 107 |
| | |
| 9. Curriculum Vitae | 121 |
| I. Algemeen | 121 |
| II. Beschrijving enkele onderdelen werkterrein Tweede Kamer | 124 |

Voorwoord

Dit door hemzelf samengesteld lees- en kijkboek heeft tot doel een persoonlijke kennismaking met één van de oprichters van D66, Erwin Nypels. Hij maakte na de oprichting 21 jaar deel uit van de Tweede Kamerfractie van D66 en was een ½ jaar minister in het interimkabinet Van Agt III. Geschetst wordt hoe hij de Tweede Wereldoorlog is doorgekomen, waarom hij vegetariër was en is gebleven, hoe hij belangstelling voor de politiek kreeg, waarom hij actief aan de oprichting van D66 deelnam, waarom hij politieke jongerenorganisaties zo belangrijk vindt en waarom hij D66 als de hedendaagse opvolger van de vroegere Vrijzinnig Democratische Bond beschouwt.

Het plakboek is gebaseerd op de geïllustreerde verhalen die Erwin Nypels samenstelde voor zijn familie. De bron is in enkele gevallen alleen het geheugen. In dat geval kunnen de details anders zijn geweest. Dat neemt niet weg dat de strekking van de weergegeven verhalen juist is.

Sommige gebeurtenissen zijn ter wille van de leesbaarheid in meerdere hoofdstukken vermeld. Dit is het gevolg van het feit dat er naar gestreefd is ieder hoofdstuk zo samen te stellen dat het apart gelezen kan worden met zo min mogelijk verwijzingen naar andere hoofdstukken.

Tweede, aangevulde, uitgave juni 2023

1. Begin

Eerste episode

Ik ben geboren op 1 augustus 1933 in de Rijnegomlaan 22 in Aerdenhout (thans gemeente Bloemendaal). Mijn vader was Albert Carel Nypels, kandidaat-notaris bij het notariskantoor Wildschut in Haarlem. Mijn moeder was Jeanny Thérèse Deutman. Ik had een drie jaar oudere zuster Inge. In september 1935 zijn we verhuisd naar de Oranjesingel 45 in Nijmegen omdat mijn vader in die stad was benoemd tot notaris. Nijmegen werd daardoor mijn jeugdstad. Ik ging daar naar de Nuts-kleuterschool, de Nuts-lagere school en vervolgens naar het Stedelijk Gymnasium (tegenover ons huis). Daar bleef ik in de derde klas zitten. Het bleek dat ik geen talenknobbel had en dat speciaal Latijn en Grieks voor mij te hoog gegrepen waren. De wiskundekant bleek mij meer te liggen. Daarom ben ik overgegaan naar de vijfjarige HBS-B aan de Kronenburger Singel. Daar deed ik in hetzelfde jaar als mijn oude klasgenoten van het Gymnasium in 1951, net nog op mijn zeventiende, eindexamen. Door de overgang van scholen had ik dus in feite geen jaar verloren. Ik ben daarna tot de conclusie gekomen dat ik door deze combinatie van twee scholen de beste middelbare schoolopleiding heb gekregen die voor mij denkbaar was. Ik ben in het bijzonder zeer dankbaar voor de driejarige Gymnasiale ondergrond.

Mijn grootvader van moederskant, opa Deutman, werkte in het toenmalige Nederlands-Indië. Hij stichtte daar de oogheekundige kliniek van Soerabaya en werd daarvan de geneesheer-directeur. Oma Deutman was echter al in 1918 met de kinderen naar Nederland gegaan en woonde niet ver van ons in Aerdenhout. Nadat mijn vader tot notaris in Nijmegen werd benoemd is onze oma ook naar Nijmegen verhuisd. Zij ging wonen in een groot huis buiten Nijmegen op de Kwakkenberg (Payensweg 2). In dit huis was oma het middelpunt van de Deutmanfamilie. Zij nodigde daar regelmatig haar kinderen en kleinkinderen uit voor bezoeken en logeerpartijen. Natuurlijk gold dat ook voor mijn vader en moeder en voor Inge en mij.

Ongeveer een half jaar voor de Duitse inval in Nederland is mijn vader na een lang ziekbed thuis op 8 november 1939 overleden. Een mengeling van tuberculose, astma en bronchitis is hem noodlottig geworden. Ik was toen zes jaar. Hierdoor heb ik mijn vader dus eigenlijk nooit goed gekend. Mijn moeder, Inge en ik hebben na dit overlijden enkele maanden onze intrek genomen bij oma Deutman op de Payensweg.

Na de Duitse inval hebben oma en mijn moeder besloten om samen één gezin te vormen. Daartoe zijn we met z'n vieren weer verhuisd van de Payensweg naar ons huis op de Oranjesingel. Feitelijk werd oma Deutman toen het gezinshoofd. Dat bleek haar wel toevertrouwd. Ze was een zeer kordate vrouw, die ons, ook financieel, goed door de oorlogsjaren heen heeft geloodst!

De oorlogsjaren

In het algemeen zijn we de oorlogsjaren in de periode 1940 – 1945 goed doorgekomen. Belangrijk was dat we voldoende te eten hebben gehad. Al in het eerste oorlogsjaar werd door de Duitsers een distributiesysteem met bonkaarten voor vele voedselsoorten ingevoerd. Maar oma had zo haar kanalen waardoor wij indien nodig extra voedsel verkregen. We hebben daardoor niet, zoals later tijdens de hongervinter in West-Nederland, honger geleden. Wel kregen we op last van het Duitse gezag tijdens de oorlog inwoning van een echtpaar dat de middenverdieping van ons huis betrok. Het betrof de heer en mevrouw Zuidema. Hij was een advocaat. Gelukkig konden we het goed met hun vinden. Oma en mijn moeder vonden het bovendien wel fijn dat er hierdoor in deze oorlogstijd een volwassen man, en nog wel een advocaat, in huis was. De Zuidema's hadden een klein zwart hondje, de Schotse terriër Binkie, die onze hond Joep (een Heidelwachter) gezelschap kwam houden.

De datum 22 februari 1944 is in mijn geheugen gegrift. Het was de dag dat Nijmegen door de Amerikanen werd gebombardeerd. Het bombardement begon ongeveer half twee 's middags ondanks het feit dat vlak daarvoor het luchtalarm sein veilig was gegeven. Mijn vriend Bob Wagenmaker en ik waren net onderweg van huis naar school. Toen we de kruising Oranjesingel/Hertogstraat bereikten hoorden we gebrom van vliegtuigen in de lucht en lawaai van exploderende bommen in de verte. Bob riep: "Laten we maar op de grond gaan liggen." En dat deden we. Toen het wat stiller werd zijn we samen maar terug naar huis gegaan! Later bleek dat door de geëxplodeerde bommen en de daarna ontstane branden een groot deel van de binnenstad was verwoest evenals het mooie oude stationsgebouw.

Er waren ook vele doden en gewonden. Tijdenlang heeft aan de Nijmegenaren de prangende vraag geknaagd waarom dit fatale bombardement heeft plaats gevonden. Was het opzet of een vergissing? Militaire of strategische doelen werden vrijwel niet getroffen. Hierbij kwam dat op dezelfde dag Arnhem, Enschede en Deventer eveneens het slachtoffer werden van bombardementen. Pas in 1984 bleek uit historisch onderzoek dat de aanvallen wel degelijk doelbewust zijn geweest, maar zeer slecht waren uitgevoerd.

Nijmegen is bevrijd van de Duitsers in september 1944 en wel in een veldslag van vier dagen, die duurde van zondag 17 september tot en met woensdag 20 september. Op de zondag landde vanuit een lucht-Armada met transport-zweefvliegtuigen een groot leger Amerikaanse parachutisten ("Airborne Troops") ten Zuiden van Nijmegen in Groesbeek, Wijchen en de Hatertsche Vennen. Binnen de kortste tijd hebben de parachutisten verschillende dorpen bezet, waarna de slag om Nijmegen begon. Tijdens de gevechten hebben oma, mijn moeder, Inge en ik samen met onze dienstbode Nel en haar verloofde Rien (een brandweerman) geschuild in onze kelder van het huis aan de Oranjesingel. De Zuidema's waren er op dat moment niet. Zij logeerden in Vierhouten (boven de grote rivieren). Bij spannende momenten met veel oorlogslawaai boven ons hoofd kropen wij met z'n allen in een grote voorraadkast waarin wij ons het veiligst voelden.

Wij deden dan meestal voor de zekerheid - het lijkt lachwekkend, maar het was toen bittere ernst - een keukenpan als een soort helm op ons hoofd. Ik was zeer verontwaardigd want ik kreeg een vergiet en ik dacht dat dat vergiet door zijn gaatjes minder bescherming zou geven. Bij onze voordeur was een bordes met daaronder een open ruimte die met een trap vanuit onze voortuin bereikbaar was. Tijdens de gevechten hebben hier een poos soldaten gezeten die uit die open ruimte schoten op soldaten van de vijand. Wij weten niet of het Duitse of Amerikaanse soldaten waren. We hoorden ze schieten, maar we dorsten niet te gaan kijken uit vrees dat ze ons kwaad zouden doen. In die tijd is ook een granaat in ons huis terecht gekomen, die een deel van onze trap naar de bovenverdieping wegsloeg. We hebben daarna op die plek met een keukentrapje naar de bovenverdieping moeten gaan. Ik vond dat erg eng omdat je door dat trapje naar beneden in het trappenhuis kon kijken.

De bevrijding?!

Toen de gevechten om Nijmegen ten einde waren, waren we officieel bevrijd. Maar een echt gevoel van bevrijding hadden we nog niet omdat Nijmegen een frontstad was geworden. Onze oma en mijn moeder vonden daarom dat we er goed aan zouden doen het onveilige Nijmegen te ontvluchten. We hebben onderdak gevraagd en gekregen in het TBC-sanatorium Dekkerswald in Groesbeek. Oma, mijn moeder, Inge en ik waren daarheen gelopen. Dat was vooral voor oma erg zwaar. Hier komt bij dat we onze twee honden Joep en Binkie hadden meegenomen. In Dekkerswald sliepen we op rare harde kuurbedden. We zijn daar een paar dagen gebleven. Toen werd er aandrang op ons uitgeoefend om te vertrekken. We voelden ons daar ook niet echt veilig. We zijn daarom weer teruggekeerd naar ons huis op de Oranjesingel. Tijdens de terugweg ben ik toen tot ieders schrik bijna door een tank overreden.

Maar vrij snel na onze thuiskomst, namelijk op 26 september, werd er onverwachts bij ons huis aangebeld door Janus, de man van ons vroegere dienstmeisje Dien. Hij was uit zichzelf gekomen en zei dat hij ons kwam halen om tijdelijk te komen wonen bij hem op de boerderij in het dorpje Winssen (in het Land van Maas en Waal). Hij riep uit: “Het is hier voor jullie veel te onveilig geworden!” Als we met hem mee zouden gaan zouden we de zolder van zijn boerderij ter beschikking krijgen om te slapen en te wonen. Wel was er nog een obstakel. Het paard met wagen waarmee hij ons wilde ophalen was niet verder gekomen dan het Maas-Waalkanaal.

Daar was de brug beschadigd waardoor er geen verkeer meer over kon. Maar voetgangers konden er nog wel over lopen. We zouden dus zelf voor vervoer naar het Maas-Waalkanaal moeten zorgen. Oma en mijn moeder hebben het aanbod van Janus in dank aanvaard want de Duitsers waren begonnen Nijmegen te beschieten onder meer om de Waalbrug te vernietigen. Er vielen regelmatig granaten. We zijn toen met z’n vieren, de twee honden en de poes waarschijnlijk met een taxi naar het Maas-Waalkanaal gereden en vandaaruit met Janus op de boerenkar meegegaan naar zijn boerderij. Tijdens de rit riep oma plotseling uit: “Gunst ik geloof dat ik vandaag jarig ben.” Dat was ook zo! Door de gevaarlijke situatie waarin we verkeerden had niemand daaraan gedacht. Op de boerderij van Janus en Dien hebben we de eerste twee maanden van de bevrijding gewoond. Het was wel even wennen, maar het was inderdaad veel veiliger dan in Nijmegen.

Omstreeks begin december 1944 gebeurde er in Winssen iets dat ingrijpende gevolgen had. In het dorp werden geallieerde militairen gelegerd. Daarvoor werd alle beschikbare woonruimte gevorderd. Burgers die niet tot de vaste bewoners van Winssen behoorden, moesten het dorp verlaten. Dat gold voor ettelijke tientallen personen, zoals wij. We moesten op een dag verzamelen op een aangegeven plek. Daar stond een kolonne legertrucs die ons zou transporteren. Onze huisdieren mochten niet mee. (De poes is daarna onder een tank gekomen.) Wij dachten dat wij naar Nijmegen terug zouden worden gebracht. Maar tot onze verbazing reden we door Nijmegen heen en werden we gebracht naar Nistelrode in Noord-Brabant.

Daar bleek overigens tot onze verrassing dat tot de evacuees uit Winssen ook een goede vriendin van Inge, Corry Barnasconi, met haar moeder behoorde. We hebben toen besloten om verder met z’n zessen zoveel mogelijk bij elkaar te blijven. In Nistelrode werd op het stro in een school de nacht doorgebracht. We hoorden veel oorlogslawaai. De Duitsers deden pogingen om de door de geallieerden bezette corridor van Eindhoven naar Nijmegen te doorbreken. Gelukkig lukte dat niet. De volgende dag zijn we in de

legertrucs verder getransporteerd naar Mierlo. Daar werden we “losgelaten”. Waarom dit gebeurde en wat we nu verder moesten doen, werd ons niet verteld.

Oma is toen met ons naar de plaatselijke dokter gegaan en heeft zich voorgesteld als de vrouw van een oogarts, dus als de vrouw van een collega. Via deze plaatselijke dokter is daarna voor ons zessen een tijdelijk onderdak geregeld in de molen van Mierlo en de bijbehorende molenaarswoning. Dat was wel grappig maar zeer gebrekkig, krap en koud.

Na drie weken zijn we daarom met twee taxi’s naar Eindhoven gegaan om betere woonruimte te zoeken. Het Rode Kruis verwees ons daarvoor naar de gemeente. Tot onze opluchting kon die ons helpen door het verstrekken van een lijstje met mogelijke adressen van mensen die bereid waren inwoning te accepteren. Maar het was niet mogelijk met z’n zessen op één adres onderdak te verkrijgen. Mijn moeder, Inge en ik kregen onderdak bij de familie Brugmans. Dat waren erg aardige en hartelijke mensen, maar ook dit was erg krap en daar was geen plaats voor oma. Zij had een adres aan de overkant van de straat. We zijn toen snel naar onderdak gaan zoeken waar we met z’n vieren bij elkaar konden blijven. Dat vonden we bij het echtpaar Calmijn dat woonde aan de spoorlijn van Eindhoven naar Valkenswaard. Corry en haar moeder vonden samen eveneens een aanvaardbaar onderkomen. Uiteindelijk hebben we ongeveer zes maanden in Eindhoven gewoond voordat we weer terug konden keren naar Nijmegen.

Ook in Eindhoven was het te merken dat de oorlog nog (lang) niet was afgelopen. ’s Nachts hoorden we regelmatig het geluid van overvliegende Duitse V2-bommen op weg naar Engeland. We duimden dan in ons bed dat dat geluid niet zou stoppen want dan zou die bom bij ons in de buurt vallen. Eén keer gebeurde dat en daardoor werd een heel blok huizen verwoest. We hoopten dan dat zo’n V2 in de Noordzee zou vallen. Vanuit ons huis konden we verder Spitfires en andere gevechtsvliegtuigen van het vliegveld Eindhoven zien opstijgen en dalen. In die tijd was er bovendien nog steeds schaarste aan voedsel en vooral ook brandstof. We zagen dat vele burgers met emmertjes kolen stalen van kolentreinen die stilstonden op het spoorwegemplacement voor ons huis. We trokken overdag veel samen op met de Barnasconi’s. Inge en Corry gingen in die tijd heel vaak naar de bioscoop om te kijken naar Engelse en Amerikaanse liefdesfilms. Ik mocht dan met hun mee, maar ik was nog niet geïnteresseerd in dit soort films. De heer Calmijn was hoofdonderwijzer van een lagere school. Dat bleek voor mij erg belangrijk te zijn. Hij was namelijk bereid om mij privéles te geven zodat ik aan het einde van het schooljaar toch toelatingsexamen zou kunnen doen voor het Gymnasium.

Tijdens ons verblijf in Eindhoven waren onze dienstbode Nel en haar verloofde achtergebleven om op ons huis in Nijmegen te passen. Ons huis werd in die periode gevorderd door de gemeente om militairen onderdak te verschaffen. Er zijn daarna 36 Canadese militairen in gelegerd. Nel is toen ook getrouwd met haar brandweerman met 36 Canadezen als getuigen! Na de vrede op 5 mei 1945 konden we terugkeren naar het huis op de Oranjesingel. Maar dat moest eerst hersteld worden van de oorlogsschade en de uitwoning door de soldaten. Daarom duurde het nog enige tijd voordat we daadwerkelijk teruggingen. Daarna heb ik toelatingsexamen voor het Gymnasium gedaan. Ik ben geslaagd dankzij de privélessen die ik in Eindhoven had gehad!

Vervolg

In het begin van de Japanse bezetting van Nederlands Indië tijdens de Tweede Wereldoorlog is opa Deutman ontheven van zijn functie als geneesheer-directeur van de oogheekundige kliniek. Hij heeft daarna als arts in een interneringskamp voor vrouwen de oorlog doorleefd. Na de capitulatie van Japan bleek echter dat hij zijn directeursfunctie bij de oogheekundige kliniek niet mocht hervatten. Hij heeft toen besloten naar Nederland terug te keren. In 1947 nam hij zijn intrek bij ons in Nijmegen. Maar door zijn langdurig werken en leven in de tropen en het doorstaan van het interneringskamp was hij de Hollandse leefwijze in sterke mate ontgroeid. We moesten daardoor elkaar leren kennen en aan elkaar wennen alsof we vreemden voor elkaar waren. Dat ging niet altijd zonder spanningen. Persoonlijk was ik zeer verguld met de komst van opa omdat hij regelmatig 's avonds met mij een potje schaak speelde of samen met mij een schaakprobleem oploste. Opa Deutman heeft ook korte tijd vanuit ons huis als oogarts praktijk uitgeoefend. In 1950 is hij overleden.

Mijn zuster Inge heeft in 1950 het ouderlijk huis in Nijmegen verlaten om in Den Haag haar Gymnasiumstudie af te maken. Zelf was ik oorspronkelijk van plan om na mijn eindexamen in 1951 in Delft te gaan studeren voor ingenieur. Maar er waren twee oorzaken waardoor dat plan vlak na mijn eindexamen voor mijn omgeving en mijzelf plotseling is veranderd. Allereerst had ik op de HBS een geschiedenisleraar (Collard) die zo interessant les gaf dat dit bij mij een sterke belangstelling voor de politiek opwekte. Dit werd nog versterkt door de actuele gebeurtenissen tijdens het dekolonisatieproces in Indië. Daarin was ik geïnteresseerd omdat zoveel familieleden hun roots in dat land hadden. Niet alleen de beide grootvaders, maar ook mijn moeder (die daar geboren was) en oom Maurits met vrouw en kinderen. De tweede oorzaak was de volgende. De broer van mijn vriend Bob Wagenmaker, Frits, had mij verteld dat hij lid was geworden van de JOVD, een politieke jongerenorganisatie, en dat hij dat zo leuk vond. Hij had gehoord dat

ik lid was geworden van de debatingclub van de HBS en daarom dacht hij dat de JOVD ook wel iets voor mij zou zijn.

Nou, dat was zo! Ik werd lid van de JOVD en hielp mee om een afdeling van die club op te richten in Nijmegen. Het werd de doorslaggevende reden om zelfs na mijn eindexamen nog te beslissen een andere studie te kiezen. Het werd “economie” in Amsterdam omdat ik vermoedde dat ik aan zo'n studie veel zou hebben voor mijn politieke interesse, hetgeen klopte! Mijn moeder en oma waren hier oorspronkelijk niet blij mee. Maar ik verliet Nijmegen in 1951 om deze studie in Amsterdam te gaan volgen.

Nadat Inge en ik het huis uit waren, was er voor mijn moeder en oma eigenlijk geen reden meer om in Nijmegen te blijven wonen. De meeste van hun goede vrienden en kennissen, voornamelijk uit hun Indische tijd, woonden in Den Haag. Zij zijn daarom in 1953 verhuisd naar een mooie flat op het Stadhoudersplantsoen in die stad. Zij hebben daar gelukkig nog geruime tijd met plezier gewoond. Oma Deutman is in 1956 overleden. Mijn moeder in 1992.

(Denk)sport

Bob Wagenmaker en ik waren boezemvrienden. Bob woonde in Nijmegen op de Oranjesingel 23 in het blok huizen dat naast het onze stond. We gingen samen naar de Nuts-kleuterschool en de Nuts-lagere school. Samen deden we ook pogingen om het Stedelijk Gymnasium te doorlopen. Pogingen, die mislukten. Ook Bob kwam uiteindelijk niet verder dan de derde klas. Hij is daarna net als ik over gegaan naar de vijfjarige Rijks HBS-B, waarop hij ook het eindexamen haalde. De vriendschapsbanden met Bob en zijn latere vrouw Corry de Lange zijn altijd blijven bestaan.

In de periode 1945 – 1951 werden Bob en ik padvinders bij de Batavierengroep. In de eerste jaren was dit een groep van landverkenners op de Kwakkenberg. Daarna is de groep omgevormd tot een groep van zeeverkenners, die zijn activiteiten had aan het Grindgat (een zij-inham van de Waal) in Weurt. Ik werd toen bootsman van de Zeemeeuwenbak van zeven jongens. Bob werd opperbootsman. In onze padvinderstijd kampeerden we regelmatig en we liepen mee in de Kalorama-wandelmarsen en wandeltochten die onze Batavierengroep zelf organiseerde.

Bob en ik waren ook enthousiaste tennissers. Dat deden we op de tennisbanen die eveneens op de Kwakkenberg waren. We hebben ook een keer deelgenomen aan de Gelderse Jeugdkampioenschappen in Doetinchem. Bob werd in dat jaar Gelders

jeugdkampioen! Zelf werd ik toen na een spannende partij in drie sets in de kwartfinale uitgeschakeld. De familie Wagenmaker, vader, moeder, Frits, Bob en Erik, bestond tevens uit verwoede tafeltennissers. Regelmatig werd ik uitgenodigd om mee te doen. Dat deed ik graag want ik vond dit ook een erg leuk spel. Maar hoe ik ook mijn best deed, tegen hun tafeltennisgeweld kon ik niet op. Ik eindigde in hun competitie altijd als laatste.

Piet Stuiver was mijn “spelletjesvriend”. Met hem heb ik ook op de Nuts-kleuterschool, de Nuts-lagere school en de eerste (drie) klassen van het Gymnasium gezeten. We bezochten elkaar regelmatig om te schaken of Stratego te spelen.

We speelden Stratego overigens op een geheel eigen wijze, namelijk met twee spelen en twee borden tegelijk, die samen één slagveld vormden. Wij hadden dan ieder een twee maal zo groot leger als bij het gewone Stratego (maar iedere partij kreeg dan slechts één vlag die verdedigd moest worden). De veldslagen duurden dan vaak vele uren!

Een alternatieve jaarclub

We ontmoetten elkaar voor het eerst tijdens de ontgroening onder een tafel op de sociëteit van het Amsterdamse Studenten Corps. Onder een tafel, omdat we twee buitenbeentjes waren. Kees Ruitenberg was geheelonthouder, en ik was vegetariër. Dat gaf meteen een band tussen ons die is gebleven. Het was september 1951. Na de ontgroening, die voor ons eindigde in een zaaltje met een big, bleef onze vriendschap. Dat gold extra toen bleek dat we allebei economie studeerden aan de Gemeente Universiteit van Amsterdam. Maar het leven van een corpsstudent lag ons minder. Tijdens onze economiecolleges op de Oude Manhuis Poort ontmoetten we al gauw een derde, gelijkgezinde, student: Pieter Fleurbaay. Het kwartet werd compleet met onze jaargenoot mede economiestudent Wop Kuik. We lagen elkaar goed en we trokken daarom steeds meer met elkaar op. Het werd een hecht vriendenclubje. Aan het einde van ons eerste studiejaar ontstond het idee om een soort alternatieve jaarclub op te richten. Dat werd de StudieStichting Tom PoesLeeskring (SSTPL).

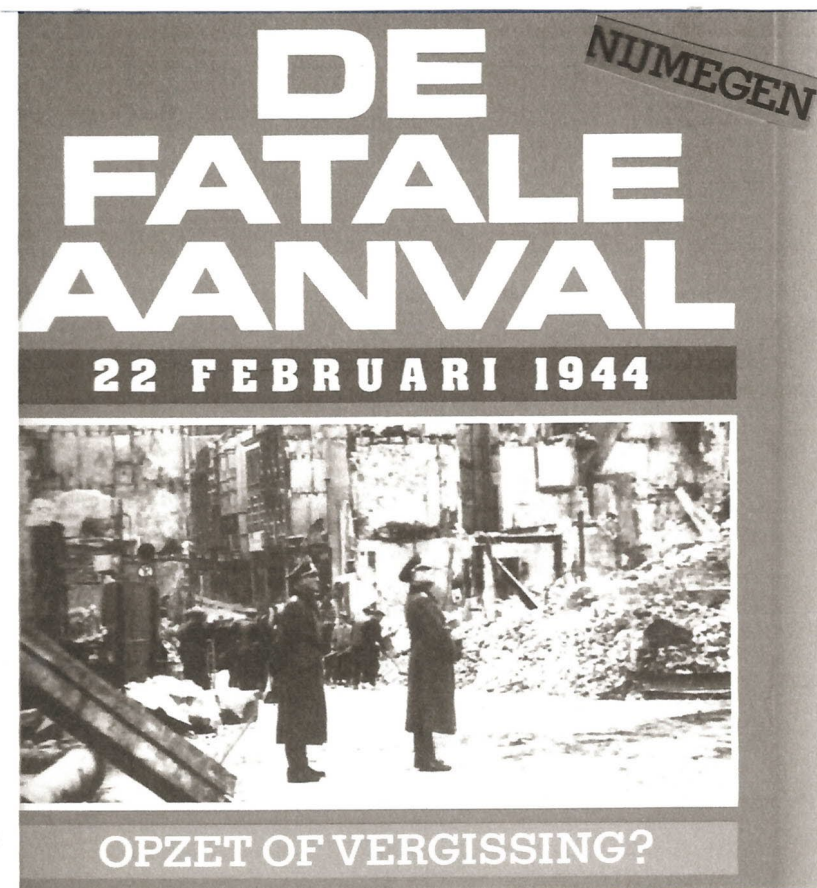
Pieter woonde met zijn zuster Hanny op de bovenste etage van een hoekhuis in de Moreelsestraat 37” in Amsterdam. Mede doordat Hanny een nieuwe baan kreeg in Beverwijk ontstond de mogelijkheid dat wij met z’n vieren ieder een eigen kamer kregen in dit hoekhuis. Wij woonden toen dus een poos met z’n vieren bij elkaar. Dit onderkomen hebben we toen omgedoopt in Burcht Bommelstein. Dolle pret! De vriendinnen van Wop en Kees, Els van den Broek en Jane Post, werden opgenomen in de SSTPL en zoveel mogelijk uitgenodigd voor de bijeenkomsten van de “jaarclub”. In juni 1955 werd deze Burcht helaas door omstandigheden opgeheven waardoor de vaste mogelijkheid voor de

bijeenkomsten wegviel. Achteraf bleek dat hierdoor de SSTPL feitelijk, maar onbedoeld, ophield te bestaan. De contacten tussen de zes deelnemers zijn daarna individueel en incidenteel voortgezet. Als gevolg hiervan heeft de SSTPL in mijn leven een belangrijke plaats ingenomen.

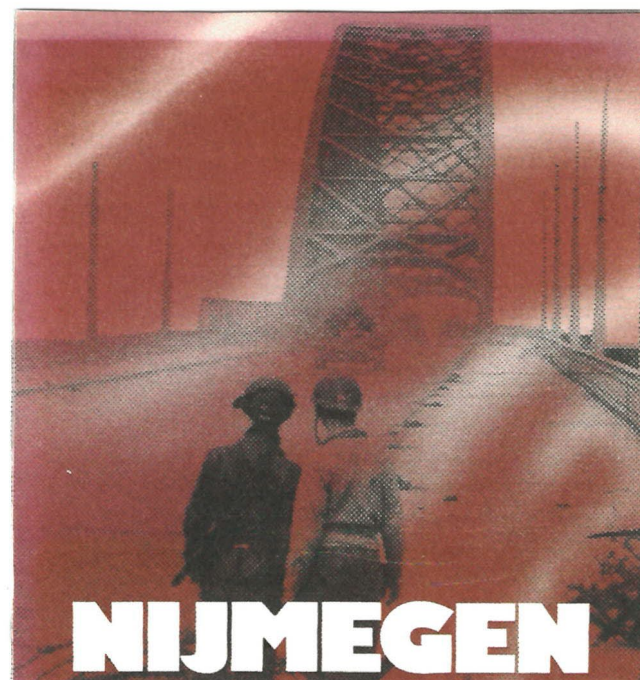
Wop Kuik en Els van den Broek zijn met elkaar getrouwd, evenals Kees Ruitenberg en Jane Post. Wop werd accountant. Kees nam het familiebedrijf van zijn vader over en werd een idealistische en toch succesvolle zakenman die zich toelegde op innovatie om de kwaliteit van het menselijk voedsel te verbeteren.

Pieter Fleurbaay vertrok uiteindelijk naar Luxemburg en kreeg daar een baan als vertaler bij de Europese Investeringsbank (EIB). Pieter is getrouwd met zijn vriend Harry Boukes.

Bij de regelmatige contacten die ik met Kees en Pieter had deden we elkaar verslag van onze politieke en zakelijke avonturen en de problemen die zich voordeden bij ons werk. We werden daarbij elkaars sparringpartners om elkaar te helpen oplossingen te vinden. In 1980 mochten mijn vrouw Coby en ik met onze beide kinderen (Carel en Petra) de vakantie doorbrengen in het appartement van de Ruitenbergen in Coudalère, gelegen aan het grote Meer van Salses in Zuid-Frankrijk. Ik heb ik toen (evenals Petra) leren windsurfen. Dat viel niet mee want ik viel toen wel erg veel in het water. Toch is op dat moment mijn passie voor het windsurfen ontstaan. Ik heb die sport daarna 22 jaar met plezier beoefend!



17 September 1944. De Amerikaanse bevrijders kwamen in de letterlijke betekenis van het woord uit de lucht gevallen. De landing van de 82ste Airborne-divisie.



Bronnen: "De fatale aanval", Alfons E. Brinkhuis, 1984; "De verwoesting van een oude Keizersstad", A. Lammerts van Bueren, 2^e druk; en "Nijmegen '40 '45", Gerard Plantema, 1984.

2. Vegetarisme en dienstplicht

Vegetarisme

Toen mijn ouders (Albert Carel Nypels en Jeanny Thérèse Deutman) in 1925 trouwden zijn zij samen vegetariër geworden. Mijn vader is in 1939 overleden toen ik 6 jaar oud was. Daardoor heb ik nooit met hem over het vegetarisme kunnen spreken. Maar met mijn moeder kon dat gelukkig wel. Haar vegetarisme was gebaseerd op twee pijlers of motieven. Allereerst: eerbied voor het leven op aarde, het dierlijk leven inbegrepen. Met daarnaast: een gezondheidsmotief. Zij had als jong meisje lezingen gevolgd waarin werd aangegeven dat Duitse Antroposofische artsen tot de conclusie waren gekomen dat een vegetarische leefwijze van grote betekenis was voor het verkrijgen van een duurzaam evenwicht in de natuur en een goede gezondheid van mensen.

Mijn vegetarisme is dus van geboorte af aan. Maar mijn moeder heeft me in mijn kinderjaren nooit verboden om vlees te eten. Na het overlijden van mijn vader hebben mijn moeder, mijn zuster en ik in de oorlogsjaren een soort gezin gevormd tezamen met grootmoeder Deutman, die vlees at. Er stonden daardoor altijd twee soorten eten op tafel, met en zonder vlees. Maar mijn moeder zei toen tegen mij (en mijn zuster): “Als je een aandrang voelt om vlees te eten ga dan gerust je gang”. Dat heb ik eens gedaan. Biefstuk vond ik erg lekker. Toch is het daarbij gebleven. Geleidelijk aan heb ik de twee pijlers voor het vegetarisme van mijn moeder overgenomen en die ook als basis voor mijn leven aanvaard. De pijler “eerbied voor het leven op aarde, het dierlijk leven inbegrepen” heb ik voor mezelf als volgt uitgewerkt. Ik ga uit van een rangorde in de natuur van hoog tot laag bestaande uit menselijk leven, dierlijk leven, plantaardig leven en de levenloze natuur. Ook binnen deze groepen zijn weer gradaties van hoog tot laag. Zo vormen de vissen binnen de groep van het dierlijk leven de laagste soort. Mijn streven is daarbij gezond te blijven met opoffering van zo min mogelijk hoogwaardig leven. Waar precies de grens ligt is afhankelijk van de omstandigheden. Waarschijnlijk in afwijking van de meeste andere vegetariërs aanvaard ik daarbij het menselijk recht om dieren te doden. Naar mijn mening prevaleert de menselijke plicht om gezond te blijven.

Maar eerbied voor het dierlijk leven houdt voor mij allereerst in dat een mens gezond leeft zonder hiervoor onnodig dieren te doden. De vegetariërs hebben door de jaren heen bewezen dat in het algemeen een mens goed gezond kan blijven zonder vernietiging van dierlijk leven. Dat geldt ook voor mijzelf. Voor deze leefwijze bestaan sterke argumenten. Het doden van dieren veroorzaakt op zichzelf al dierlijk leed. Maar

daarnaast worden vaak dieren voor de slacht gefokt onder onnatuurlijke en erbarmelijke omstandigheden, zoals in de bio-industrie. Bovendien dringt het de laatste jaren steeds meer door dat er ook economische argumenten zijn om het eten van vlees te beperken. Voedselvoorziening die voor een belangrijk deel op vleesproductie is gebaseerd is economisch gezien erg inefficiënt omdat de te slachten dieren ook weer eerst van voedsel moeten worden voorzien. Om het ontstaan van hongersnood in sommige delen van de wereld te voorkomen zal beperking van de vleesproductie vereist zijn. Dit zal eveneens nodig zijn om allerlei milieuproblemen zoals mestoverschotten op te lossen.

Toch was in mijn eerste levensperiode het vegetarisme grotendeels gebaseerd op gewoonte. Pas toen ik in 1955 in militaire dienst ging ben ik uit vrije wil bewust vegetariër gebleven. Dat had toen ernstige consequenties (zie de paragraaf “Dienstweigeraar?” van dit hoofdstuk). Later ontstond er nog een tweede moment waarop ik ernstig bij mezelf te rade ben gegaan of ik het vegetarisme zou voortzetten, namelijk in 1964 bij mijn huwelijk met Coby. Ik voelde me zeer bezwaard omdat door het handhaven van het vegetarisme bij de toen gewone taakverdeling mijn vrouw dagelijks belast zou worden met het koken van twee potjes. Ik heb daar natuurlijk met haar over gesproken, maar zij liet duidelijk blijken dat zij het niet wilde dat ik het vegetarisme opgaf. Ik voelde dit als een soort bevrijding waarvoor ik haar heel dankbaar was. Het bleef wel van tijd tot tijd aan mij knagen: het was immers van haar een langdurige eenzijdige opoffering. Terzijde: Later bleek dat er geen man in de wereld te vinden zou zijn die iedere dag lekkerder at dan ik. En wat nog belangrijker is: mijn vrouw Coby heeft zich er op toegelegd vooral extra gezond eten te verzorgen. Al die jaren, tot de dag van vandaag! Kortom: Tel uit mijn winst!

Minder dan vijf minuten hadden mijn vrouw en ik nodig om af te spreken dat wij wat het eten betreft onze kinderen zouden opvoeden volgens het meest gangbare patroon, dus als vleeseters. Dat was voor de kinderen het meest plezierig. Daarbij speelde mee dat ik me door het vegetarisme als kind wel eens wat alleen, als een buitenbeentje, had gevoeld. Mijn moeder moest bij partijtjes waarvoor ik een uitnodiging had ontvangen altijd eerst aan de gastvrouw vertellen wat een vegetariër eigenlijk is. Mijn vrouw en ik moesten wel aan onze kinderen, Carel en Petra, uitleggen waarom mamma en pappa niet hetzelfde aten. We hebben toen verteld dat het niet bekend was wat precies de beste leefwijze is, dat daarover tussen de mensen verschillen van opvatting bestonden, dat dat ook voor mamma en pappa gold, maar dat de meeste mensen aten zoals mamma. We hebben hier aan toegevoegd dat de kinderen zelf mochten kiezen.

Wanneer ze hetzelfde wilden gaan eten als pappa, dat ze dat maar hoefden te zeggen en dat dat dan meteen zou kunnen. Petra heeft dat gedaan toen ze elf jaar was. Carel

heeft ervoor gekozen om vleeseter te blijven. Dochter Petra is in 1992 getrouwd met de “vleeseter” Constantijn Dolmans. Zij hebben eveneens hun kinderen, Emma en Pieter, opgevoed volgens het meest gangbare patroon, dus als vleeseters. En ook zij mochten zelf kiezen of zij dat wel of niet zouden blijven.

Wat dat betreft heeft de geschiedenis zich herhaald. Op zeventienjarige leeftijd koos kleindochter Emma voor het vegetarisme (zij het dat zij wel vis bleef eten). Daarentegen ziet het er naar uit dat kleinzoon Pieter, als flexitariër, in het weekend in ieder geval een “gewone” vleeseter blijft.

Een gewonnen schaakpartij

Tegenwoordig is het in ons land heel gewoon dat in onze multiculturele samenleving door de meeste restaurants rekening wordt gehouden met vele soorten religies en levensovertuigingen met de daarbij behorende eetgewoonten. In zeer veel restaurants staan nu verschillende vegetarische maaltijden op het menu. Voor mij geeft dat nog steeds een gevoel van ongekende luxe. In de jaren vijftig van de vorige eeuw, de jaren van mijn studententijd (1951 – 1955 en 1957 – 1960) en mijn militaire dienstplicht (1955 – 1957), was dat heel anders. Op de menu's van de overgrote meerderheid van restaurants kwamen geen vegetarische gerechten voor. Restaurants waar dat wel het geval was, waren zeer uitzonderlijk en zij waren meestal moeilijk te vinden. Vegetariërs die buitenshuis aten, en daar behoorde ik toe, hadden het dus niet makkelijk. Wel bleek het in enkele gevallen, als dat niet op de kaart stond, mogelijk te zijn om een afspraak te maken dat de kok een vegetarische maaltijd zou improviseren. Het probleem om restaurants te vinden waar vegetarisch gegeten kon worden deed zich toen natuurlijk ook in sterke mate voor tijdens alle soorten reizen, kort of lang, zoals studiereizen en vakanties.

In de meeste Europese landen was het verschijnsel vegetarisme niet of nauwelijks bekend. Een goede uitzondering was Engeland. Dat was waarschijnlijk het gevolg van de historische relaties met India waar ruim de helft van de bevolking vegetariër is en van het grote aantal Indiërs dat ook in Engeland woont. Tijdens mijn bezoeken aan dat land als paying gest om de taal te leren en als vertegenwoordiger van de JOVD bij de internationale federatie van liberale jongeren (IFLRY) had ik dan ook geen eetproblemen. Een extreem tegengesteld voorbeeld was Zweden. Naar dat land heb ik met een groep studenten een reis gemaakt ter bestudering van productiecoöperaties. Maar daar had men nog nooit van vegetariërs gehoord.

En wat erger was: ik ben er niet in geslaagd om ook maar een klein begin van begrip te verkrijgen voor mijn leefwijze. Al mijn pogingen hiertoe mislukten. Gedurende deze Zweedse reis heb ik daardoor als hoofdmaaltijd vrijwel uitsluitend de sla gegeten die als garnering bedoeld was en die ik bij mijn reisgenoten bij elkaar bedelde. Later heb ik daarom, om herhaling hiervan te voorkomen, nog wel eens verteld dat ik op een vegetarisch dieet was, hiermee suggererend dat het om een doktersvoorschrift ging. De bereidheid bij restaurants om dan met mijn leefwijze rekening te houden was dan meestal veel groter.

Tijdens mijn studietijd in Amsterdam heb ik uiteindelijk een viertal adressen gevonden waar iets vegetarisch op het menu stond en waar ik daarom regelmatig kwam. Allereerst was dat het Chinees Restaurant Tante Mia, vlak bij de Oude Manhuis Poort waar ik de meeste colleges had. Dat was gemakkelijk, want dan kon ik daar ook tussen de middag warm eten. Tot mijn verbazing was er ook een restaurant van een bioscoop aan het Kleine Gartman-plantsoen, waar ik goede eetafspraken kon maken. Verder was er een vegetarisch restaurant op de Overtoom, vlak bij het Vondelpark. Dat heb ik overigens pas ontdekt bij mijn doctoraalstudie. Veel heb ik ook gegeten bij De Groene Kalebas, niet ver van de Vijzelstraat. Hier ging ik nog wel eens heen samen met mijn studievriend Kees Ruitenbergh. Bij De Groene Kalebas ontmoeten wij verschillende keren een bezoeker die kennelijk slecht bij kas was, maar hij kon goed schaken.

Hij daagde regelmatig etende bezoekers uit voor een potje schaken met de afspraak dat de verliezer dan de maaltijd voor de beide spelers zou betalen. Voor zover Kees en ik konden nagaan won hij altijd, zodat hij daar gratis kon eten. Op een keer toen Kees en ik weer wilden gaan eten had ik de eer dat ik werd uitgedaagd. Ik heb toen wel sterk geaarzeld of ik de uitdaging zou aannemen. Het is immers niet leuk om met een groep toekijkers om je heen af te stevenen op een vrijwel zekere nederlaag. Maar ik wilde me niet laten kennen. Met de moed der wanhoop nam ik de uitdaging aan en won! Mijn tegenstander bleek overigens te luisteren naar de naam Jan Hein Donner, de latere schaakgrootmeester en drievoudige schaakkampioen van Nederland!

Dienstweigeraar?

In het jaar 1955 ging het met mijn studie aan de Universiteit van Amsterdam slecht. Ik was twee keer voor mijn kandidaatsexamen Economie gezakt en het zag er naar uit dat de derde poging alleen met veel hangen en wurgen zou lukken. Reden dus voor een bezinning op mijn studietoekomst! Er bestond een duidelijk pluspunt: Als lid van de politieke jongerenorganisatie JOVD had ik een sterke belangstelling voor politiek gekregen. Het was vrijwel zeker dat ik op een of andere wijze de politiek zou ingaan.

Het vakkenpakket van de economische faculteit sloot hierop goed aan en interesseerde me. Het zakken voor mijn kandidaatsexamen had dus een andere oorzaak. Ik was eigenwijs en mijn studiemethode deugde niet. Zo weigerde ik namen van boeken van grote economen uit de geschiedenis uit het hoofd te leren. En ik weigerde gebruik te maken van repetitoren als voorbereiding van tentamens en examens. Ondertussen had ik een oproep gekregen om op 29 september op te komen voor militaire dienst in de Cort Heijligers-kazerne in Bergen op Zoom. Maar ik had recht op studieuittstel. In die tijd woonde ik in Amsterdam met drie studievrienden op de bovenste etage van een woning aan de Moreelsestraat.

Tijdens het beraad met deze studievrienden over mijn studietoekomst opperde een van hen vrij onverwacht het volgende idee: Als je nu eens *niet* gebruik maakt van jouw recht op studieuittstel maar nu al in dienst gaat. Dan kan je na het vervullen van jouw dienstplicht nog eens kijken wat en hoe je alles gaat doen, misschien kijk je dan wel heel anders aan tegen jezelf en tegen de studie. Een idee dat insloeg als een bom. Ik heb het ongeveer een week op mij laten inwerken en het toen uitgevoerd.

Op 29 september 1955 heb ik mij – met lood in de schoenen – als kersverse rekrut gemeld aan de poort van de Cort Heijligers-kazerne in Bergen op Zoom. Daar stond me een ongekend moeilijk avontuur te wachten. Al de eerste dag kreeg ik het aan de stok met de wachtmeester van de week wegens het weigeren van eten. Ik had hem verteld dat ik vegetariër was en had gevraagd of dit op enigerlei wijze geregeld kon worden. Hij zei dat dat vast niet het geval was. Maar hij zou mijn verzoek voorleggen aan de kazernecommandant. Daar werd ik niet vrolijk van. Op de rekrutenkamer in de kazerne kreeg ik ondertussen vele vragen om uit te leggen wat dan toch wel een vegetariër was. Ik herinner me niet meer precies hoe ik die eerste dagen ben door gekomen. Veel warm eten zal er niet bij zijn geweest. Na ongeveer een week kreeg ik het verzoek of bevel om me op een avond te melden voor een verhoor door een kleine commissie onder voorzitterschap van de legerarts. Die commissie zou een advies geven voor afhandeling van mijn verzoek aan de kazernecommandant. Op die avond verkreeg ik allereerst het woord om mijn verzoek toe te lichten. Ik heb toen verteld dat ik vegetariër was van geboorte en waarom ik dat wilde blijven. Hieraan heb ik toegevoegd dat ik niet gekomen was om het leger problemen te bezorgen of op kosten te jagen. Daarom was ik bereid op eigen kosten buiten de kazerne warm te eten.

Daarna onderging ik een soort kruisverhoor. Mij werden toen vele vragen, strikvragen en beweringen voorgelegd waaronder:

Vraag: Is het vegetarisme een gevolg van jouw godsdienst?

Antwoord: Nee, ik behoor niet tot een kerkgenootschap, het is het gevolg van mijn huidige persoonlijke levensovertuiging.

Vraag: Wat doe je wanneer je in een concentratiekamp terecht komt en voor de keuze staat doodgaan van honger of blijven leven door vlees te eten?

Antwoord: Ik wil in leven blijven met, afhankelijk van de omstandigheden, opoffering van zo min mogelijk dierlijk leven. Ik erken evenwel het recht voor mensen om dieren te doden als er geen andere mogelijkheid bestaat om in leven te blijven. Dat geldt dus ook in een concentratiekamp. (Deze vraag had voor mij niet een zuiver theoretische betekenis omdat mijn grootvader tijdens de Tweede Wereldoorlog in een Jappenkamp had gezeten en dit ternauwernood heeft overleefd.)

Bewering: Jij bent heel inconsequent: geen dieren doden, maar wel mensen!

Reactie: Die dieren doen mij niets, maar die mensen doen mij wel iets! De Russen bedreigen onze vrijheid van levensovertuiging en vrijheid van leefwijze, ook die van mij als vegetariër. (In die tijd was de koude oorlog in Europa op zijn hoogtepunt en dreigde zelfs een warme oorlog. Zo vond in 1956 de Hongaarse opstand tegen de Russen plaats die door Russische troepen is onderdrukt waarbij Boedapest werd veroverd. Als soldaat kreeg ik toen zelfs nog toestemming om deel te nemen aan een protestdemonstratie hiertegen op de Dam in Amsterdam.)

Na het vraag- en antwoordspel deed de adviescommissie mij het volgende voorstel: “We kunnen het niet hebben dat in het leger één soldaat anders behandeld wordt als de anderen. Het lijkt ons het beste dat je het leger verlaat. Er bestaat een goede procedure voor dienstweigeraars. Die kan je dan gaan volgen. Wel moet je dan wat langer dienen.” Dit voorstel heb ik toen direct afgewezen: “Hiertoe ben ik niet bereid. Ik ga niet weg! Dit voorstel is voor mij volstrekt onaanvaardbaar. Ik kan niet accepteren dat andere landgenoten voor de bescherming van de vrijheid voor mij de kastanjes uit het vuur halen! Ik blijf!” Na deze reactie mijnerzijds schorste de commissie het verhoor en verliet het vertrek voor nader beraad. Na enige tijd kwam de commissie weer terug en toen gebeurde er iets voor mij totaal onverwachts. De sfeer sloeg totaal om. De voorzitter zei: “Ik mag je wel feliciteren met jouw levensovertuiging. Je hebt ons natuurlijk niet overtuigd. Maar we hebben een geweldig respect gekregen voor iemand met zo’n levensovertuiging. We zijn tot de conclusie gekomen dat we zelden een rekrut binnen hebben gekregen met zo’n sterke motivatie. Daarom hebben we besloten de kazernecommandant te adviseren om jouw leefwijze als vegetariër voor de dienst te erkennen. Maar dan erkennen wij dit ook volledig en maken wij geen gebruik van jouw aanbod om op eigen kosten buiten de kazerne te gaan eten. We hebben een kleine dieetkeuken voor de ziekenboeg. Daar kan je iedere dag met je mesting het vegetarische eten komen halen. Er is wel een voorwaarde. Het wordt jou verboden om bij de warme maaltijd in de eetzaal te komen. Dat gebeurt niet om jou te pesten, maar omdat het niet mogelijk is dat in de eetzaal één soldaat iets anders eet dan de rest. Dat zou de andere soldaten het idee kunnen geven dat er iemand is die wordt voorgetrokken. Jij moet

daarom het eten uit de keuken altijd meenemen naar jouw kamer en het daar opeten samen met de kamerwacht.” Omdat ik hiervoor begrip had heb ik dit voorstel met de voorwaarde toen direct geaccepteerd.

Korporaalschap

Mijn militaire loopbaan in de periode 1955-1957 begon onfortuinlijk. Door een ongelukkige val op de stormbaan kreeg ik een niet meer ingehaalde achterstand ten opzichte van mijn klasgenoten van de officiersopleiding. En na het halen van mijn militair rijbewijs bleek in mij ook geen chauffeur schuil te gaan. Het in slaap vallen als bestuurder van het eerste voertuig van een militaire colonne (een jeep), deed me de das om. Ik kreeg daarna een andere opleiding, namelijk voor de functie van plotuitwerker bij de artillerieradar. Maar dat was toen wel een schot in de roos! Ik werd ingedeeld bij de radargroep van de 41e Afdeling Veldartillerie in ´t Harde. De radargroep had tot taak: vuurleiding van een afdeling 25-ponders. Commandant van deze radargroep (de luitenant-radar) was tweede luitenant Van Wijk. De kogelbanen van afgeschoten granaten werden door het radartoestel grotendeels geregistreerd en weergegeven in grafieken op radarpapier (de zogenaamde radarplots). Door het uitwerken van deze radarplots kon vastgesteld worden of de projectielen hun doel hadden bereikt. Tevens kon op een vergelijkbare wijze de plaats van vijandelijke artillerie worden opgespoord.

In de beginperiode was er bij de radargroep niet veel werk te doen. Om de tijd te doden ben ik toen, meestal ondergedoken in een niet gebruikte DAF-truck, het Oude Testament van de Bijbel gaan lezen. Ik ben toen nog een heel eind gekomen. Het leidde er zelfs toe dat ik de bijnaam Petrus kreeg. Maar na enige tijd veranderde de situatie.

Tijdens oefeningen was gebleken dat de radargroep niet altijd naar behoren functioneerde. Oorspronkelijk werd dit voornamelijk toegeschreven aan een onnauwkeurige technische afregeling van het radartoestel, een euvel dat de monteurs zouden moeten oplossen. Persoonlijk kreeg ik op een moment het vermoeden dat wellicht ook een verkeerde methode van plotuitwerken mede oorzaak van de tekortschietende resultaten zou kunnen zijn. Op eigen initiatief ben ik toen binnen en buiten diensttijd begonnen met een onderzoek naar de gebruikelijke methoden van plotuitwerking. Oorspronkelijk gebeurde dit zonder medeweten van de luitenant-radar. Maar na enige tijd heb ik dat uiteraard ook aan hem gemeld, waarna dat een officiële dienstopdracht werd. Hiertoe moesten ook experimenten gehouden worden op de Oldenboekse Schiethei en zelfs in Duitsland. Dit gebeurde dan in overleg met de luitenant-radar. De radargroep vond dat geweldig omdat het vele mogelijkheden gaf om met mooi weer buiten de kazerne te komen. Het onderzoek met de experimenten

heeft in zijn totaliteit enkele maanden in beslag genomen. Het leverde mij een nieuwe bijnaam op: “de uitvinder”. Een probleem ontstond toen er op een gegeven moment een inspectie kwam vanuit de staf van het Eerste Legerkorps uit Kampen. Een stafofficier constateerde bij die inspectie dat ik me bij het uitwerken van radarplots niet hield aan de voorgeschreven procedures en methoden. Volgens deze officier moest ik vertrouwen hebben in het eerste legerkorps. Daarom kreeg ik een verbod om met het onderzoek door te gaan. Dat heb ik toen zo geïnterpreteerd dat ik in diensttijd niet verder mocht gaan. Maar in mijn vrije tijd heb ik dat, opnieuw op eigen initiatief, wel gedaan. Toen ik voldoende voortgang had gemaakt heb ik dat weer gemeld aan luitenant-radar Van Wijk en hij heeft mij toen ook opnieuw een dienstopdracht gegeven, dit keer om het onderzoek te voltooien. Dit heeft uiteindelijk geleid tot enkele aanbevelingen voor verbetering van de methoden voor het uitwerken van de radarplots.

De resultaten van het door mij gehouden onderzoek met de bijbehorende experimenten zijn vast gelegd in een rapport getiteld: “Rapport over de methoden van het verlengen van radarplots”. Het handgeschreven origineel hiervan heb ik mee naar huis genomen en heb ik nog steeds in mijn bezit. Over de inhoud van het rapport heb ik als soldaat nog instructie gegeven aan de leden van de onze radargroep. Dat heeft nog voor een oploople buiten het leslokaal gezorgd. Tot de radargroep behoorden namelijk naast de luitenant-radar ook drie wachtmeesters. Er waren dus vier in rang meerderen. Lesgeven aan meerderen? Een omgekeerde wereld, die door de ramen buiten het lokaal zichtbaar was. Een omgekeerde wereld was ook dat ik aan een wachtmeester moest vragen of hij voor mij de sleutel van het leslokaal wilde halen. Ik was ondertussen wel soldaat eerste klasse geworden, maar toch. Na de indiening van het rapport ben ik overigens bevorderd van plotuitwerker tot hoofd-bedieningsman radar met de rang van korporaal. (NB: Een korporaal was bevoegd zelf de sleutel van het leslokaal te halen.) De aanbevelingen uit het rapport zijn grotendeels door de legerleiding overgenomen. Ze zijn in de voorgeschreven uitwerkingsmethoden opgenomen. Bij mijn eerste herhalingsoefeningen kreeg ik te horen dat er nieuwe aanvullende methoden van plotuitwerking waren ontwikkeld. We kregen er les in. Ze kwamen me bekend voor! Het waren de door mijzelf uitgedachte methoden.

Door de erkenning van mijn vegetarisme heb ik tijdens de militaire dienst in het algemeen geen eetproblemen meer gehad. Vaak was er in de keuken een kok die zei: “Gunst ik zie jou hier ieder dag weer door weer en wind jouw kostje komen ophalen. Kan je me uitleggen waarom dat is en wat jou bezielt?” Hierdoor heb ik in de militaire keukens veel vrienden gekregen. Sterker, in vele gevallen kreeg ik van de koks veel te grote porties en ook veel compensaties voor het gemis aan vlees, bijvoorbeeld in de vorm van kaas en ander broodbeleg. Daardoor kon ik nog wel eens uitdelen aan mijn kamergenoten

en werd ik bij mijn kamergenoten zelfs populair. Wel deed zich in beperkte mate een probleem voor tijdens oefeningen met de radargroep in Duitsland. De keukens kregen dan meestal blikjes waarin vlees zat. Andere reguliere aanvoer was er dan niet. De koks putten zich dan uit in vele excuses. Wel lukte het hun soms om toch nog iets voor mij te improviseren. Er was daarom gelukkig ook geen enkele reden om me te beklagen.

Na mijn militaire dienst heb ik in 1957 de studie aan de Universiteit van Amsterdam met succes hervat. Door schade en schande wijs geworden schakelde ik voor enkele vakken repetitoren in en zelfs heb ik mezelf overwonnen door titels van boeken te leren. Ik deed binnen de daarvoor staande studietijd mijn tentamens en het doctoraal examen met goede kwalificaties. De professoren voor mijn hoofdvak sociologische economie (Kuin) en voor arbeidsrecht (Levenbach) beschouwden me als een van hun beste studenten. De professor voor sociologie heeft mij zelfs ongevraagd aanbevolen voor een goede functie bij Organon te Oss. Hij was erg teleurgesteld toen ik hem liet weten dat ik helaas zijn aanbod moest afslaan omdat ik als vegetariër daarvoor onvoldoende motivatie kon opbrengen. Daar had hij natuurlijk wel begrip voor.

MILITAIR GENEESKUNDIGE DIENST
KONINKLIJKE LANDMACHT

Werp, de *18 juni 56*

R/

*Juldaat Nypels is een prin-
cipieel vegetariër. Gaarne
dient overtuigd met
zijn principes.*

Bestemd voor: *ld. Nypels.*

Naam en rang:

Legernr:

Onderdeel: KL/KM

Par. Ass. Apoth. :

Naam Geneeskundige:

W. J. Harde
28.1.1957

185 C-IV 192440 - '54 (13495)



VERKLARING VAN AANBEVELING

Rang: *dpl. korporaal*Naam: *Nypels, E.*Legernummer: *33.08.01.269*is van *29 september 1955*tot *28 maart 1957*

in militaire dienst geweest en heeft

zijn dienst *zeer goed*

vervuld.

Deze verklaring moge voor hem tot
aanbeveling strekken bij het verkrijgen
van een burgerbetrekking.

*'t Harde,**28 maart 1957* (datum)

De Commandant van

*41e Afd. Art. Stafbatterij,**De res. 2e Int. der Art.,*

Smit
J. SMIT.

(handtekening)

3. Onverwoestbare band met twee politieke jongerenorganisaties

In de loop der jaren heb ik een onverwoestbare band opgebouwd met twee politieke jongerenorganisaties: de JOVD en de JD. Ik ben er trots op! En ik ben daar dankbaar voor!

I. De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD)

Enkele activiteiten

De periode van mijn lidmaatschap van de JOVD begon op 1 mei 1951 en eindigde op 31 oktober 1964. Achtereenvolgens was ik lid van de JOVD-afdelingen Nijmegen, Amsterdam en Den Haag. Daarbij vervulde ik in de afdelingsbesturen verschillende functies, namelijk die van secretaris in Nijmegen, die van penningmeester en secretaris in Amsterdam en die van voorzitter in Den Haag. Van 1961 tot 1964 maakte ik deel uit van het hoofdbestuur van de JOVD, waarvan de laatste twee jaar als landelijk voorzitter. In 1954 speelde ik mee in de cabaretgroep van de afdeling Amsterdam, die onder leiding stond van de beroepsartiste Mies Waalewijn (zangeres). Voor mijn Haagse JOVD-periode wordt verder verwezen naar het hoofdstuk “JOVD-huwelijk 1964”.

In 1955 heb ik met een delegatie van de Amsterdamse JOVD een boeiende studiereis gemaakt naar West-Berlijn. West-Berlijn was toen een soort door de Amerikanen, Engelsen en Fransen bezet eiland dat in het communistische Oost-Duitsland (DDR) lag. Er was toen een blokkade door het communistische regiem aan de gang waardoor West-Berlijn bevoorraad moest worden via drie “luchtbruggen” vanaf drie West-Duitse vliegvelden. De koude oorlog tussen de communistische Oostbloklanden en de West-Europese landen naderde op dat moment een hoogtepunt. Deze reis heeft een belangrijke invloed gehad op mijn opvatting over de militaire dienstplicht (zie het hoofdstuk “Vegetarisme en dienstplicht”, paragraaf “Dienstweigeraar?”). Dat was van extra grote betekenis omdat ik in dat jaar ook een oproep voor militaire dienstplicht kreeg.

In de zomer van 1962 was ik afgevaardigde van de JOVD op het congres van de Wereldfederatie van Liberale en Radicale Jongeren in Engeland te Hove bij Brighton. Bij die gelegenheid heb ik twee belangrijke dingen gedaan. Allereerst heb ik de

congresdeelnemers het typisch Hollandse lied geleerd van “Alle eendjes zwemmen in het water, fal-de-ral-de-rie, fal-de-ral-de-ra!”. Daarnaast heb ik op de terugreis een bezoek gebracht aan het landelijk bureau van de Liberal Party in Londen, de voorloper van de huidige Lib Dems. Na een bezoek aan een Engelse vriend in Worthing was ik daar al eens eerder geweest. Op grond van mijn eigen studies in JOVD-verband had ik al een bewondering gekregen voor de Engels liberalen.

De bezoeken aan het landelijk bureau van deze partij hadden tot doel in persoonlijke gesprekken nog meer over die partij te weten te komen. Ik vertrok dan ook na die bezoeken met literatuur die ik mee naar huis nam om als basis te gebruiken voor congresresoluties voor de JOVD.

Drievoudige beïnvloeding van mijn persoonlijk leven

Het JOVD-lidmaatschap heeft mijn persoonlijk leven op drie manieren beslissend beïnvloed:

1. Hobby wordt beroep: De JOVD was een organisatie zoals iedere andere; dus ook met strubbelingen. Maar in die club heb ik me in het algemeen op een speelse, gezellige wijze georiënteerd op politiek gebied. Bovendien heb ik daarbij leren debatteren, leren omgaan met mensen en leren een strategie en tactiek te ontwikkelen om mijn doel te bereiken. Ik heb daarbij tevens geleerd om te verliezen en mijn verlies te nemen, maar voor belangrijke onderwerpen nooit op te geven. Door de JOVD is de politiek mij mateloos gaan interesseren. Zo sterk zelfs dat ik begin 1967 toen de gelegenheid zich voordeed, na rijp beraad met mijn vrouw, de politiek *als hobby* heb omgeruild voor de politiek *als beroep*. Dat was niet vanzelfsprekend. Oorspronkelijk was ik bereid op de kandidatenlijst van D66 voor de Tweede Kamer te gaan staan op een onverkiesbaar geachte zesde plaats. Ik werkte toen met plezier bij de PTT en had geen aanleiding daar weg te gaan. Door het grote succes van D66 dat jaar (zeven zetels) was ik onverwacht gekozen. Dat leidde tot een politieke loopbaan: lid van de Tweede Kamer (21 jaar), directeur van het Wetenschappelijk Bureau van D66 (2 jaar) en minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (1/2 jaar). Maar ik heb daar nooit spijt van gehad. Integendeel, ik voelde mij daar als een vis in het water! Wel bleek het een uitzonderlijk zwaar beroep te zijn!

2. Wisseling partijkeuze: De JOVD is een zelfstandige politieke jongerenorganisatie. Hierdoor was het mogelijk samen met clubgenoten een politiek ideaal te ontwikkelen los van bevoogding door ouderen die het allemaal beter wisten en los van de noodzaak om rekening te hoeven houden met de politieke haalbaarheid of benodigde compromissen. Het was mogelijk zuiver over idealen te denken. In die tijd ontstond bij mij een

progressief en sociaal-liberaal ideaal dat aansloot bij de denkwereld van de Vrijzinnig Democraten van voor de Tweede Wereldoorlog en bij die van de Engelse liberalen. Die twee partijen vormden voor vele JOVD-ers een inspirerend voorbeeld. Het bleek tijdens mijn beroepsleven in de politiek van grote betekenis te zijn dat ik in de JOVD een politiek ideaal had opgebouwd waarvan ik de essentie steeds als einddoel ben blijven beschouwen. Het was voor mij een kompas en een soort politiek geweten om in de praktijk de grenzen te bepalen die bij de te sluiten compromissen niet overschreden mogen worden. Door dit politieke geweten heb ik tweemaal in mijn politieke loopbaan op een kruispunt van wegen gestaan:

Het eerste kruispunt: Verschillende JOVD-ers wilden hun politieke ideeën in de praktijk brengen door lid te worden van de VVD. Dat heb ik ook gedaan in 1954. Maar die partij had een sterke conservatieve vleugel met als voorman Van Riel (fractievoorzitter Eerste Kamer) en week erg af van onze binnen de JOVD ontwikkelde politieke opvattingen. In mijn Amsterdamse en Haagse JOVD-periode heb ik samen met verschillende andere JOVD-ers en oud-JOVD-ers getracht in de VVD een koerswijziging in progressief-liberale richting tot stand te brengen. Daarvoor is zelfs in 1962 binnen de VVD een actiegroep opgericht, het Liberaal Democratisch Centrum (LDC), onder voorzitterschap van de oud-JOVD-voorzitter Roethof. Hieraan werkten verder onder meer mee de (oud-)JOVD-ers Nordlohne, Jongedijk, Van Bremen, Van Raalte, Dubbeldam en ik zelf. Maar na enige tijd bleek dat ook deze vorm van actievoeren slechts een beperkt effect had op de VVD-koers.

Toen ontstond er voor vele LDC-deelnemers een groot dilemma: onze hervormingspogingen voortzetten en hopen op het aanbreken van betere, succesvollere tijden, of de partij verlaten om lid te worden van een andere partij of zelfs om een nieuwe partij oprichten. We hadden vertrouwen in het Tweede Kamerlid Korthals, die we beschouwden als een vertegenwoordiger van onze progressief-liberale opvattingen binnen de VVD. Korthals riep ons met emotie op om in ieder geval de liberale eenheid niet te verbreken door de VVD te verlaten. Maar naar verluidt zou Van Riel in een gesprek met enkele LDC-bestuurders een geheel andere redenering hebben gegeven, namelijk als volgt: Als de VVD de koers wijzigt zoals het LDC bepleit, wordt het karakter van de partij veranderd en dan pleegt de VVD kiezersbedrog. Het is beter dat jullie ophoepelen! (Of woorden van die strekking.) Jongedijk en ik waren al tot de conclusie gekomen dat ons politieke geweten verhinderde langer lid te blijven van de VVD. Maar de redenering van Van Riel gaf ons een extra reden om in 1966 het lidmaatschap van de VVD op te zeggen. Daarna hebben wij beiden direct gehoor gegeven aan het verzoek vanuit de groep Van Mierlo en Gruijters om mee te denken over de oprichting van een nieuwe politieke groepering, die later D66 zou worden. Ik heb dat als een grote bevrijding ervaren temeer omdat D66 zich

uiteindelijk heeft ontwikkeld tot de progressief- of sociaal-liberale partij waar ik me tot de dag van vandaag in thuis voel! Een groep van een paar honderd lotgenoten (JOVD-ers, oud-JOVD-ers en LDC-ers) besloot in deze periode hetzelfde te doen en zich te gaan inzetten voor de opbouw van die nieuwe partij. Ze behoorden al tot de leden van het Initiatiefcomité D66 of tot de eerste groep die zich daarna als partijlid opgaf.

Het tweede kruispunt: In 1974 kende D66 het eerste grote dieptepunt uit de geschiedenis. Volgens de peilingen leek D66 weggevaagd. Op dat moment waren een grote meerderheid van het landelijk D66-bestuur, de voltallige Eerste Kamerfractie, en vier van de zes Tweede Kamerleden voor de opheffing van de partij. (Van de Tweede Kamerfractie waren alleen Van Mierlo en ik zelf tegen opheffing.) Ook de meerderheid van partijleden was voor opheffing. Persoonlijk stond ik op het standpunt dat er nog steeds in ons land een toekomst was voor een partij als D66. “D66 is weggevaagd door eigen fouten. Als we die fouten herstellen, dan kunnen we zelfs terugkomen met 24 zetels.” Zo heb ik betoogd. Ik weigerde D66 op de rommelzolder te gooien. Maar met die opvatting stond ik griezelig alleen. D66 is daarna overigens blijven bestaan, niet door de betogen van de kleine groep voorstanders van doorgaan, maar omdat de reglementair voorgescreven 2/3 meerderheid voor opheffing op het opheffingscongres in Amsterdam net niet werd gehaald. (NB. In 1994 en 2021 haalde D66 bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in werkelijkheid 24 zetels.)

3. *Vondst van droomvrouw*: In de JOVD heb ik de vrouw van mijn dromen gevonden. Wat een geluk! (Zie hiervoor eveneens het hoofdstuk “JOVD-huwelijk 1964”)

Band met de JOVD verder versterkt!

In 1979 gebeurde iets heel bijzonders. Ik werd opgebeld. Er was een lid van het JOVD-hoofdbestuur aan de lijn die mij uitnodigde voor het congres in Ede omdat de JOVD Wiegel en mij het erelidmaatschap wilde aanbieden. Verbaasd vroeg ik toen of hij wel wist dat ik al twaalf jaar voor D66 in de Tweede Kamer zat. Ik kreeg toen het volgende antwoord: “Dat is het nu juist. Wij hebben u de laatste jaren kritisch gevolgd en zijn tot de conclusie gekomen dat u nog steeds een goede vertolker bent van ons gedachtegoed. Wij beschouwen u daarom nog steeds als één van ons!” Ik ben toen met plezier en trots afgereisd naar het JOVD-congres in Ede. Het bleek toen overigens dat de JOVD op dat moment (dus na dertig jaar) slechts twee ereleden kende: Korthals en Geertsema. Dat gaf aan dit erelidmaatschap nog een extra glans!

De band met de JOVD werd nog verder versterkt door het volgende. De JOVD heeft van 1975 tot 1994, dat wil zeggen negentien jaar een zgn. Des Indesberaad georganiseerd.

Dit was een overleggroep van een aantal politici op persoonlijke titel, gericht op de totstandkoming van een “paarse” regeringscoalitie van PvdA, D66 en VVD. Het doel hiervan was een aantal immateriële zaken goed te regelen zoals het homohuwelijk en euthanasie. Maar volgens de “politieke kenners” was een dergelijke coalitie volstrekt onmogelijk. Later bleek het Des Indesberaad één van de wegbereiders te zijn geworden van het paarse kabinet dat in 1994 uiteindelijk toch nog daadwerkelijk tot stand kwam! Persoonlijk was ik het geheel met de doelstelling van het beraad eens. Daarom heb ik ook de volle negentien jaar met overtuiging hieraan deelgenomen en heb ik de JOVD geprezen voor het feit dat zo lang is volgehouden het overleg te organiseren! Het was een voorbeeld van een goede maatschappelijke langetermijnvisie.

II. De Jonge Democraten (JD)

Met de JD is een drievoudige band ontstaan bij drie verschillende gelegenheden:

1. *Gezamenlijke actie voor oprichting JD*: De JD is opgericht in 1984. Dat wil zeggen achttien jaar na de oprichting van D66. Hoe komt het dat dat zo lang heeft geduurd? Allereerst omdat in de beginjaren van D66 alle energie gestoken moest worden in de opbouw van de partijorganisatie van D66 zelf. Dat was al moeilijk genoeg. Bovendien was D66 in de begintijd zelf een soort jongerenpartij waarvan de leden grotendeels jonger waren dan 40 jaar. Hierdoor was de behoefte aan een jongerenorganisatie in die tijd nog niet zo groot. Maar daarvoor was ook nog een andere reden. In het gedeelte van dit hoofdstuk over de JOVD is aangegeven dat er bij vele JOVD-ers (en oud-JOVD-ers) behoefte bestond om lid te worden van een nieuwe progressief- of sociaal-liberale partij omdat zij hun politieke idealen onvoldoende in de VVD konden herkennen. Omdat in de beginperiode van D66 (nog) geen eigen, aan D66 verwante, jongerenorganisatie was opgericht bleven de JOVD-ers die sympathisanten waren van D66, JOVD-lid. Hierdoor kende deze liberale jongerenorganisatie in feite twee vleugels, één van sympathisanten van de VVD en één van sympathisanten van D66. De vleugel van D66-sympathisanten was oorspronkelijk vrij sterk. Er behoorden in het begin zelfs twee achtereenvolgende landelijke voorzitters toe (Van der Meer en Bosma) en een hoofdredacteur van het verenigingsblad “De Driemaster” (Marcuse). Bij de Tweede Kamerverkiezingen in 1967 kwam de JOVD met een soort verkiezingsprogramma, “Stemverheffing” geheten, van twaalf punten waarvan er elf aansloten op het eerste partijprogramma van D66. De JOVD gaf in de jaren daarna ook bewust een onderdak aan D66-gezinde jongeren. Het hoofdbestuur wilde dat de JOVD aantrekkelijk zou zijn voor aanhangers van zowel de VVD als D66. Daartoe zouden met D66 dezelfde contacten onderhouden moeten worden als met de VVD. D66 en de VVD wezen deze opzet, zij het op verschillende gronden, af. Ook binnen de JOVD ontstonden hierover spanningen (zie: “De weg naar

de macht”, Ewout Kleij, 2015). In 1969 besloot de JOVD zich te presenteren als een onafhankelijke jongerenorganisatie die zich primair richtte op de VVD zonder contacten met andere organisaties uit te sluiten. Als gevolg daarvan werd de JOVD evenwel minder aantrekkelijk voor D66-gezinde jongeren.

Mede hierdoor groeide in de kring van D66-jongeren de behoefte aan een eigen, aan D66 verwante, zelfstandige jongerenorganisatie. Waarom heeft de oprichting hiervan uiteindelijk 18 jaar moeten wachten? Daar was ook nog een onbegrijpelijke reden voor. De partij had een vrijwel algemeen aanvaard standpunt dat een jongerenorganisatie overbodig was omdat de jongeren direct al volwaardige leden konden worden, die serieus genomen worden en die evenveel invloed krijgen als alle andere partijleden. Persoonlijk heb ik dat standpunt bestreden omdat ik uit eigen ervaring wist hoe belangrijk een politieke jongerenorganisatie was voor de persoonlijke ontwikkeling van de jongeren zelf. Maar ook voor D66 was naar mijn mening een verwante jongerenorganisatie belangrijk. Het gaf een mogelijkheid van scholing voor toekomstig partij kader. En belangrijker nog: Het zorgde voor een constante bron voor interne kritiek en vernieuwend denken. Mijn fractiegenoot Engwirda had een zelfde opvatting. Toen een groep jongeren onder leiding van Jaarsma en Verhulst actie begon te voeren voor een eigen jongerenorganisatie hebben wij dat dan ook direct met kracht gesteund. Oorspronkelijk had dat gevecht weinig resultaat, niet in de laatste plaats omdat D66-voorman Van Mierlo zich daartegen verzette. Na een actie die verschillende jaren geduurd heeft, heeft het D66-congres in Biddinghuizen in 1984 het groene licht gegeven voor de oprichting van de JD. Van Mierlo behield echter zijn bezwaren. Toen hij na de oprichting een keer het JD-congres toesprak begon hij met de woorden: “Eigenlijk vind ik dat jullie niet behoren te bestaan! Maar als jullie nu toch bestaan wil ik best enkele politieke onderwerpen komen bespreken.”

De Tweede Kamerfractie van D66 heeft mij in 1984 na de oprichting aangesteld als contactpersoon met de JD onder het motto: jij komt uit zo’n club en je hebt actie gevoerd voor hun oprich-ting, dan moet je daarvan ook maar de consequenties dragen. Als gevolg hiervan heb ik daarna in de beginperiode van de JD regelmatig spreekbeurten op congressen en regio-bijeenkomsten vervuld. Vaak was ik daarbij gewapend met een groot prikbord, kartonnetjes met de namen van de partijen, en punaises om de plaats van die partijen in het politieke krachtenveld aan te geven.

2. Gezamenlijk actie om D66 een inhoudelijke karakteraanuiding te geven: Vanaf de oprichting heb ik D66 beschouwd als een wederoprichting van de Vrijzinnig Democratische Bond (VDB) van voor de Tweede Wereldoorlog. De VDB wordt door historici beschouwd als de progressieve en sociale tak van het Nederlandse liberalisme.

Naar mijn opvatting behoorde D66 daar ook toe. Enige jaren na de oprichting ben ik er daarom samen met enkele andere partijleden voor gaan pleiten om D66 als ondertiteling “vrijzinnig democratische partij” te geven en om onze maatschappijvisie in een beginselverklaring of een vergelijkbaar geschrift vast te leggen. Dit speciaal om onze leden en kiezers duidelijk te maken waar D66 in het politieke krachtenveld staat. Naar onze mening gaf de kale naam Democraten daarvoor onvoldoende inzicht. Het idee om onze maatschappijvisie duidelijk vast te leggen is vrij snel gerealiseerd. Daartoe heeft D66 in uiteenlopende vormen en bewoordingen een reeks van geschriften samengesteld (onder meer “actiebeginselen” en “uitgangspunten” genoemd). Het laatst is dat gebeurd in de vorm van een vijftal “Sociaal-liberale richtingwijzers” opgesteld door de Van Mierlo Stichting. Dit lag geheel anders bij het voorstel om een ondertiteling bij de naam D66 te gaan gebruiken. Daar heeft een meerderheid van de partij zich langdurig tegen verzet. Die meerderheid meende dat D66 uniek was en tot geen enkele politieke stroming behoorde. Zo werd een officieel hoofdbestuursvoorstel om tot een ondertiteling te komen in 1983 door een congresmeerderheid verworpen. Maar het tij keerde.

Allereerst gebeurde er iets bijzonders. De JD nam nog in het oprichtingsjaar 1984 tijdens het congres in Bunnik een beginselverklaring aan waarin de JD zich presenteerde als een vrijzinnig-democratische jongerenorganisatie. Het moet duidelijk zijn dat ik daarover zeer verheugd was. Ik had nu immers hierdoor bij de jongeren een grote groep bondgenoten gevonden. Het gaf een nieuwe impuls om te trachten door een ondertiteling de plaats van D66 beter aan te duiden. Toch was de weerstand binnen de partij daartegen nog sterk. Het duurde tot 1998 voordat het ledencongres in Gouda het besluit nam om het politiekinhoudelijke karakter van D66 te accentueren door een ondertiteling. Hiervoor is toen overigens niet gekozen voor het etiket “vrijzinnig-democratisch”, maar voor “sociaal-liberaal”. Dat werd gekozen omdat dat beter aansloot bij het internationale spraakgebruik, een argument waarvoor ik begrip had.

De politieke verslaggevers hadden D66 overigens al lang die naam gegeven maar D66 had verzuimd dat zelf ook te doen. Binnen D66 was een actiegroep onder de naam “Opschudding” ontstaan waarin vele JD-ers en oud-JD-ers samenwerkten. Een van de doeleinden van de actiegroep was een sterkere profilering van D66 als progressieve en sociaal-liberale partij. Daartoe werd door de actiegroep met sterke steun van Brinkhorst (oud-staatssecretaris, en oud-voorzitter Tweede Kamerfractie) en mij het voorstel voor de ondertiteling “sociaal-liberaal” ingediend. Het voorstel werd nu met grote meerderheid aangenomen! Daardoor kreeg D66 eindelijk 32 jaar na de oprichting een vlag die de lading dekte! De oprichting van de partij was toen pas helemaal voltooid!

3. Kamerkandidaat voor de JD: Het was augustus 1985, een week voor de sluiting van de interne kandidaatstelling bij D66 voor de Tweede Kamerverkiezingen van 1986. Er werd

aan de deur van ons huis in Rijswijk gebeld. Op de stoep stond Jaarsma, voorzitter van de JD, met een collega bestuurslid. Of zij mij even mochten spreken. Dat kon. Ik voerde ze mee naar onze achtertuin. Ze vielen meteen met de deur in huis: "Klopt het dat u zich nog niet hebt kandidaat gesteld voor de Kamerverkiezingen volgend jaar?" Inderdaad." was mijn antwoord. "Ik zit al 18 jaar in de Kamerfractie en ben daarmee het langst zittende fractielid. Het Kamerwerk boeit me nog steeds, maar het is een zwaar beroep. Ik wil weer eens kennis gaan maken met mijn vrouw en kinderen. Daarmee wil ik ook plaats maken voor één van jullie." "Dat is het nu juist." reageerde Jaarsma.

"Wij zijn tot de conclusie gekomen dat de JD nog te kort bestaat om al een eigen kandidaat te hebben. Wij beschouwen u als de vertegenwoordiger van ons politieke denken in de Tweede Kamerfractie van D66. Als u niet terugkomt zou dat een ramp zijn! Van het pragmatisme van D66 worden wij niet koud of warm. Maar u heeft ons met uw principiële betogen over vrijzinnig democratie een politiek ideaal gegeven, een ideaal dat ons een motief geeft om aan politiek te doen! En u neemt ons serieus! Wilt u onze kandidaat zijn?" Persoonlijk was ik diep onder de indruk van de motivering van dit verzoek. Ik mompelde nog dat ik er wat tegen op zag weer twee campagnes te moeten gaan voeren voor een verkiesbare plaats, eerst binnen de partij voor een goede plaats op de kandidatenlijst, daarna met de partij om zoveel mogelijk zetels te halen. Daarop was het antwoord van Jaarsma: "Oh, maar die campagnes voeren wij wel voor u!"

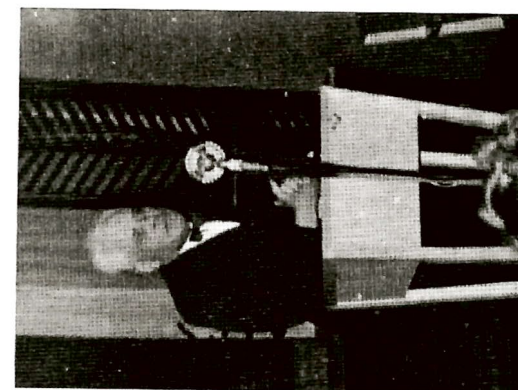
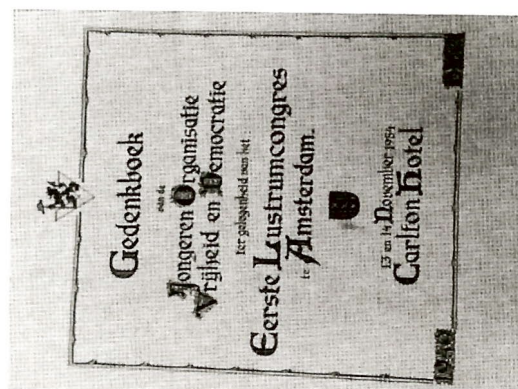
Ik heb het JD-verzoek daarna thuis in de groep gegooid. Mijn dochter Petra gaf toen de reactie: "Als vader heb ik je niet vaak gezien, maar trek je dat niet erg aan. Ik weet dat jij probeert op een hardnekkige wijze grote problemen van mensen op te lossen zoals de verkrotting in oude wijken. Dat doe je met hart en ziel. Ik begrijp dat je daarom veel weg bent, maar ik ben daar trots op. En als nu uitgerekend de JD je vraagt om je weer kandidaat te stellen, zou ik zeggen: "Niet lang nadenken, doen!" En zo is het ook gebeurd. Ik stelde me weer kandidaat. De JD hield een voorkeursactie voor mij. Ik kwam op een goede (vijfde) plaats op de kandidatenlijst van D66 en wij kregen bij de verkiezingen negen zetels. Ik werd hierdoor voor de zevende keer in de Tweede Kamer gekozen. Het komt niet dagelijks voor dat een langst zittend Kamerlid door een jongerenorganisatie wordt gevraagd om zich opnieuw kandidaat te stellen. Ik had toen het gevoel dat ik op een "jongerenzetel" zat. Dat gaf mij extra vleugels! Uiteraard heb ik in die periode met groot plezier extra veel spreekbeurten bij de JD vervuld. Daardoor is er in de hele wereld geen parlementslid te vinden dat op een mooiere manier afscheid van de politiek heeft genomen!

Maar, alsof dat nog niet mooi genoeg was, heeft de JD het op 13 maart 2020 opgerichte steunfonds de naam gegeven van "Erwin Nypels Stichting". Om stil van te worden!

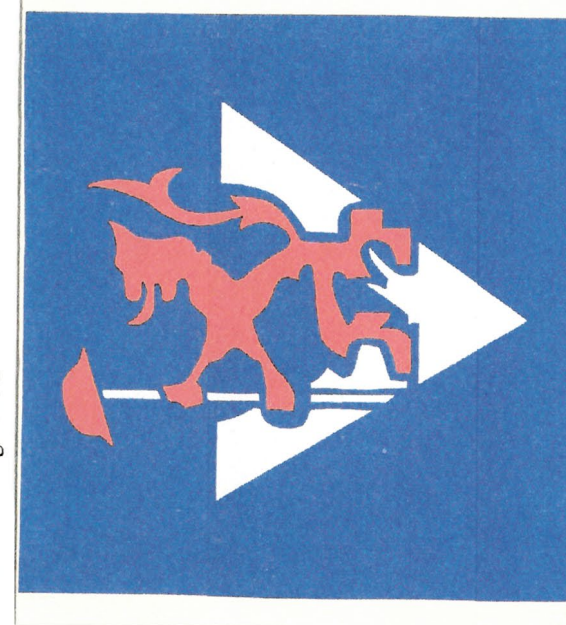
1e J.O.V.D.-Lustrum, Amsterdam, 1954.



afdeling-
bestuur
← v.v.n.l.:
Johan
Beek,
Jans
v. Smalen,
Herman
Sauerbrun
Huib
Jacobs,
Lies Sixma,
Erwin
Nypels.



Links: Het gedenkboek van het eerste lustrumcongres van de JOVD op 13 en 14 november 1954 in Amsterdam. Rechts: vvd-leider P.J. Oud spreekt het lustrumcongres toe.



← J.O.V.D.-tje komt op tijdens de uitvoering van de Cabaretgroep van de J.O.V.D. afd. Amsterdam.



↑ Pierrot in gesprek met Lubin.

↓ J.O.V.D.
cabaret ↑



Het bestuur van de afdeling Amsterdam in 1958. V.l.n.r. G.J. Randoe, J. Rietema, A.J.M. de Goell, J. Schouwink, Erwin Nypels en J.A. Broere.

JONGEREN ORGANISATIE



"Cabaret is weer gedaan!"

v.l.n.r. :
Lies Sixma
Mies Waalewijn
Cees v. Limborgh
Nel v. Schrieveen
Herman Souwerbren
Ans Tieslink
Erwin Nypels
→



↑ Het welispreken van de openingsrede door de voorzitter op het 3^e JOVD-lustrumcongres te Amsterdam 1964

3^e LUSTRUMCONGRES VAN DE JOVD TE AMSTERDAM IN 1964.



Samen in het DAGELIJKS BESTUUR (HOOFDBESTUUR)

van de JOVD

met:

Rob Hofman (3 jaar); Jan Verbeek (2); Hans Wiegel (2); Akkie v.d. Sluis (2); Mattie de Bruyn (1); Klaas Weide (1); Reinier Heyting (1); Gerlof Boosman (1) in de

BESTUURSPERIODE 1961-1964.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bijeenkomst van J.O.V.D. op 1 mei

Jonge liberalen betuigen hun solidariteit met arbeiders

§ DEN HAAG, dinsdag

Wij zijn hier bijeen als teken van liberale solidariteit met hen, die door eerlijke arbeid hun brood verdienen. Aldus verklaarde drs. E. Nijpels op de drukbezochte 1-meibijeenkomst, georganiseerd door de samenwerkende afdelingen Den Haag, Voorburg-Rijswijk en Delft van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie. De heer Nijpels zei ervan overtuigd te zijn, dat zeer vele jongeren uitzien naar een sociaal-voortuitstrevend, links-radicaal liberalisme. Een veel gehoorde klacht is, dat er in deze kringen nog onvoldoende sociale belangstelling bestaat en er teveel wordt gelet op de belangen van de hoogst aangeslagenen in de belastingen. De V.V.D. moet oppassen niet met zo'n eenzijdige klassebeharigting te worden vereenzelvigd. Drs. Nijpels achtte de talloze blijken van instemming met deze eerste officiële liberale 1-meihedenking in hoge mate verheugend.

Menselijk aspect

Spreekende over de relatie tussen werkgever en werknemer betreurde drs. J. G. Th. Linssen, dat de menselijke aspecten in deze relatie nog te sterk worden verwaarloosd. Als men de werknemers wel eens materialisten noemt is men geneigd te vergeten, dat vele werkgevers hun in dit opzicht tot leermeesters zijn geweest. Eerst na de oorlog begon in brede kringen het besef door te dringen hoezeer de economische prestatie van een onderneming van die goede menselijke contacten afhankelijk is.

Overigens sprak drs. Linssen nog slechts van een eerste stap. Met noodzakelijk „teamwork” moet in vele gevallen nog een begin worden gemaakt; ondernemingsraden genieten nog te weinig populariteit, al is de ondernemingsraad zeker ook weer niet alleenzigmakend. Drs. Linssen bepleitte „contacten op alle niveaus binnen de onderneming”.

Er bestaat voorts dringend behoefte aan het scheppen van goed functionerende verticale contactorganen, waarin werkelijke werknemersvertegenwoordigers zitting hebben en niet slechts vakbondsfunctionarissen. Een duidelijke economische verslaggeving van de onderneming mag niet uitsluitend als een weelde voor de aandeelhouders worden beschouwd. Drs. Linssen gaf te kennen, dat de erkende vakbonden veelal de eisen van de tijd niet langer verstaan en hij had kritiek op hun optreden tegen de zogenaamde categorale organisaties.

Sociaal programma

Het bestuurslid van de afdeling Amsterdam van de V.V.D., G. W. Keja, vond dat het de V.V.D. ontbrak aan een afgerond sociaal programma. Het enige wat de doorsneekiezer vaak van de V.V.D. weet is, dat deze partij zich uitspreekt voor belastingverlaging en commerciële televisie. Thans werd er een ernstige verkiezingsnederlaag geleden. De heer Keja bepleitte, dat men de verantwoordelijkheid daarvoor niet primair zou zoeken bij de weggelopen kiezers doch zou trachten de hand in eigen boezem te steken. Er wordt nog te veel opportunistische politiek gevoerd en

verkiezingsbeloften zijn onvoldoende nagekomen. Wil de V.V.D. als een echte volkspartij optreden dan zal zij o.a. op de bres moeten staan voor een werkelijke vrije loonpolitiek, voor de vrijheid van bedrijfskeuze, voor belastingaftrek ten behoeve van studie in de avonden e.d.

Ook de secretaris van de afdeling Amsterdam van de V.V.D., de heer H. J. L. Vonhoff, waarschuwde tegen zelfgenoegzaamheid in liberale kringen. Nog al te dikwijls, als het te doen is om de werknemer in de V.V.D., trekt men een gezicht alsof men spreekt over suiker in de erwtensoepe. De buitenwereld en in het bijzonder de P.v.d.A. heeft de V.V.D. het standsetiket opgedrukt en vele liberalen voelden er zich helaas maar al te behaaglijk bij.

Verkiezingsles

Een enquête, in Amsterdam ingesteld na afloop van de verkiezingen, had volgens de heer Vonhoff tot de conclusie geleid, dat de P.v.d.A. in alle milieus in absolute cijfers meer stemmen had getrokken dan de V.V.D. Door die spreiding van haar stemcijfers dreigt de P.v.d.A. de positie van een volkspartij te gaan innemen, die door de liberale partij behoort te worden bezet. De jongeren komen te weinig op het liberale programma af. Bij die zelfde enquête bleek, dat van hen die voor het eerst hun stem hadden uitgebracht in een groep van 42 personen, er niet één de liberale lijst had gesteund.

Dit achtte de heer Vonhoff een ernstige waarschuwing. Daarom zij deze dag van de arbeid de liberalen een dag van bezinning en van vernieuwing. Alleen als die vernieuwing straks in de samenstelling van de lijst voor de Kamerverkiezingen haar afspiegeling vindt, is het schot voor de boeg van de verkiezingen voor de Provinciale Staten niet te vergeefs geweest.

De heer Vonhoff noemde het probleem van de arbeider in de V.V.D. een probleem van hier en van nu, waarmede het bestaansrecht van deze partij in het geding is. Als suggesties tot verbetering van de situatie noemde hij de concipiëring van een duidelijk sociaal programma waarin de liberale maatschappij-opvatting hel-

der wordt uiteengezet. Voor de arbeider betekent dit een individualistische benadering, spreiding van aandelenbezit, winsdeling, waardevastheid van het geld, individuele bezitsvorming.

Overigens, aldus de heer Vonhoff, zolang oneindig veel werknemers nog te dicht bij het bestaansminimum leven blijft algemene welvaartsverhoging een eis van de eerste orde, die ook de noodzakelijke belastingverlaging in de schaduw stelt. De secretaris van de afdeling Amsterdam van de V.V.D. besloot zijn betoog met kritiek aan het adres van de „versleten liberalen, die de V.V.D. in de conservatieve hoek willen drukken”.

N.R.C. - 2/5/1962.

ZONDER COMMENTAAR

In deze rubriek vermeldt *Het Vrije Volk* — zonder commentaar — trekkende uitspraken van anderen, uiteraard voor rekening van hen die worden geciteerd.

Liberale 1 mei

Een enquête ingesteld na afloop van de verkiezingen had volgens de heer Vonhoff tot de conclusie geleid, dat de P.v.d.A. in alle milieus in absolute cijfers meer stemmen had getrokken dan de V.V.D. Door die spreiding van haar stemcijfers dreigt de P.v.d.A. de positie van een volkspartij te gaan innemen, die door de liberale partij behoort te worden bezet. De jongeren komen te weinig op het liberale programma af. Bij die zelfde enquête bleek, dat van hen die voor het eerst hun stem hadden uitgebracht in een groep van 42 personen, er niet één de liberale lijst had gesteund.

De buitenwereld en in het bijzonder de P.v.d.A. heeft de V.V.D. het standsetiket opgedrukt en vele liberalen voelden zich er helaas maar al te behaaglijk bij.

Het enige wat de doorsneekiezer vaak van de VVD weet, is dat deze partij zich uitspreekt voor belastingverlaging en commerciële televisie. Thans werd er een ernstige verkiezingsnederlaag geleden (...). Er wordt nog teveel opportunistische politiek gevoerd en verkiezingsbeloften zijn onvoldoende nagekomen.

De secretaris van de Amsterdamse VVD besloot zijn betoog met kritiek aan het adres van de „versleten liberalen, die de VVD in de conservatieve hoek willen drukken”.

Uit redevoeringen gehouden op een bijeenkomst van jonge VVD'ers op 1 mei. Verslag in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 2 mei. 4-5-1962.

15e Jaargang No. 11

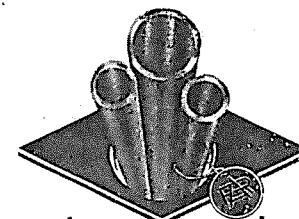
november 1963



DE DRIEMASTER

MAANDORGAAN

VAN DE JONGEREN ORGANISATIE VRIJHEID EN DEMOCRATIE



De ziel van het Liberalisme

Wanneer men de positie beziet van de zich liberaal noemende groepen in de wereld, doet het volgende beeld op: Alleen in Canada, Australië en Japan bestaan liberale partijen, die zo sterk zijn, dat zij bij gunstige verkiezingen zonder hulp van anderen kunnen regeren. Maar in vele andere staten, bv. in West-Europa (inclusief Nederland) en in Zuid-Amerika, vormen de liberalen betrekkelijk kleine minderheidsgroepen.

In grote delen van de wereld, met name in Azië, Afrika en de communistische landen ontbreken liberale groeperingen zelfs vrijwel geheel of wordt hen het werken onmogelijk gemaakt. Weliswaar oefenen de liberalen vaak een grotere invloed uit dan de getalssterkte doet vermoeden, maar ondanks dit blijft hun feitelijke invloed in de wereld van vandaag gering. Wanneer we overigens over liberalen spreken doet zich een grote moeilijkheid voor. De personen en groeperingen, die onder deze vlag varen verkondigen vaak de meest uiteenlopende meningen, hetgeen b.v. bij vergelijking van de ideeën van de Engelse en Italiaanse liberalen blijkt. Maar ook de opvattingen van de Nederlandse liberalen lopen nog sterk uiteen. Verder kennen diverse landen zich niet liberaal noemende partijen, die toch verschillende liberale kenmerken vertonen, zoals bv. de Democraten en de Republikeinen in de V.S.

Naast de geringe directe invloed van het liberalisme in de wereld en de flinke liberale spraakverwarring vraagt nog een verschijnsel onze aandacht: In ons land neemt de belangstelling voor de bestaande politieke stromingen onder de jongeren af.

Onder deze omstandigheden is het nuttig om zich de vraag te stellen of het nog zin heeft zich in te zetten voor de opbouw van een onafhankelijke liberale jongerenorganisatie in een klein land.

Vanaf het begin van de geschiedenis der mensheid heeft de ene mens moeten samenwerken met de andere mens. Deze samenwerking is nooit ideaal geweest. De verschillen van inzicht, het streven naar macht, bezit, prestige en het bestaan van haatgevoelens stonden dit in de weg, vooral als het tot uiting kwam in een streven van de één om de ander zijn wil op te leggen.

Hierdoor ontstonden conflicten tussen mensen en mensengroepen. Het leidde tot gewone persoonlijke ruzies, tot stakingen

en uitsluitingen, tot bewapeningswedlopen, die ons op de rand van zelfvernietiging brachten, tot (wereld)oorlogen, tot een wereld verdeeld in „blokken”. Een somber beeld! Inderdaad! Maar er bestaan lichtpunten!

Er werkt vandaag aan de dag nl. een groeiend aantal krachten, die deze fatale ontwikkeling een halt toe roepen, die een grotere eenheid van de wereld tot stand brengen. Deze krachten veroorzaken een voortdurende ontwikkeling van het menselijke denken en het menselijke gevoel, waardoor het saamhorigheidsgevoel toeneemt.

De religieuze wereld is b.v. sterk in beweging. Zo bestaat bij de Protestants-Christelijke kerken het oecumenisch streven, hetgeen zijn weerslag vond in de vorming van de Wereldraad van Kerken. Bij de Rooms-Katholieke kerk blijkt een nieuwe geest uit het tweede Concilie waar o.m. de grondslag wordt gelegd voor een meer open benadering van andersdenkenden. De ontwikkeling van het rechtsbewustzijn heeft in de Westerse landen in het bijzonder bijgedragen tot verminderde tegenstellingen tussen de verschillende maatschappelijke groepen. Anders dan in de vorige eeuw wordt hierdoor thans het recht op een menswaardig bestaan voor ieder mens erkend, terwijl grote verschillen in bezit steeds minder worden aanvaard.

De ontwikkeling van verschillende wetenschappen, zoals b.v. sociologie, psychologie, techniek, economie en rechten, heeft in west-Europa een belangrijke bijdrage geleverd tot de vermindering van verschillen van inzicht. Zo wordt als gevolg van de vooruitgang in het economisch denken steeds meer het standpunt verlaten, dat overheidsingrijpen bij voorbaat goed of fout zou zijn. De taak van de overheid t.a.v. conjunctuur, lonen en prijzen, ruimtelijke ordening, e.d. vindt tegenwoordig algemene erkenning.

Aan deze vrij willekeurig gekozen voorbeelden kan nog een groot aantal toegevoegd worden. Als gevolg hiervan namen in West-Europa de tegenstellingen tussen liberalen en socialistische in belangrijke mate af. Anderzijds resulteerde het in een streven bij de confessionele groeperingen tot samengaan in een Christen-Democratische partij.

In dit verband is het ook van het grootste belang de ontwikkelingen te bezien van de West- en Oost-Europese landen t.o.v.

★
Voor de verspreiding onder belangstellenden zijn overgedrukt gemaakt van de hier gepubliceerde openingsrede van de voorzitter van de JOVD, Erwin Nijpels, uitgesproken op het Congres te Groningen op 26 en 27 oktober j.l. en die tot titel droeg: „De ziel van het liberalisme”.
★

elkaar. De kapitalistische Westeuropese landen kennen thans een groot aantal algemeen aanvaarde maatregelen en instellingen, die een eeuw geleden als communistisch beschouwd zouden zijn. B.v. een groot deel van de bestaande sociale wetgeving en de invloed van de arbeiders op de hoogte der lonen.

Het stelsel in de Sovjet-Unie en de overige Oost-Europese staten beweegt ook in sterke mate: De rol van de geheime politie neemt in betekenis af. Terreur maakt plaats voor overreding. Tegenover van het communisme afwijkende gedachten wordt een toleranter houding aangenomen. De tot voor kort in het Marxisme verstrikte economische wetenschap begint zich te ontwikkelen. En pogingen worden ondernomen om weer een soort markt- en prijsmechanisme in te voeren. Men kan zich op grond van de feiten niet aan de indruk onttrekken, dat de grote politieke stelsels en stromingen in de wereld heel langzaam in elkaars richting evolueren, ook al zijn de verschillen thans vaak nog belangrijk.

Is een goede menselijke samenwerking op ethische gronden reeds gewenst, de noodzaak hiertoe wordt echter steeds dringender als gevolg van een toenemende onderlinge afhankelijkheid door de ontwikkeling van de beschaving zelf. Zo dwingen b.v. de voortgaande nationale en internationale arbeidsverdeling (inclusief de automatisering), de snelle groei van de wereldbevolking en de bewapeningswedloop (speciaal de kernwapens) de mensen tot een betere samenwerking. Overbrugging van de grote verschillen van inzicht en vergroting van het saamhorigheidsgevoel zijn daarvoor en voor een duurzame

vrede vereist.

In dit verband zij opgemerkt, dat eenzijdige ontwapening b.v. door het Westen, het vraagstuk van de samenleving van mensen niet oplost. Het levert n.l. voor het Westen te grote risico's op, terwijl de oorzaak van de spanningen: n.l. de tweedracht in de wereld, daarna nog zou blijven bestaan.

In de wereld zal zich een politieke stroming moeten ontwikkelen welke alle vredeskrachten mobiliseert door overal contacten en discussies tussen de bestaande politieke groeperingen te stimuleren teneinde na te gaan wat hen bindt. Voortdurend zal overwogen moeten worden of de tegenstellingen nog belangrijk genoeg zijn om gescheiden op te trekken.

Deze politieke stroming heeft alleen kans van slagen als het zelf bevordering van de vrije geestelijke en materiële ontplooiing van alle mensen als centrale doelstelling stelt. Van alle mensen, d.w.z. ongeacht levensvervuiging, ras, nationaliteit of maatschappelijke afkomst.

Het is hiervoor enerzijds noodzakelijk, dat de mensen zich meer met elkaar verbonden gaan voelen en anderzijds, dat zij de verschillende levensstijlen als gelijkwaardig gaan erkennen en samenwerking met personen met een andere levensovertuiging als vanzelfsprekend gaan aanvaarden.

Daarbij moet men „de ontplooiing van de individualiteit van ieder mens" en „menselijke verbondenheid" — d.i. niets anders dan verantwoordelijkheid jegens elkaar — minder als tegenstelling maar als aanvulling van elkaar zien.

Totalitaire stromingen kunnen zich niet tot bedoelde vredesbeweging ontwikkelen omdat zij met geweld andersdenkenden onderdrukken. Confessionele of nationalistische groeperingen kunnen dat niet omdat zij zich beperken tot bepaalde godsdiensten of volken. Voor de socialisten geldt hetzelfde zolang zij zich in overwegende mate blijven beperken tot bepaalde maatschappelijke groepen (vnl. handarbeiders).

...

Hoe staat het nu met het liberalisme? De geschiedenis van het politieke liberalisme laat men wel beginnen bij de Franse Revolutie. De leuzen: Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap, waarmee het

feodale systeem terzijde werd geschoven wijzen er reeds op, dat het liberalisme van het begin af bedoeld was als een hervormingsbeweging voor alle mensen. De liberalen kregen in Europa grote betekenis o.m. als grondleggers van de parlementaire democratie. Helaas vonden zij echter in de 19e eeuw niet tijdig een oplossing voor de toenemende ellende onder de Europese arbeiders. Ellende, welke het gevolg was van de opkomst van de industrie. Het liberalisme heeft hierdoor een deel van de bevolking van zich vervreemd en het ontstaan van het socialisme en communisme bevordert. Het richtte zich sindsdien in verschillende landen speciaal op de gezeten burgerij. Thans zijn er nog steeds velen in liberale kring — ook in ons land — die openlijk of stilzwijgend menen, dat dit zo dient te blijven. Mede hierdoor kreeg het in vele landen een behoudend karakter.

Voorts heeft het politieke liberalisme belijders van verschillende godsdiensten van zich vervreemd door zich te veel te identificeren met het rationalisme of andere buitenkerkelijke stromingen en door onvoldoende mogelijkheden te geven om levensbeschouwelijke aspecten in de politieke discussie te betrekken.

Wil het liberalisme de grote motor worden, die de vredeskrachten in de wereld mobiliseert, dan zal het een sterke bezieling moeten ondergaan. Een bezieling, die ontstaat door de vaste overtuiging, dat alleen een stroming, die streeft naar een vrije ontplooiing van de individualiteit van alle mensen, een goede samenwerking kan stimuleren. Een bezieling, die bovenal pas kan ontstaan als de liberalen zelf „bezieling" worden door een sterke levensovertuiging, welke de kern, ja de ziel van het liberalisme behoort te vormen.

Daarvoor zal het nodig zijn de onverbreekelijke band tussen levensovertuiging en politiek beter tot zijn recht te laten komen b.v. door discussies over onderwerpen op dit terrein, zoals kerkelijke uitspraken met politieke consequenties, te stimuleren. Dit kan tevens het vertrouwen van de belijders van vele godsdiensten weer doen terugkeren, zodat het liberalisme een „oecumene" in de politiek gaat vormen. Het liberalisme zal verder het vertrouwen van de arbeidersbevolkingen in de hoogontwikkelde industrielanden, zowel als het vertrouwen van de onderontwikkelde

landen moeten winnen.

Daarvoor is het allereerst nodig de grote vraagstukken, die vandaag en morgen nationaal en internationaal zullen spelen, tijdig te onderkennen. B.v. de hulp aan onderontwikkelde landen, de bevolkingsgroei, de automatisering, de inkomensverdeling, de opleiding van voldoende deskundigen en de economische en ruimtelijke planning.

Verder moet op ondogmatische wijze naar oplossingen worden gezocht. Zo dient — in het bijzonder t.a.v. de ontwikkelingslanden — het oude vooroordeel tegen overheidsingrijpen definitief opgegeven te worden.

Tenslotte behoort het liberalisme over de nodige hervormingsgezindheid te beschikken om de vraagstukken te kunnen oplossen. Men mag daarbij — eveneens in het bijzonder bij de ontwikkelingslanden — de belangen van de gevestigde groepen niet onzien als het gaat om de ontplooiing van het „gewone" volk.

...

Wat moet nu de houding zijn t.o.v. de in de aanhef genoemde punten? Welnu het feit, dat het liberalisme weinig invloed heeft in de wereld van vandaag en het feit, dat de jongeren in ons land een geringe belangstelling bezitten voor de bestaande politieke stromingen is niet interessant! Gedragen door de ziel van het liberalisme, dit is de sterke levensovertuiging voortgekomen uit de ziel van de mensen zelf, zullen we aan iedereen duidelijk behoren te maken om welk groots doel het gaat. Op deze basis dient ook de eenheid in het liberale kamp hersteld te worden.

Het is daarom van het grootste belang, dat er in ons land een onafhankelijke liberale jongerenorganisatie, zoals de JOVD, bestaat. Een jongerenorganisatie, die zich niet „zo maar" achter de bestaande partijbarricaden wil verschansen, die niet geremd door verstarde partijstandpunten zijn bijdrage aan de ontwikkeling van het politieke denken wil leveren en die d.m.v. discussies en gesprekken met politiek andersdenkenden vermindering van menselijke tegenstellingen wil nastreven.

We zullen samen deze JOVD moeten gaan uitbouwen. Doet U mee?

ERWIN NYPELS

DEMOPLAN, DEMOSTAAT EN STEMVERHEFFING

Erwin Nypels, zijn naam is nu al een paar keer gevallen, was de belangrijkste progressieve JOVD'er in de jaren zestig. Zijn rol valt goed te vergelijken met de rol die Hein Roethof in de jaren vijftig speelde. Nadat hij in 1960 zijn studie economie had afgerond aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam kreeg Nypels een baan bij de afdeling aldaar. Op 1 mei 1962, een half jaar voor zijn aantreden als landelijk voorzitter, zorgde Nypels voor een enorme stunt door als JOVD-afdeling Den Haag samen met de afdelingen Delft, Rijswijk en Voorburg een 1 mei-bijeenkomst te organiseren. Nypels is nog steeds erg trots op deze actie: 'Ons achterliggende doel was om als een echte liberale partij perspectieven te bieden voor de hele bevolking, niet alleen voor een deel ervan. Het was niet bedoeld als solidariteit met het socialisme. Ook het liberalisme was er voor de arbeiders.'

De 1 mei-bijeenkomst leidde tot nogal wat beroering bij de vvd. Een aantal plaatselijke vvd-leden uit Den Haag waren boos op Nypels en hij werd op het matje geroepen door het landelijk bestuur van de partij. De rode familie had meer waardering voor de actie. Klaas Voskuil, hoofdredacteur van *Het Vrije Volk*, wijdde maar liefst twee van zijn radiopraatjes voor de VARA aan deze viering. Ook schreven meerdere kranten over de 1 mei-viering van de JOVD. Bij de NRC haalde de actie de voorpagina. Hoewel sommige JOVD'ers mopperden werd de motie waarin de JOVD zich schaarde achter de actie van Nypels met algemene stemmen aangenomen.⁷

Onder het voorzitterschap van Nypels timmerde de JOVD stevig aan de weg. Er werden resoluties en moties aangenomen, onder meer over kernbepaling, rassendiscriminatie, indicatieve sociaal-economische planning (het zogenoemde Demoplan) en de democratisering van de staatsinstelling (Demostaat).⁸ De resolutie Demostaat, die op het congres van 6 en 7 juni 1964 werd vastgesteld, was revolutionair. De JOVD pleitte daarin voor de afschaffing van de Eerste Kamer, de invoering van een partiel districtenstelsel en een beperkt referendum. Ook werd er principiële kritiek uitgeoefend op de monarchie: de erfopvolging was volgens de JOVD niet democratisch maar werd niettemin praktisch aanvaard.⁹

De bijzondere algemene Ledenvergadering
Te 14.00 uur opende de voorzitter de bijzondere algemene ledenvergadering. Begonnen werd met de stemming over de motie van de afdeling Amsterdam, die met 38 tegen 3 stemmen werd aangenomen. Een overwegende meerderheid keurde dus het 1 mei-initiatief goed.

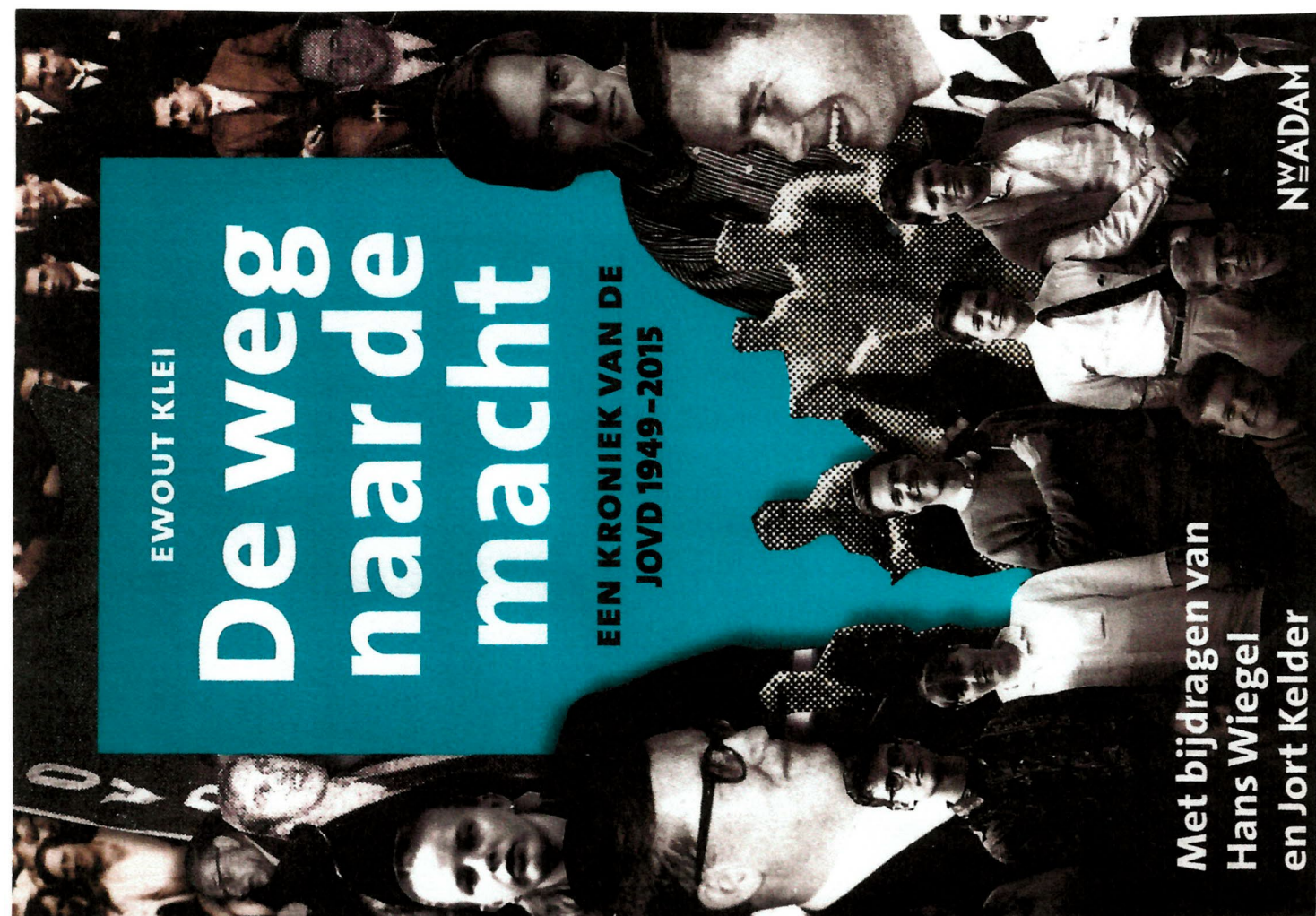
Driemaster juni 1962.

Tekst motie Afd. Amsterdam

De J.O.V.D. in algemene vergadering te Dalfsen bijeen op 3 juni 1962, Kennis genomen hebbend van het initiatief van de afdelingen Den Haag en Rijswijk, Voorburg, Delft, tot het houden van een bijeenkomst op 1 mei j.l., gewijd aan liberale sociale politiek, kennis genomen hebbend van de hierop van bepaalde liberale zijde uitgeoefende kritiek, overwegende, dat de geringe sociale spreiding van hen, die het liberalisme op het ogenblik voorstaan, niet in overeenstemming is met de waarde van het liberalisme voor alle bevolkingsgroepen,

voorts overwegende, dat het initiatief van genoemde afdelingen tot doel had, de betekenis van het liberalisme met name voor de werknemer te onderstrepen, van oordeel, dat de kritiek op dit initiatief de noodzaak er van eens te meer heeft aangetoond, juicht dit initiatief van harte toe en spreekt als haar mening uit, dat de verbreiding van het liberalisme over alle sociale groeperingen een der belangrijkste punten is, waarmee jonge liberalen heden ten dage worden geconfronteerd, en gaat over tot de orde van de dag.

Ingediend door de afd. Amsterdam.



EWOUT KLEI

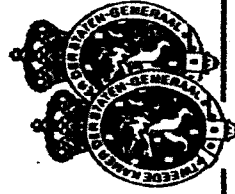
De weg naar de macht

EEN KRONIEK VAN DE JOVD 1949-2015

Met bijdragen van Hans Wiegel en Jort Kelder

NWADAM

Uit doorgaans betrouwbare bron...



Democritus

DEMO

JG
2

**JONGE DEMOCRATEN BEZUIDENHOUT
SEWEG 195 2594 AJ DEN HAAG
HERFST 1985 VIJF KEER PER JAAR**

NR
4

Hoe dan ook, als er Stemadviezen gegeven moeten worden, dan neemt Democritus hierbij de vrijheid die Jonge Democraten die tevens D66 lid zijn en dus het stembiljet voor de interne verkiezingen ten behoeve van de definitieve Kamerkandidaten lijst zullen invullen tactisch te werk te gaan. Van Mierlo etc. komen sowieso hoog op de lijst, want die vult iedereen in. Dit is mijn advies. Niet bindend, wel met klem aanbevelen. Op nummer 1 zetten we natuurlijk Erwin Nypels. Omdat hij de juiste ideeën heeft over de toekomst van D66, de JD een warm hart toedraagt, een goed parlementarier is en na bijna 18 jaar kamerwerk nog altijd enthousiast is. Twee wordt Maarten Engwirda, wegens prima staat van dienst, betrouwbaarheid en het glansrijk doorstaan van de schietschijf functie die anderen hem toebedeelden. Drie is voor Ernst Bakker, de man met de beste politieke neus van Den Haag en omdat hij destijds tegen Van Agt 3 stemde. Een gedeelte vierde plaats bedelen wij toe aan de heren Doeke Eisma en Gerrit-Jan Wolffensperger. Bewezen kwaliteiten en potentiële lijsttrekkers. En vergeet tenslotte niet Bert Bakker op vijf te zetten!

7



Erwin Nypels 'onze' kandidaat

HET RIJSWIJKSE D66 TWEEDE KAMERLID ERWIN NYPELS ZAL IN 1986 OPNIEUW KANDIDAAT STAAN VOOR HET PARLEMENT. DAT WERD VRIJDAG 30 AUGUSTUS J.L. IN DEN HAAG BEKEND. EERDER HAD NYPELS, DIE MET ONDERBREKING VAN ENKELE JAREN SINDS 1967 IN DE KAMER ZIT, OVERWOGEN NIET MEER OP EEN VERKIESBARE PLAATS TE WILLEN STAAN.

"Voor D66 bestaat als één van de vier hoofdstromingen (naast de socialistische partijen en de conservatieve christen-democraten en de liberalen) een permanente taak in de samenleving. Hiervoor zijn 10 à 15 kamerzetels vereist en mogelijk. De tot nu toe opgetreden schommelingen tussen 6 en 17 zetels zijn veel te groot om een blijvende factor van betekenis in de politiek te vormen," schrijft Nypels in zijn toelichting. Hij vervolgt: "Het is daarom dringend noodzakelijk de positie van D66 minder afhankelijk te maken van de persoon van de boodschapper (zonder de betekenis van een herkenbare lijsttrekker te missen) door in de presentatie een sterkere nadruk te leggen op het vrijzinnig-democratische karakter van D66, zoals ik vanaf de oprichting heb bepleit en zoals thans de Jonge Democraten dat ook doen. (...) In de komende periode wil ik mij speciaal als vrijzinnig-democraat inzetten om de blijvende, eigen plaats van D66 duidelijk te maken."

Het Landelijk Bestuur van de Jonge Democraten heeft middels een brief van voorzitter Hein Jaarsma nog dezelfde dag zeer verheugd gereageerd. "Ik verheug me over je kandidering en hoop dat de weg naar de uiteindelijke lijst een voorspoedige zal zijn. Zoals je weet kun je wat dit betreft op ons rekenen", schrijft Jaarsma aan Nypels.

(Ingezonden mededeling)

**Drs. Nypels is geen schreeuwer.
DAAROM SCHREEUWEN WIJ NU EN STRAKS**

STEM ERWIN

VANAF 1967 -MET UITZONDERING VAN HET JAAR '73/'74 TOEN HIJ VOORZITTER WAS VAN DE STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU D66 (SWB)- WAS ERWIN NYPELS LID VAN DE TWEEDE KAMER. HIJ DOORSTOND ALLE STORMEN DIE DE PARTIJ HEBBEN GETEISTERD EN BEHOORDE ALS WOORDVOERDER VOOR AMBTENAREN- EN PENSIOENZAKEN, SOCIALE ZEKERHEID EN VOLKSHUISVESTING TOT EEN VAN DE HARDST WERKENDE KAMERLEDEN. IN 1982 WAS NYPELS IN HET KABINET VAN AGT III MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING. IN 1982 HERVATTE NYPELS ZIJN KAMERWERK. NYPELS MERKT ZICHZELF AAN ALS VRIJZINNIG DEMOCRAAT EN SPRAK NIET ALLEEN OP HET OPRICHTINGSCONGRES MAAR OOK OP VERSCHILLENDE REGIONALE BIJENKOMSTEN DE JONGE DEMOCRATEN, DIE HIJ EEN ZEER WARM HART TOEDRAAGT, TOE. NYPELS VERZORGDE EIND SEPTEMBER EEN BELANGRIJK DEEL VAN DE JD-INTRODUCTIEDAGEN. EEN KEUZE VOOR NYPELS BETEKENT EEN KEUZE VOOR EEN VRIJZINNIG DEMOCRAAT DIE NIET ALLEEN DE REDEN VAN BESTAAN VAN D66 FORMULEERT MAAR ER OOK WERK VAN MAAKT. EEN KEUZE VOOR ERWIN NYPELS IS TEVENSGEEN KEUZE OP EEN KAMERLID DAT EEN OPEN OOR HEEFT VOOR GE-LUIDEN VANUIT DE JONGE DEMOCRATEN.



Erwin Nypels

DAAROM VRAGEN WIJ ALLE JONGE DEMOCRATEN DIE TEVENSGEEN LID ZIJN VAN D66 HUN STEMBILJET VOOR DE INTERNE VERKIEZINGEN T.B.V. DE DEFINITIEVE TWEEDE KAMERKANDIDATENLIJST TE BE-NUTTEN EN ERWIN NYPELS DAAROP EEN ZO HOOG MOGELIJKE PLAATS TE GEVEN. WANT EEN KEUZE VOOR NYPELS IS 'N KEUZE VOOR INVLOED.

Deze advertentie kwam buiten medeveten van het kandidaat Kamerlid tot stand op initiatief van 12 Jonge Democraten die vinden dat ERWIN NYPELS ook na 21 mei 1986 door D66 niet gemist kan worden.

Nypel's kruis is evergreen

okt. 1986

Door Eric Spee

DE JD MAAKT ZICH STERK VOOR SCHOLING EN VORMING. DIT BLEEK WEER 'NS OP HET WEEKEND VAN 20 en 21 SEPTEMBER. DAT WEEKEND WAS HET INTRODUCTIEWEEKEND. HIER WERD AAN (NIEUWE) LEDEN, REGIOBESTUREN EN ANDERE BELANGSTELLENDEN IN DE JD DE MOGELIJKHEID GEBODEN KENNIS TE MAKEN MET HET GEDACHTENGOED VAN DE JD, DE ORGANISATIE EN VOORAL: ELKAAR. OOK KREEG MEN HIER DE KANS ZICH ENIGE PRAKTISCHE VAARDIGHEDEN EIGEN TE MAKEN. VAARDIGHEDEN DIE DE DAGELIJKSE JD-PRAKTIJK VEREENVOUDIGEN EN VERAANGENAMEN.

Het was mooi nazomerweer, die zaterdag in september. Een flink aantal Jonge Democraten had zich verzameld in Jeugherberg Ridderhofstad bij Rhijnauwen. Veel nieuwe gezichten (logisch) en wat oude rotten. Het programma voor zaterdag bestond uit een toespraak van Hein Jaarsma, onze voorzitter, een verhaal van (wie anders) drs. Erwin Nypels, de waakhond van het vrijzinnig democratisch erfgoed, en een meeting met Hanneke Gelderblom, lid van de Eerste Kamer voor D66. Aangezien iedereen op tijd aanwezig was kon begonnen worden met het eerste programma: de toespraak van Hein Jaarsma. Op dat moment bleek hij echter compleet onvindbaar. Na enig zoeken werd hij aangetroffen, mijmerend in de zon, op het zogenaamde "voorzittersbankje". Op datzelfde bankje bereidde Hein namelijk zijn speech voor die hij tijdens het 1984-congres (in deze zelfde Jeugherberg) hield. De tijd gaat snel, Hein!

Het verhaal van de voorzitter was beter dan dat van vorig jaar. Nadat Hein een algemeen verhaal over de JD had verteld kwam, met daartussen een theepauze, Erwin Nypels aan de beurt. Dhr. Nypels heeft bij de JD faam opgebouwd met betoog over vrijzinnig democratie, de rol van D66 en de JD in deze vrijzinnig democratische gedachte en waar staat deze politiek gezien? Ik zal de hoofdzaken van dit betoog, ook bekend als "het kruis van Nypels", en dat is niet oneerbiedig bedoeld, kort trachten weer te geven.



Dinsdag 24 oktober

Erwin Nypels vertelt Het Verhaal in Utrecht

Utrecht - De afdeling Utrecht gaat op zoek naar de wortels van de JD: de vrijzinnig-democratie. Op dinsdag 24 oktober komt Erwin Nypels een boeiende avond verzorgen over deze ideologie die geen ideologie genoemd mag worden. De opzet van de avond is zodanig dat zowel doorgewinterde vrijzinnig-democraten als JD'ers die minder goed zijn ingevoerd een leuke avond hebben.

Erwin Nypels zal beginnen met Het Verhaal: de geschiedenis en inhoud van de vrijzinnig-democratie, waarom D66 zichzelf niet zo noemt maar het wel is, en waarom de Jonge Democraten zo'n belangrijke rol spelen. Tevens zal hij het Kruis van Nypels, waaruit blijkt dat de vrijzinnig-democratie de vierde politieke hoofdstroming is, uit de doeken doen. Voor sommigen zal Het Verhaal vrij nieuw zijn, voor anderen is het een zinnige 'opfriscursus', voor iedereen is het de moeite waard (als Erwin Nypels vertelt, is het *altijd* de moeite waard).

Na deze inleiding zal Nypels verschillende Jonge Democraten (die hiervan vooraf op de hoogte worden gesteld, dus wees niet bang) aan de tand voelen over hun beginselen en de betekenis die vrijzinnig-democratie voor hen heeft. Deze



keer dus geen vragen van JD'ers aan de spreker, maar vragen van de spreker aan JD'ers. Dat wordt spannend en interessant, en bovendien erg leuk.

Erwin Nypels was mede-oprichter van D66, is vele jaren Tweede-Kamerlid geweest en korte tijd minister van Volks-huisvesting en Ruimtelijke Ordening. Als uitgesproken vrijzinnig-democraat is hij altijd fervent sympathisant geweest van de JD, die hem officieus tot 'peetvader' heeft uitgeroepen. Op het JD-lustrumcongres (april 1994) verzorgde hij een van de meest indrukwekkende speeches. Het Kruis van Nypels is nog altijd te vinden in de basisbrochure van de JD.

Kom op 24 oktober om 20.00 uur naar café 't Hart in Utrecht. Het wordt een avond die je lang zal bijblijven.

DE BOM VAN ERWIN NYPELS

'Vrijzinnig-Democraten, de bom gaat barsten op 3 mei.' Met deze woorden begon en eindigde Erwin Nypels, mede-oprichter van D66, zijn gloedvolle rede voor het JD-congres. Zijn 'barstende bom' sloeg op het einde van het tijdperk waarin de grote partijen automatisch op de steun van een bepaalde groep kiezers konden rekenen. Volgens Nypels breekt nu een nieuw politiek tijdperk aan, het tijdperk van de zwevende kiezer. Een tijdperk waarin een keuze uit sleur-plaats maakt voor een bewuste keuze.

Wat Nypels betreft zijn politieke jongerenorganisaties nu dan ook meer nodig dan ooit tevoren. Daarom juichte Nypels, zelf erelid van de JOVD, tien jaar geleden de oprichting van de Jonge Democraten al toe. Dit in tegenstelling tot Hans van Mierlo, die niet inzag waarom jongeren niet in D66 zelf terecht konden. Nypels benadrukte dat de JD, door zichzelf vrijzinnig-democratisch te noemen, de band had aanvaard met het verleden, met de Vrijzinnig-Democratische Bond. Een band die hijzelf in 1966 ook graag voor D66 benadrukt had gezien.

De bedenker van het naar hemzelf genoemde 'kruis' had in zijn politieke loopbaan tweemaal op een 'kruispunt' gestaan. Voor het eerst in 1966, toen hij de oprichting van D66 ondanks verwoede pogingen om de liberale eenheid te bewaren toch doorzette. Maar vooral in 1974, toen D66 leek weggevaagd, maar Nypels stelde: 'Er is een toekomst, we zijn weggevaagd door fouten die we moeten herstellen.' Met 24 zetels in 1994 lijkt zijn twintig jaar oude profetie waarheid te zijn geworden.

Paul Kraan

4. JOVD-Huwelijk 1964

Een bijzondere hobby

Zij (Coby Krijnen) woonde begin 1964 in Rijswijk op de Hoornbruglaan nummer 49. Zij was onderwijzeres aan de Johanna Westermanschool in Den Haag en had een bijzondere hobby: de politiek. Om haar hobby uit te leven werd Coby lid van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD). Dat was overigens in huize Krijnen niet iets nieuws. De JOVD had een gecombineerde afdeling voor Rijswijk, Voorburg en Delft (RVD) waarvan haar broer Aad de voorzitter was. Het lidmaatschap van die afdeling beviel Coby goed. Het was ook een gezellige afdeling. Toen Aad als voorzitter aftrad moest een opvolger gevonden worden. De afdeling koos Coby daarvoor. Dit was niet zo vanzelfsprekend. De JOVD kende nog geen enkele afdeling met een vrouw als voorzitter. Coby was dus de eerste! Binnen de afdeling richtte zij een politieke cabaretgroep op, gaf daar leiding aan en schreef daarvoor teksten. Deze cabaretgroep RVD werd bekend binnen de JOVD!

Zelf woonde ik begin 1964 in Den Haag op Frankenslag 153. Ik werkte toen op de Organisatieafdeling van de Centrale Directie van het Staatbedrijf der PTT. Vanaf 1951 was politiek al mijn hobby en was ik al lid van de JOVD. Van de Haagse afdeling ben ik voorzitter geweest totdat ik in 1962 gekozen werd tot landelijk voorzitter van de JOVD. De Haagse afdeling was een actieve afdeling waarbij de persoonlijke verhoudingen goed waren. Mijn PTT-bureelchef, Harry Jongedijk, was ook JOVD-lid. Dat gold ook voor mijn PTT-collega Joost Anema. Het werden persoonlijke vrienden. Hetzelfde was het geval bij de samenstellers van het afdelings-krantje “Het Sloepje”, Joke en Piet Carol, samen met Fred en Elske van Bremen-Lodder. We ontmoetten elkaar regelmatig bij de vele huiskamer/feest bijeenkomsten van de afdeling, vaak in huize Carol, en bij de maandelijkse borrels in Het Gouden Hoofd. Leuk was dat de leden van de JOVD-afdelingen Den Haag en RVD het erg goed met elkaar konden vinden zodat zij soms ook bij elkaars bijeenkomsten op bezoek kwamen. Maar we deden ook aan serieuze politiek. Zo hebben de beide afdelingen in 1962 samen een zeer geruchtmakende en omstreden liberale 1 mei-bijeenkomst georganiseerd. Het was de eerste liberale 1 mei-bijeenkomst op de Dag van de Arbeid uit de Nederlandse geschiedenis. Vele kranten schreven erover!

Het gebeurde op een schrikkel dag

Op 29 februari 1964 vierde de JOVD-afdeling RVD het eerste lustrum. Ik kreeg de uitnodiging om als landelijk voorzitter de feestrede te komen uitspreken. Aan het einde

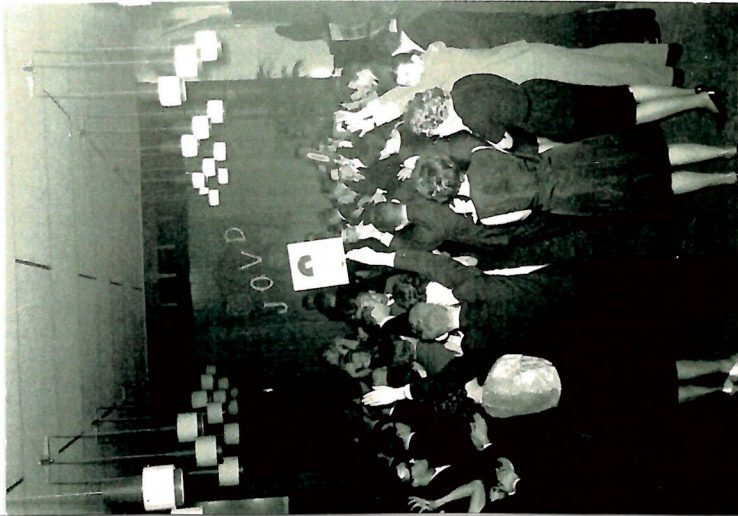
van mijn gloedvolle speech “De JOVD voorhoede van een nieuw liberalisme” vertelde ik waarom ik graag de uitnodiging had aangenomen.

Het is altijd plezierig om een feestrede uit te spreken. Maar er was nog een reden: De JOVD kende nog geen experiment met een afdeling met een vrouwelijke voorzitter. Dit was voor mij dus ook een inspectietocht. Maar als geruststelling kon ik mededelen dat de gang van zaken binnen deze afdeling met een vrouwelijke voorzitter mij best was meegevallen. Althans dat wilde ik zeggen. Tot grote hilariteit versprak ik me toen en had ik het aan het slot van mijn betoog over “een afdeling met een voorzitter als vrouw”. Die “voorzitter als vrouw” vroeg mij daarna bij de openingsschrikkeldans ten dans.

Na de lustrumfeestavond zagen we elkaar verschillende keren bij bijeenkomsten in huize Carol en bij de maandelijkse JOVD-borrels. Het klikte steeds beter tussen ons. De afdeling RVD maakte in juni een studiereis naar de Deutsche Jung Demokraten in Bonn. Voorzitter Coby nodigde me uit om mee te gaan. Dat vond ik een goed idee. Aldus geschiedde. We maakten daarbij een avondwandeling langs de Rijn. De JOVD had in die periode ook nog een kaderweekend in Dalfsen (de zgn. Trekpaardenconferentie). Daar ontmoeten we elkaar weer. In dat weekend vonden we opnieuw gelegenheid voor een avondwandeling, nu langs de Vecht. Alles kwam daarna in een stroomversnelling. Het voorstellen aan elkaars familie, een soort verloving, onze eerste vakantie samen, ondertrouw en huwelijk. En er was zelfs een lustrum-congres van de landelijke JOVD dat mijn hoofdbestuur in Amsterdam moest organiseren. Dit alles in nog geen zes maanden, dus allemaal in 1964! We trouwden nog in december van dat jaar! Vele JOVD-ers waren daar getuige van, zoals Hans Wiegel en Reinier Heyting.

Onze trouwdatum werd 19 december 1964!


Bijlagen



Enthousiasme voor cabaret en band.


Schrikkeldag

1959



Jongeren Organisatie

1964



Vrijheid en Democratie

afdeling Rijswijk - Voorburg - Delft

secre.: Balistraat 21, Delft
tel.: 31909 b.g.g. 31928

gironr. 184519 tnv penningm.
JOVD, afd. Rijswijk-Voorburg-Delft
te Voorburg

14 februari 1964.

Geachte Leden, Oud-Leden, Donateurs en Belangstellenden,

Elke organisatie is er trots op wanneer zij haar eerste lustrum kan aankondigen. Ook wij zijn dat.

Om dit heugelijke feit te vieren en U tevens te attenderen op onze doelstellingen nodigen wij U uit tot het bijwonen van onze LUSTRUMPROPAGANDA-AVOND op zaterdag 29 februari a.s. in de bovenzaal van Hotel-Café-Restaurant LEEUWENDAAL, Haagweg 121 te Rijswijk. (Komt U uit Den Haag of Delft met de tram, moet U bij halte Herenstraat uitstappen).

Op deze avond zullen wij het nuttige met het aangename combineren. Het programma luidt als volgt:

20.00 uur Ontvangst bezoekers

20.30 uur Lustrumrede door de landelijke voorzitter van de J. O. V. D., drs. E. Nypels over:

"DE J. O. V. D. VOORHOEDE VAN EEN NIEUW LIBERALISME"

21.15 uur Pauze

21.30 uur Vrije Tribune

22.00 uur Lustrumbal tot ? en Cabaret

Wilt U nog uitnodigingskaarten voor kennissen ontvangen, schrijf of bel dan even.

bij een afdeling met:



De voorzitter (landelijk) spreekt; versprekt.
de voorzitter (plaatselijk) luistert.



Het gehoor

DAG DER VERSPREKINGEN !

SCHRIKKELDAG !



Het cabaret zingt.....het schrikkeljaar! (Derde van links is Coby)

Het lustrumbal wordt
geopend met een schrikkel dans
waarbij voorzitter Coby voorzitter
Erwin ten dans vraagt !!!
Dat had opmerkelijk gevolgen !!!

".....een voorzitter



Het cabaret zingt over „vrouwendienstplicht“.



als vrouw !

19/21 juni: De JOVD-afdeling Rijswijk brengt een
bezoek aan de Deutsche Jung Democriten in Bonn;
het gezelschap bestaat uitsluitend uit leden van de afdeling

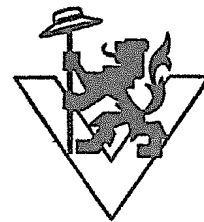
met vriendelijke groeten,

Netty Hofman (reisleid/lijd)-
ster.

er was slechts één uitzondering.



Jongeren Organisatie
tel.: 01730 - 31928



Vrijheid en Democratie

9 juni 1964.

afdeling Rijswijk-Voorburg-Delft

Beste mede-reiziger/-reiziger,

Nog 10 dagen en het is zo ver.
Gezien onderstaande belangrijke gegevens, adviseer ik je dit
epistel na lezing niet in de prullenbak te gooien.

- 1e Heb je een geldig paspoort? Zo niet, dan mag dit pas op
22 juni a.s. niet langer dan 5 jaar verlopen zijn.
Vraag desnoods een Bewijs van Nederlandschap aan.
Het zou de reis bederven wanneer iemand op het laatste ogen-
blik tot de ontdekking komt, dat de papieren niet in orde zijn.
- 2e Op 4 juni j.l. heb ik gereserveerd. Dat betekent, dat ik alles
voorgesloten heb.
De reiskosten, incl. reserveringskosten bedragen f 35,-- per
persoon. Deze kunnen in de trein - liefst met gepast geld -
aan mij terugbetaald worden. Het is dus een retour II-klas.
- 3e Vertrek vrijdag-avond 19 juni van het Hollandse Spoor om
19.08 uur. Overstappen in Rotterdam. Aankomst Bonn 23.42 uur.
! Ik stel voor je om 18.45 uur te ontmoeten in de hal van het
! H.S. Van dit tijdstip kan niet afgeweken worden. Het gezels-
! schap reist nl. op één biljet, dat ik in mijn bezit heb.
- 4e Vertrek zondag 21 juni uit Bonn 16.36 uur (een rechtstreekse
trein). Aankomst Den Haag S.S. 20.42 uur.
- 5e Je vindt het misschien prettig te weten wie er mee gaan. Dat
zijn: Heleen de Boer, Francis Bong, Netty Hofman, Coby Krijnen,
Jeanine van Schouwenburg, Nineke Velgersdijk, IJmert Brouwer,
Aad van Eig, Ton Enkelstroth, Jan Jansen, Hans de Lange, Fred
de Lange, Erwin Nypels en Ernst Storm.
- 6e In de trein zal je van mij de naam van het hotel/adres van de
particulieren vernemen.
- 7e VERGEET JE PASPOORT OF BEWIJS VAN NEDERLANDERSCHAP NIET.
- 8e Misschien overbodig, maar logeer je bij één van onze gast-
vrouwen/-heren neem dan b.v. een doosje chocola mee.

Zo, dat is het dan.

Hopende je in goede gezondheid te mogen ontmoeten, teken ik,

Contactorgaan van de afdeling 's-Gravenhage
van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

Afd. Secretariaat:

Mevr. E.A.v. Bremen-Lodder. le Jrg. No. 10.
p/a van Kijfhoeklaan 11. AUGUSTUS '64

Kopy inzenden vóór 18-9-'64. Correspondentie-adres: P. Gabriëlstraat 114.

Redactie:
Mej. J.M. Carol.
P.A. Carol.

VERLOOFT.

Coby Krijnen en drs. E. Nypels.

Dit was toch wel het grote nieuws, dat al het andere van de voorpagina
verdrong! Ons aller opperhoofd verloofd met het opperhoofd(je) van Rijswijk-
Voorburg-Delft!

Wat een samenwerking tussen de afdelingen 's-Gravenhage en RVD!
Geweldig! Het spreekt vanzelf, dat HET SLOEPJE dit heugelijke feit niet zon-
der meer voorbij kan laten gaan. Per slot van rekening was en is de belang-
stelling van het verloofde paar voor ons orgaan bijzonder groot, getuige
de medewerking die beiden hebben verleend bij het tot stand komen van en-
kele nummers. Wij herinneren U b.v. aan het interview dat Uw redactie mocht
hebben met de landelijk voorzitter en de reactie van Coby Krijnen op het
artikel van DEKZWABBER over de samenwerking tussen de afdelingen 's-Gra-
venhage en RVD. Daarom, Coby en Erwin, ook langs deze weg onze bijzonder
hartelijke gelukwensen!

Coby Krijnen

15 Augustus.

Drs. E. Nypels

RADIO - UITZENDING

donderdag, 29 oktober a.s., over de zender Hilversum II
(298 m), van 18.20—18.30 uur.

In verband met het lustrumcongres, hetwelk door de J.O.V.D. op
31 oktober en 1 november a.s. te Amsterdam wordt gehouden, heeft de
V.V.D. haar 10 minuten zendtijd aan de J.O.V.D. afgestaan.

In deze uitzending zullen spreken drs. E. Nypels en mejuffrouw C.
Krijnen.

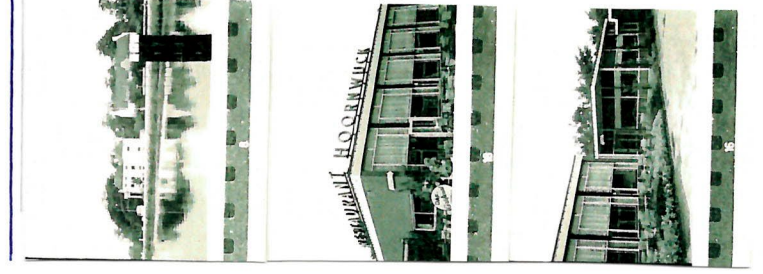
De Driemaster
Mandorgaan van de onafhank-
lijke literaire jongeren Organisatie
en Democratie
(J.O.V.D.)
Vrijheid en Democratie

Drs E. NYPELS
en
Mej. J. J. M. KRIJNEN
geven U met genoegen kennis van
hun voorgenomen huwelijk op zater-
dag 19 december 1964.
Hoogtepunten zijn:
10.30 uur: Huwelijksvoltrekking in
het Gemeentehuis, Laan Hof-
rust te Rijswijk.
11.00 uur: Kerkelijke inzegening in
de Ned Herv. Kerk, Heren-
straat te Rijswijk.
14.30-16.00 uur: Receptie in „Hoorn-
wijk" nabij de Hoornbrug te
Rijswijk.

"..... als VROUW!"



19 DECEMBER 1964.



5. Van politieke hobby naar D66-kamerlid

De betekenis van de politiek na ons huwelijk

Coby en ik hebben in de JOVD sociaal-liberale idealen opgebouwd naar het voorbeeld van de Vrijzinnig Democratische Bond van voor de tweede wereldoorlog. De titel van mijn lustrumrede in 1964 bij de JOVD-afdeling RVD (“De JOVD voorhoede van een nieuw liberalisme”) was daar een voorbeeld van. In 1966 kwamen we echter tot de conclusie dat we die idealen binnen de VVD niet voldoende konden realiseren. Coby en ik hebben toen in overleg samen besloten om het lidmaatschap van de VVD, waar we beiden lid van waren, op te zeggen en om de oprichting van D66 als een nieuwe partij met een sociaal-liberaal karakter te steunen. Vooral voor Coby was dat niet gemakkelijk. Haar broer Aad zat op dat moment voor de VVD in de gemeenteraad en zij had verschillende sociale contacten die dit als een vorm van afvalligheid beschouwden. Toch was het opzeggen van het VVD-lidmaatschap voor mij ook niet gemakkelijk omdat ik 12 jaar lid van die partij ben geweest en daar dus vele goede contacten had.

De politiek bleef daarna een belangrijke factor in ons beider levens. Coby ontplooië in de Rijswijkse politiek op vele terreinen activiteiten. Ze was lange tijd voorzitter van de Rijswijkse afdeling van D66. Ze schreef verschillende keren de concepten voor de programma’s van D66 voor de gemeenteraadsverkiezingen. Ze nam samen met de pianist Gregor Bak weer het initiatief tot oprichting van een politieke cabaretgroep van de D66-afdeling met de naam “Zout in open wonden”. Ze schreef daarvoor opnieuw liedjes en andere teksten. Bekend werd onder meer het cabaretliedje “In mijn oude regenjas” over Hans van Mierlo. Coby is ook in de gemeenteraad van Rijswijk gekozen. Maar ze is daarna niet zo maar direct als raadslid geïnstalleerd. Daarbij deed zich namelijk een probleem voor. Er bestond toen een wettelijk verbod voor broer en zuster (eerste graad familieleden) om samen in een vertegenwoordigend lichaam te zitten. En Aad was toen bij dezelfde verkiezingen ook gekozen.

De wet schreef voor dat in zo’n situatie geloot moest worden wie die raadszetel mocht aanvaarden, tenzij één van de twee gekozenen zich vrijwillig zou terugtrekken. Aad heeft het toen niet tot een loting laten komen. Hij heeft zich ten gunste van Coby teruggetrokken. Dat leverde nog een mooie foto op op de voorpagina van de Telegraaf. Hierop gaf broer Aad aan zijn zuster Coby een mooie, grote bos bloemen omdat hij zich had teruggetrokken en hij haar een goede raadsperiode toewenste. Coby maakte deel

uit van een driepersoonsfractie samen met Derk Broer en Ankie de Jong. Als raadslid stond ze goed aangeschreven. Ze verdiende vooral haar sporen bij de begeleiding van het demonstratieproject voor de herinrichting van de wijk Leeuwendaal. Na haar raadsperiode was Coby nog voorzitter van de Monumentencommissie en van de Stichting Ondersteuning Sociaal Cultureel Werk en Sport.

Voor mijzelf nam de factor politiek na ons huwelijk zelfs nog een grotere plaats in dan daarvoor. In 1966 eist het avontuur tot oprichting van D66 al enorm veel tijd en energie naast mijn PTT-werk. Maar het oprichtingsbestuur van D66 vroeg mij daarna voor de kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen. Dat wilde ik wel, maar dan op een onverkiesbare plaats omdat ik bij PTT plezierig werk had en ik verwachtte bij dat grote bedrijf een goede toekomst te hebben. Ik dacht dat een zesde plaats veilig onverkiesbaar zou zijn. Daarvoor had ik van PTT toestemming gevraagd en gekregen. D66 behaalde echter bij de eerste verkiezingen in 1967 een ongekend succes met zeven zetels. Hierdoor was ik tot mijn eigen verbazing gekozen in de Tweede Kamer. Ik moest dus gaan nadenken over de vraag of ik van mijn hobby mijn beroep wilde gaan maken. Na ampel beraad samen met Coby heb ik dat toen gedaan. Dit leidde tot de politieke functies van lid van de Tweede Kamer (21 jaar), minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (1/2 jaar) en directeur van het Wetenschappelijk Bureau van D66 (2 jaar) en tot de half-politieke functies van voorzitter van de Vakorganisatie van Middelbaar en Hoger Personeel VHP (4 jaar) en voorzitter van de Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen (4 jaar). Tijdens mijn Kamerperiode heb ik ook het initiatief genomen tot oprichting van het Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing (LOS). Dit was een vrijwilligersorganisatie van deskundigen die bewoners in oude stads- en dorpswijken bijstond bij hun strijd tegen onnodige sloop. Daarvoor werden alternatieve plannen ontworpen. Hierdoor heb ik 8 jaar in oude wijken gewerkt, waarvan 7 jaar als LOS-voorzitter. Dit beschouw ik als een van mijn belangrijkste werkperioden omdat in de oude wijken alle politieke problemen bij elkaar komen. Er waren slechte woonomstandigheden en de bewoners hadden een laag inkomen en een geringe opleiding. Zij waren niet gewend om voor zichzelf op te komen.

Herhaalt de geschiedenis zich?

Onze dochter Petra bleek ook al gauw belangstelling voor politiek te hebben. In 1984 is de politieke jongerenorganisatie “Jonge Democraten” (JD) opgericht. Niet lang daarna trad Petra, ze was toen zestien, als lid toe tot de JD. Ze werd daarna lid van het bestuur van de regio Midden-Holland van die vereniging en vervolgens vicevoorzitter-organisatie. Zij besteedde daarbij zoveel tijd aan deze hobby dat bij de uitreiking van haar Montessori-eindexamendiploma werd opgemerkt: “Wat leuk dat je nog even tijd

hebt gevonden om jouw diploma persoonlijk in ontvangst te nemen.”

Petra is tevens lid geworden van D66. In 1990 ging ze zelfs werken op het landelijke secretariaat van D66 in Den Haag. Dit deed ze tot eind 2001, bijna twaalf jaar! In deze functie kwam speciaal ook het grote organisatietalent van Petra tot zijn recht. Ging het bij D66 allereerst om hulp bij de verkiezingen, later vervulde zij op het landelijk secretariaat verschillende andere functies. Ze genoot intens van het organiseren van de grote landelijke ledencongressen van D66 met aantallen deelnemers die varieerden van zo’n 600 tot wel 1600 deelnemers (een lustrumcongres in Amsterdam verspreid over twee locaties, hotel Krasnapolski en de Ronde Lutherse Kerk).

In 1990 gaven de gezamenlijke politieke jongerenorganisaties (M50) voor jongeren een politieke scholingscursus in de jeugdherberg Ockenburg in Den Haag. Aan bestuursleden van verschillende politieke jongerenorganisaties is toen gevraagd om deze cursus te begeleiden. Dit waren op dat moment onder andere Petra (voor de JD) en een jongeman genaamd Constantijn Dolmans (voor de JOVD). Het bleek dat het goed klikte tussen Petra en deze jongeman. Zo goed dat deze twee na afloop van de cursus iets zijn gaan drinken op het Plein in Den Haag. Daar werden ze gesignaleerd door het Eerste Kamerlid Marie Louise Tiesinga, die daarna als tamtam op ruime schaal het bericht verspreidde: “Petra met een jongeman waargenomen!”. Coby en ik vernamen dit nieuws via een lange omweg, namelijk via vrienden in Luxemburg. Het leidde uiteindelijk ook, zoals bij ons, tot een “politiek huwelijk”, en wel in 1992!

In dat huwelijk nam de politiek eveneens een belangrijke plaats in. Constantijn kreeg weliswaar drukke banen in het bedrijfsleven (met name op verzekeringsgebied) maar daarnaast werden door hem toch nog een reeks van uiteenlopende politieke functies bekleed: hoofdredacteur van Idee (het tijdschrift van het Kenniscentrum van D66), voorzitter van de landelijke programmacommissie van D66, trainer van internationale vertegenwoordigers van D66, bestuurslid D66-afdeling Rijswijk, fractie-assistent gemeenteraadsfractie, campagne-trekker bij twee gemeenteraadsverkiezingen, en voorzitter van de fractie van D66 in de gemeenteraad van Rijswijk. Kortom: Hij is een man met een voor de politiek kloppend hart.

(PS. De dochter van Petra en Constantijn, Emma, heeft zich in 2017, toen zij achttien was, gemeld als lid van D66 en de Jonge Democraten. Als studente onderwijswetenschappen kreeg zij belangstelling voor politiek onder meer omdat zij veranderingen in het onderwijsstelsel in ons land nodig vond. Ze werd bestuurslid van de JD-regio Utrecht en daarna Ambassadeur van het Els Borst Netwerk Utrecht.)

Nabeschouwing

Speciaal het Kamerwerk en het ministerschap waren voor mij fysiek zwaar en kenden uitzonderlijk lange werkweken. Hier kwam bij dat bij het Kamerwerk een zeer groot deel van de activiteiten geen of geen direct zichtbaar resultaat hadden. Ik ontving de inspiratie om toch stug door te werken door mij te focussen op het relatief beperkte aantal projecten dat wel een goed resultaat had. Zo was er een rozenstruikje in onze tuin dat ik kreeg uit dank van de bewoners van de Rozengard in Brunssum (Limburg) omdat het LOS de sloop van hun wijkje had weten te voorkomen. En er staat een beeld van een harmonicaspeler op mijn bureau dat ik kreeg van de bewoners van de Molenpolder in Papendrecht omdat het LOS ook daar de sloop van de wijk (grotendeels) had voorkomen.

Ook de partij D66 heeft duidelijk laten blijken waardering te hebben voor de wijze waarop ik mijn werk verrichtte. In 2006 ontving ik van D66 de Glastra van Loon erepenning voor mijn langdurige emancipatiestrijd voor de gepensioneerden. In 2010 werd ik benoemd tot erelid van de partij. Daarvan was ik diep onder de indruk want er waren maar een paar ereleden, de “groten” van D66: Hans van Mierlo, Jan Terlouw, Laurens Jan Brinkhorst, Els Borst, Boris Ditrich en Thom de Graaf. Alsof dat nog niet genoeg was, werd ik samen met Henk Gajentaan bij het 50 jarig bestaan van D66 op het congres in oktober 2016 als een soort foundingfather gehuldigd door uit handen van de partijvoorzitter een nieuw, geactualiseerd “Appèl aan de Nederlandse kiezer” te ontvangen. Toch heb ik het mooiste cadeau gekregen van de leden van D66. Zij hebben mij namelijk vele malen hun vertrouwen geschonken door mij zeven keer op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst te zetten, waardoor ik zeven maal in de Tweede Kamerfractie van D66 ben gekozen. De laatste keer was voor mij het mooist omdat ik me – als langst zittende fractielid - kandidaat had gesteld op verzoek van de Jonge Democraten. Zij voerden daarna voor mij een voorkeursactie waardoor ik opnieuw in de fractie werd gekozen. Ik had toen het gevoel dat ik op een jongerenzetel zat. Voor een Kamerlid is geen mooiere laatste periode denkbaar! Als ik mijn gehele werkzame periode in functies met een politiek karakter overzie en afga op de resultaten en waardering, dan kan de conclusie niet anders zijn dan dat de overstap naar de politiek een geslaagd experiment was. Ik voelde mij als een vis in het water. Het Kamerlidmaatschap was daarbij voor mij het mooist denkbare beroep, een fijne beroepsmatige levensvervulling. Ik ben daarom een tevreden en blij mens geworden!

Dit alles had echter een ernstige schaduwzijde. Mijn gezinsleven heeft de tol betaald. Ik was veel weg en ik had door de lange werkweken weinig vrije tijd. Coby en mijn beide kinderen Carel en Petra zagen me vrijwel niet. Dat had als gevolg dat ik maar zeer

beperkt heb bijgedragen aan de opvoeding van mijn beide kinderen. Coby heeft dit tekort opgevangen en gecompenseerd.

Zij heeft zonder aarzeling aan haar moederrol de vaderrol toegevoegd. Door haar achtergrond bracht zij het begrip op voor het feit dat ik, emotioneel betrokken bij de maatschappelijke problemen die ik probeerde op te lossen, zo veel tijd en aandacht investeerde in mijn werk en dat ik daardoor onbedoeld het gezin tekort deed. Met Petra had ik hierover eens een gesprek. En zij zei toen, als ik het me ten minste goed herinner, het volgende: Als vader heb ik je niet vaak gezien, maar trek je dat niet al te erg aan. Ik weet dat jij probeert op een hardnekkige wijze grote problemen van mensen op te lossen (zoals de verkrotting in oude wijken). Dat doe je op een manier zoals alleen jij dat kan, namelijk met hart en ziel. Ik begrijp dat je daarom veel weg bent, maar ik ben daar trots op.

Coby heeft, met wegcijfering van haarzelf, mij al die jaren de ruimte gegeven om in mijn beroepsleven te proberen mijn jeugdidealen voor een betere wereld een heel klein beetje te realiseren. *Wat een geluk dat ik me op 29 februari 1964 in een onbewaakt ogenblik heb versproken en dat een “misschien wel erg leuk meisje” dat heeft opgemerkt!!!*

Het begin van D66 op 15 september 1966: presentatie van het Appél van het "Initiatiefcomité D66"
(waar ik deel van uit maak). Het Appél bevat een oproep tot steun.



De eerste in februari 1967 gekozen Tweede Kamerfractie van D66:
v.l.n.r. Erwin Nypels, Minne Dijkstra, Hans van Mierlo, Anneke Goudsmit, Sef Imkamp, Aar de Goede, Eric Visser



De in mei 1977 gekozen Tweede Kamerfractie van D66:
v.l.n.r. Erwin Nypels, Jan Terlouw, Suzanne Bischoff, Ineke Lambers, Elida Tuinstra, Chel Mertens, Laurens Jan Brinkhorst (rechts boven), Maarten Engwirda (rechts onder)



HET CONGRES DAT KNORRIG BEGON...

De overwinning van D'66 op extreem links van PvdA

Den Haag. — Zelden is een congres dat rommelig, knorrig en wat de kopsukken betreft - onuitgeslagen begon voor D'66 zo'n succes geworden als afgelopen zaterdag. De Democraten hadden 's avonds bij de sluiting van het congres reden om te juichen.

In de ochtenduren zagen de D'66-ers het, allemaal niet zo erg. De gang van zaken op het PvdA-congres, gedurende de twee voorblijvende dagen was door de leden nauwlettend via de media gevolgd. Vooral de paragraaf over de NAVO en het nog verder terugschroeven van de defensie-uitgaven wekte veel

erfelijkheid. Zelfs tot een motie waarin werd geconstateerd dat de PvdA meer waarde hechtte aan politieke prietpraat en hobbisme dan aan duurzame samenwerking met D'66. Praktisch niemand verwachtte op dat moment dat nog die zelfde

DEFENSIE

Minne Dijkstra, één van de drie congresvoorzitters en verreweg de beste, was een van de welkomers die het rond de middag al-

tema nogal lankmoedig opnam. Praterend over de defensieparagraaf in een uurtje pauze zei hij: „Er is erg veel op aan te merken. Er moet een tekst gemaakt worden, waarop men elkaar kan vinden als bewijs van goede wil. Er zijn door ons

door
RENY DIJKMAN

wel wat concessies gedaan, maar niet op de hoekpunten. We hebben beslist niet het gevoel dat we achter de PvdA hebben aangelopen”.

Wat er in die nachtelijke uren door de delegatie van D'66 in het Overlegorgaan was bereikt, druppelde de zaal langzaam als een klein wonder binnen. De realisering daarvan na het middagoverleg tussen de drie partijen bracht een feestelijke stemming: geen uittreding uit de NAVO, geen nationalisering, geen (onmiddellijke) verhoging van de ontwikkelingshulp tot twee procent.

AARDAPPELEN

Vergeten waren de kribbige opmerkingen van de eerste uren, toen een D'66-er het te-gortig werd en naar voren bracht „Ik

vind dat dit congres het recht heeft om niet over de veiligheid te praten alsof het een bak aardappelen of een pot phid-kaas gaat. Daar moet rustig over gesproken kunnen worden”. Vergeten waren de fritaties, het verzoek om niet door de microfoon te schreeuwen, omdat daar het landsbelang niet mee was gediend.

De chaos die het D'66-congres waarop ieder zijn zegje mag

De Zeeuw: Alleen een wonder...

DEN HAAG. — „De ontwikkeling binnen de PvdA is destructief”. Dat zei KVP-voorzitter dr. ir. D. de Zeeuw gistermiddag in het radio-programma „Echo”.

De heer De Zeeuw, die tot nog toe één van de felste voorstanders binnen de KVP was van een roods-rode coalitie, vroeg zich af waarom hij dat ooit met de PvdA heeft gewild. „Het was geen politiek wa op het PvdA-congres werd bedreven. Er was alleen maar sprake van emotionaaltit”.

Een gesprek tussen de confessionale drie en de progressieve drie kan volgens De Zeeuw alleen nog plaats vinden als er een wonder gebeurt.

foto: Bert Verhoeff, Amsterdam

Kamervoorzitter Dolman feliciteert Erwin Nypels

ERWIN NYPELS: RIDDER IN DE ORDE VAN DE NEDERLANDSE LEEUW

Door Co Patist

Erwin Nypels, dertien jaar lid van de Tweede Kamer voor D'66, een bescheiden hard werkende volksvertegenwoordiger, specialist op de terreinen waarmee hij zich bezig houdt, zoals volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en het stimuleren van bewoners- en werknemerscoöperaties. Een volksvertegenwoordiger, die, ook al heeft hij nog zo'n volle agenda, zich verplicht voelt om toch, als het even kan, voor iedereen even tijd te maken, en zich te verdiepen in de problemen waarmee hij te maken krijgt. Een Kamerlid, die nooit op zoek is naar publiciteit, omdat „hij zo nodig moet”, maar die de publiciteit haalt vanwege zijn gedegen werk en zijn kennis.

Voor deze, en zijn vele hier niet genoemde goede eigenschappen heeft het Hare Majesteit Koningin Juliana behaagd, als één van haar laatste regeringsdaden, Erwin te onderscheiden met de Orde van de Nederlandse Leeuw. Die dinsdagmorgen, 29 april, werd Erwin door Jan Terlouw opgebeld met het verzoek naar de fractie te komen. Zijn vrouw en kinderen waren al een week eerder op de hoogte gebracht, maar moesten over het Geheim van Soestdijk hun mond houden. Eenmaal op het Binnenhof werd Erwin naar de zaal gebracht waar Kamervoorzitter Dolman hem en nog enkele Kamerleden zou onderscheiden. Verbaasd, overdonderd, een beetje gémotioneerd kwam Erwin bij het zien van zijn vrouw en kinderen tot de ontdekking welke hulde hem stond te wachten. „Er waren er velen”, zo zei Dolman, „die stonden te dringen om jou te onderschei-

den. Ik heb ze kunnen weerstaan, de burgemeester van Rijswijk, en later de voorzitter van D'66, omdat ik me deze kans niet wilde laten ontnemen,” zo zei hij. Dolman schetste in een humoristische speech de kwaliteiten van Erwin, die zich onderscheidde van andere commissievoorzitters, door bij demonstraties of het aanbieden van petitities, gewapend met megafon met luid stemgeluid dat tot in het Kamergebouw was te horen de demonstranten op het Binnenhof onverschrokken tegemoet te treden en met hen in discussie te gaan... Ook in zijn gedrevenheid bij de Kamerdebatten, die Erwin altijd begint met een ernstige, schokkende, wakker-schuddende openingszin, onderscheidt hij zich van de andere Kamerleden, aldus Dolman.

„Een emotioneel mens met een directe betrokkenheid bij zijn werk; er moesten er meer zo zijn”, zei de Kamervoorzitter. Nog steeds beduusd van wat hem overkomen was, sprak Erwin in zijn dankwoord over dat wat hem motiveerde door te gaan met zijn werk. „Er wordt gezegd”, zo zei hij, „dat de Kamer geen macht heeft, onvoldoende invloed kan uitoefenen. Maar het gaat niet alleen om de grote dingen. Je werkt voor mensen, en wanneer ik voor één mens wat heb kunnen bereiken, dan geeft mij dat de kracht om door te gaan”. Al eerder was Erwin Nypels een kleine hulde ten deel gevallen, toen tijdens het congres van D'66 de voorzitter in zijn rede Erwin in het zonnetje zette, hetgeen door kongres met een ovationeel applaus werd beantwoord. Het is te hopen dat de ridder, mede-richter van D'66 die nu de leeuw in het groene D'66-vaandel draagt, nog lang voor de fractie behouden blijft.

HET D66-PROFIEL EEN PLAATSBEPALING TEN OPZICHTE VAN ANDERE POLITIEKE STROMINGEN

1996

Erwin Nypels

Vier hoofd-
stromingen: In het politieke krachtenveld bestaan momenteel op grond van de inhoudelijke stellingname in ons land een viertal polen, d.w.z. een viertal hoofdstromingen.

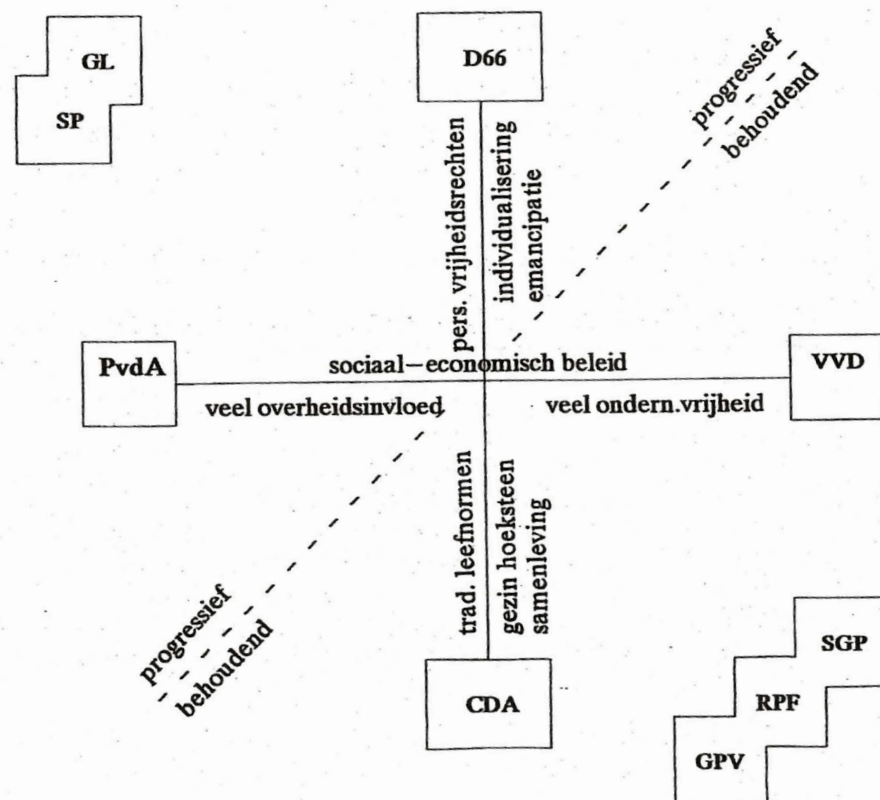
Met betrekking tot het sociaal-economisch beleid vormen in het algemeen de PvdA en de VVD de uitersten (hoofdpolen de sociaal-democratische PvdA: veel overheidsinvloed tegenover de liberale VVD: veel ondernemingsvrijheid), terwijl D66 en het CDA hier een gematigde tussenpositie innemen.

Met betrekking tot de persoonlijke levenssfeer vormen D66 en het CDA de uitersten (hoofdpolen D66: grote persoonlijke vrijheid, emancipatie en individualisering tegenover het CDA: traditionele leefnormen, gezin hoeksteen van de samenleving), terwijl PvdA en VVD hier een tussenpositie innemen. Deze tussenpositie blijkt bij de VVD o.a. uit de houding van de Kamerfractie(s) t.o.v. de tweeverdienerswetgeving, de voordeurdelersregeling, euthanasie, het vroegere abortusinitiatief (verworpen door de EK-fractie), het homohuwelijk (deel TK-fractie tegen) en de aandacht voor "christelijke waarden en normen".

Overige
partijen: Groen Links en de SP hechten, evenals D66, waarde aan emancipatie en individualisering; op sociaal-economisch gebied zijn zij echter voorstander van veel overheidsinvloed. Speciaal voor de SP geldt dat in nog sterkere mate dan de PvdA.

GPV, RPF en SGP hechten veel waarde aan de traditionele christelijke leefnormen, maar zij geven de overheid hierbij een veel grotere invloed dan het CDA; zij zijn op sociaal-economisch gebied, evenals de VVD, voorstander van veel ondernemingsvrijheid.

Schematisch
weergegeven:



Bestaansrecht D66 op grond van drie kerndoelstellingen:

Inhoudelijke
hoofddoel-
stelling: 1. Individuele ontplooiing - in vrijheid en verantwoordelijkheid, naar eigen inzicht en overtuiging, in solidariteit en zonder discriminatie - door vrijheid van leefwijze = gelijke behandeling = emancipatie = individualisering = verscheidenheid: gewoon bestaat niet!

Vrijheid van leefwijze:

- geestelijke vrijheid (levensbeschouwing, politieke keuze, meningsuiting, wetenschap, kunst);
- zelfbeschikking menselijk lichaam (euthanasie, abortus, medische behandelingen);
- vrijheid van leefvorm (sexuele geaardheid, wijze van samenwonen, taakverdeling, leefeenheid): Zelfstandig, persoonlijk recht op werk, arbeidsinkomen, pensioen, uitkering, belastingheffing voor man en vrouw. Tegengaan wetgeving of financiële regelingen waardoor bepaalde leefvormen ernstig worden benadeeld (werkende vrouwen, alleenstaanden, deeltijders, woongroepen). Bestrijding privacy aantastende controles (voordeurdelers).

D66 gaat het niet alleen om vrijheid van dwang, maar meer in het algemeen om de mogelijkheden die een mens krijgt om van zijn vrijheid gebruik te maken. Werkelijke vrijheid bestaat pas als ook aan de randvoorwaarden wordt voldaan om deze inhoud te geven, zoals een goed milieu, goed onderwijs, goede gezondheidszorg, behoorlijke woonvoorzieningen en een redelijk inkomen. Een verschil tussen D66 en VVD is hierbij dat D66 op sociaal-economisch gebied meer de nadruk legt op solidariteit, met name bij de sociale zekerheid, om de vrijheidsrechten werkelijk inhoud te geven; en D66 legt meer nadruk op overheidsinvloed voor milieubeleid (ecotax).

Bestuurs-
systeem:

2. Individuele ontplooiing door democratisering samenleving (decentralisatie, kleinschaligheid) = mensen zoveel mogelijk zelf hun eigen leefwijze laten bepalen = zelf verantwoordelijkheid dragen = mondige mensen, geen regenten-maatschappij = de burger bij het bestuur. Tevens: geen macht zonder controle. Bijvoorbeeld inspraak (organisaties) van belanghebbenden (consumenten, ouderen, patiënten, gehandicapten) in advies- en bestuursorganen; democratisering arbeidsverhoudingen, wonen (bewonersparticipatie), ruimtelijke ordening; inspraak culturele minderheden; verdere democratisering staatsrecht.

Methode
politiek
bedrijven:

3. Benadering maatschappelijke problemen door ondogmatische, pragmatische politiek zonder vaste bindingen met belangengroepen = voor het bereiken van politieke doelstellingen niet vastleggen op instrumenten of maatschappij-blauwdrukken = feiten onderzoek i.p.v. vooroordelen = geen valse illusies wekken of in stand houden = permanente hervormingsgezindheid.

Bij punten 2 en 3 stelt D66 zich op tegenover het bestaande politieke bestel. Met name staatkundig: D66 dualisme; politieke cultuur.

Historisch
verband:

De denkbeelden van D66 sluiten nauw aan bij de vrijzinnig-democratische politieke stroming van voor de Tweede Wereldoorlog. De Vrijzinnig-Democratische Bond (VDB) noemde zich "vrijzinnig" omdat het streven naar maatschappijhervorming gebaseerd op een vooraf opgesteld systeem werd afgewezen. Gesproken werd van een "systeemloos model", dat veel overeenkomst vertoonde met het latere pragmatisme van D66. De partij werd in 1901 opgericht door personen afkomstig uit verschillende politieke groeperingen waaronder de Radicaal en de Liberale Unie. Het voornaamste doel was de verovering van het algemeen kiesrecht. De VDB heeft zich tevens sterk ingezet voor vrouwenemancipatie. Het vrouwenkiesrecht werd in 1919 ingevoerd op grond van een initiatiefwet van de VDB.

Jonge
Democraten:

Het is op grond van bovenstaande begrijpelijk dat de met D66 verbonden jongerenorganisatie JD zich officieel als vrijzinnig-democratische jongerenorganisatie aandient en zich als een eigentijdse opvolger van de Vrijzinnig-Democratische Jongeren Organisatie van voor de Tweede Wereldoorlog beschouwt.

Route66 is een digitaal memo bedoeld voor leden van D66, maar Route66 is ook toegankelijk voor sympathisanten en critici van de Democraten 66. Het verschijnt iedere donderdagochtend onder verantwoordelijkheid van de redactie van Route66.

Hoofdredacteur: Fred Toetenel, e-mail: toetenel@xs4all.nl
Eindredacteur: Mark Giebels, e-mail: m.m.t.giebels@wb.utwente.nl
Redactieleden: Michael Mol, Jan Brink en Joost Boermans.
E-mailadres redactie: route66@adn-internet.com
Homepage Route66: <http://www.adn-internet.com/route66/>
Aan dit nummer werkten verder mee:
Suzanne Bakker, Michiel Ruis, Erwin Nypels.

DE ROUTE VAN ... Erwin Nypels

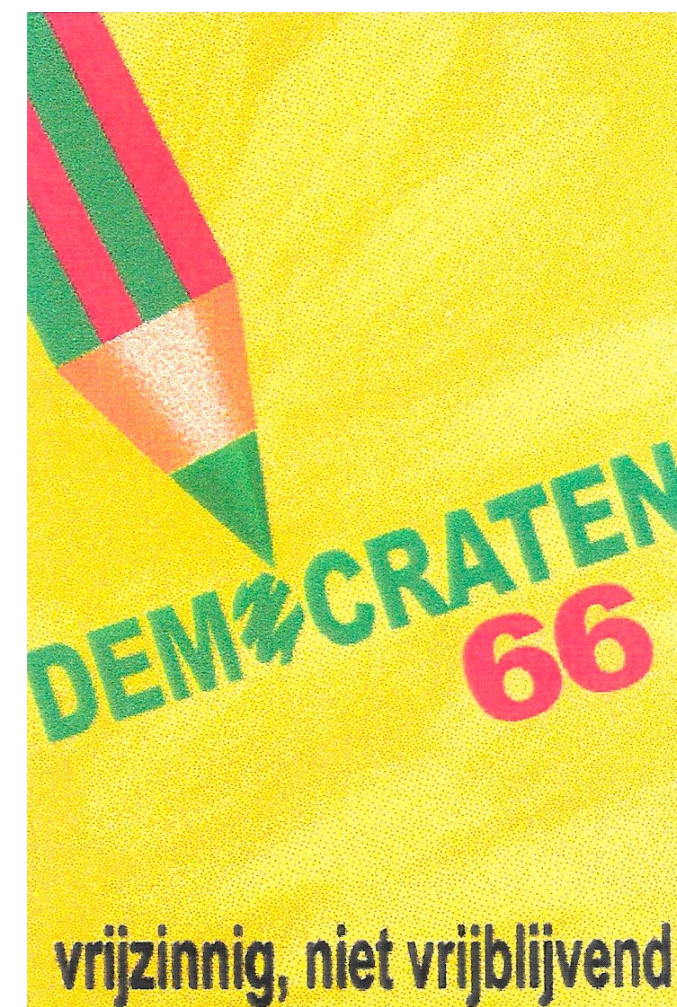
"Tweeendertig jaar lang heeft D66 gewerkt zonder nadere aanduiding. Dit experiment lijkt mislukt.

Mede door gebrek aan herkenbaarheid ontstonden desastreuze schommelingen in aanhang, die de partij op de rand van de afgrond brachten en honderden niet-gekozen kandidaten demoraliseerden. De liberale vrijheidsrechten en sociale bewogenheid zijn vanaf het begin onverbrekkelijk verbonden met de radicale democratisering. Vlak voor de laatste verkiezingen noemden de landelijke lijsttrekker en de fractievoorzitter en vele gemeenteraadsleden D66 'sociaal-liberaal'. Het hoofdbestuur erkent dit, en vele D66-ers noemen zich in het buitenland ook zo.

Ik doe een beroep op de sportiviteit van degenen die nog aarzelen over deze motie. Geef nu eens 32 jaar lang partijleden de kans die de profilering en herkenbaarheid van D66 willen versterken door de nadere aanduiding 'sociaal-liberaal'."

Dit was de bijdrage van Erwin Nypels tijdens afgelopen D66 Congres. Sinds afgelopen zaterdag weten we dat D66 een sociaal-liberale partij is. Na een spannend debat ging het Congres met grote meerderheid akkoord met deze ondertitel. Dit voorstel van Opschudding kreeg stem van Laurens Jan Brinkhorst, oud-staatssecretaris en fractievoorzitter, en dus ook van Erwin Nypels, oud-minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en voormalig Kamerlid. Erwin Nypels was een van de leden van het Initiatiefcomité tot oprichting van D66, kortom een van de founding fathers. Hoe heeft Nypels dit Congres ervaren? Vindt hij het ook een historisch Congres? Erwin Nypels meent van wel:

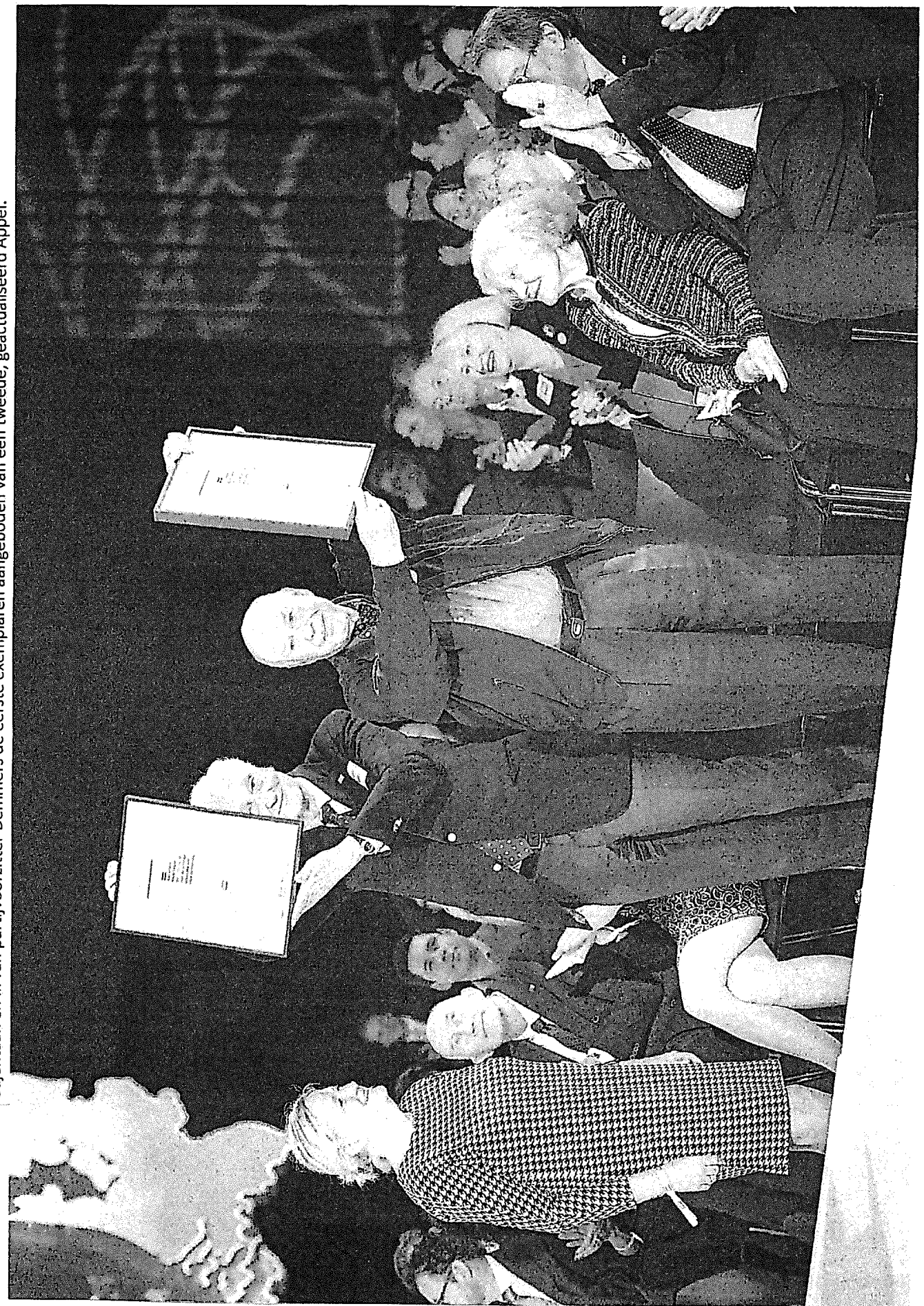
"Dit Congres is een van de twee hoogtepunten in mijn politieke leven. Het eerste hoogtepunt is de oprichting van D66. Het tweede hoogtepunt is dit Congres: we hebben D66 nu eindelijk de vlag gegeven die de lading dekt. Hierdoor beschouw ik de oprichting van D66 nu pas echt voltooid."





Ingelast partijcongres van D66, april 2005. De leden stemmen in met het zogenoemde Paasakkoord, zodat D66 ondanks het vertrek van haar minister Thom de Graaf kan doorregeren met CDA en VVD. Rechts op de voorste rij, oud fractievoorzitter Boris Dittrich. Erwin Nypels zit vlak achter Boris Dittrich.

Lustrumcongres 30 oktober 2016: Als ondertekenaars van het (eerste) Appèl en medeoprichters van D66 krijgen Henk Gajentaan en ik van partijvoorzitter Demmers de eerste exemplaren aangeboden van een tweede, geactualiseerd Appèl.



D66 50 JAAR

TOP LUSTRUMCONGRES: GEFELICITEERD EN BEDANKT!

erwin nypels

di 1-11-2016 23:22

Aan: D66 ; D66 Vereniging

cc: Jan Terlouw ; erwin nypels ; Henk Gajentaan ; Alexander Pechtold

Aan: Bestuursleden D66,

Medewerkers D66 en

Al die andere D66-ers die op het lustrumcongres als spreker of in een andere rol zijn opgetreden

Partijgenoten, Saluut!

Zeer bewust zend ik jullie samen één e-mail. In het weekend van 29 en 30 oktober hebben jullie samen aan de congresgangers een grandioos en onvergetelijk weekend als lustrumcadeau aangeboden. De partij D66 heeft hiermee naar mijn mening een topprestatie geleverd! Gefeliciteerd en bedankt!

Het congres was anders dan de meeste andere congressen: Een record aantal deelnemers, dit keer weer een tweedaags congres en bovendien een lustrumcongres met veel extra activiteiten. Daarbij kwam ook nog de belangrijke en ingrijpende wijziging van de stemmethode door de introductie van het mobiel stemmen. Dat vroeg dus ook veel extra organisatietalent. Toch heb ik als deelnemer vrijwel geen ongerechtigheden waargenomen. Integendeel! Het heeft me getroffen dat in zeer veel gevallen de medewerkers je zo veel aandacht gaven dat je de indruk kreeg dat je de enige congresganger was. Het geeft aan dat de partijorganisatie op een goede wijze geprofessionaliseerd is.

Een compliment is zeker ook op zijn plaats voor de samenstelling van het programma voor de twee congresdagen. Een goede mix van ernst en minder ernstig, en van inbreng van binnen en buiten de partij. De bijdragen van Alexander Pechtold, Jan Terlouw en Sophie in 't Veld waren opnieuw inspirerende topprestaties. Maar de persoonlijke herinneringen aan Hans van Mierlo van Gijs Scholten van Aschat op de zaterdag vond ik uitgesproken indrukwekkend. Goede keuzen waren ook Sigrid Kaag, Jörgen Raymann en Birgitte Nyborg.

Toch was het niet de afzonderlijke inbreng van de vele sprekers en voordrachtskunstenaars die mij uiteindelijk het meeste is gaan boeien. Mij is speciaal gaan boeien dat de essenties van vrijwel alle soorten van voordrachten naadloos op elkaar aansloten. Democratische rechtstaat, zelfbeschikking over het menselijk lichaam, gelijke kansen, maatschappelijke samenwerking en duurzaamheid waren daarbij de steeds terugkerende kernthema's, typisch voor D66. Het gaf mij een sterk gevoel van eensgezindheid over wat de kerndoelstellingen van D66 zijn. Dat gevoel werd nog versterkt toen Henk Gajentaan en mij, als ondertekenaars van het eerste Appèl, de eer te beurt viel om van de partijvoorzitter een exemplaar te ontvangen van het net gereed gekomen tweede Appèl. In dit goed geschreven werkstuk van een D66-werkgroep wordt de noodzaak van het (voort) bestaan van D66 duidelijk aangetoond. De hierin aangegeven feiten en argumenten geven een algemene grondslag voor verschillende van de klemmende betogen van het lustrumweekend!

En als iemand me nu zou vragen: "Was dit nu de partij die je 50 jaar geleden bij de oprichting voor ogen stond?" Dan is het antwoord: "JA!"

Met vriendelijk groet, Erwin Nypels.

(N.B. Alexander Pechtold en Jan Terlouw ontvangen deze tekst in een separate e-mail.)

RE: TOP LUSTRUMCONGRES: GEFELICITEERD EN BEDANKT!

Jan Terlouw

wo 2-11-2016 08:51

Postvak IN

Aan: 'erwin nypels' ; 'D66' ; 'D66 Vereniging'

Beste Erwin,

Wat een prachtig testimonium van een man van het eerste uur. Ik ben het helemaal met je eens. Het congres was heel mooi in elkaar gezet, liep als een trein, en onze gemeenschappelijke doelstelling werd stevig bevestigd. Zeer inspirerend.

Hartelijke groet,

Jan Terlouw

RE: TOP LUSTRUMCONGRES: GEFELICITEERD EN BEDANKT!

Jessica Hoogenboom

za 5-11-2016 10:19

Postvak IN

Aan: erwin nypels

Dag Erwin!

Dank voor dit lieve bericht; mijn collega had uw mooie mail reeds doorgestuurd naar alle medewerkers van het Landelijk Bureau - wij zijn verguld deze complimenten te mogen ontvangen van de man die ooit ons eerste congres voorzat!

Hartelijke groet!
Jessica



HET D66-PROFIEL

2021

Erwin Nypels

| | |
|---|--|
| Inhoudelijke hoofddoel- stelling: | <p>De drie kerndoelstellingen van D66 als sociaal-liberale partij:</p> <p>1. <u>Individuele ontplooiing</u>, in vrijheid en verantwoordelijkheid, naar eigen inzicht en overtuiging, in solidariteit en zonder discriminatie, door <u>vrijheid van leefwijze = gelijke behandeling = emancipatie = individualisering = verscheidenheid</u>: gewoon bestaat niet!</p> <p>Vrijheid van leefwijze betekent:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. geestelijke vrijheid (levensbeschouwing, politieke keuze, meningsuiting, wetenschap, kunst); b. zelfbeschikking menselijk lichaam (euthanasie, abortus, medische behandelingen); c. vrijheid van leefvorm (seksuele geaardheid, wijze van samenwonen, taakverdeling, leefeenheid); zelfstandig, persoonlijk recht op werk, arbeidsinkomen, pensioen, uitkering, belastingheffing voor man en vrouw; tegengaan wetgeving of financiële regelingen waardoor bepaalde leefvormen worden benadeeld (vrouwen, alleenstaanden, deeltijders, woongroepen); bestrijding privacy-aantastende controles. <p>D66 gaat het niet alleen om de vrijheid van dwang, maar meer in het algemeen om de mogelijkheden die een mens krijgt om van zijn vrijheid gebruik te maken. Werkelijke vrijheid bestaat pas als ook aan de randvoorwaarden wordt voldaan om deze inhoud te geven, zoals een goed milieu, goed onderwijs, goede gezondheidszorg, behoorlijke woonvoorzieningen en een redelijk inkomen. Een verschil tussen D66 en VVD is hierbij dat D66 op sociaal-economisch gebied meer de nadruk legt op solidariteit, met name bij de sociale zekerheid, om de vrijheidsrechten werkelijk inhoud te geven. En D66 legt meer nadruk op overheidsinvloed voor milieubeleid en het streven naar een duurzame samenleving ("klimaatdrammers").</p> |
| Bestuurs- systeem: | <p>2. <u>Individuele ontplooiing door democratisering samenleving</u> (decentralisatie, kleinschaligheid) = mensen zoveel mogelijk zelf hun eigen leefwijze laten bepalen = zelf verantwoordelijkheid dragen = mondighe mensen, geen regentenmaatschappij = de burger bij het bestuur; tevens: geen macht zonder controle; bijvoorbeeld: inspraak (organisaties) van belanghebbenden (consumenten, jongeren, ouderen, patiënten, gehandicapten) in advies- en bestuursorganen; democratisering arbeidsverhoudingen, wonen (bewonersparticipatie), ruimtelijke ordening; inspraak culturele minderheden; verdere democratisering staatsrecht.</p> |
| Methode politiek bedrijven: | <p>3. Benadering maatschappelijke problemen door <u>ondogmatische, pragmatische politiek</u> zonder vaste bindingen met belangengroepen = voor het bereiken van politieke doelstellingen niet vastleggen op instrumenten of maatschappij-blauwdrukken = feitenonderzoek zonder vooroordelen = geen valse illusies wekken of in standhouden = permanente hervormingsgezindheid.</p> |
| Historisch verband: | <p>De denkbeelden van D66 sluiten nauw aan bij de Vrijzinnig-Democratische Bond (VDB) van voor de Tweede Wereldoorlog. De VDB noemde zich "vrijzinnig" omdat het streven naar maatschappijhervorming gebaseerd op een vooraf opgesteld systeem werd afgewezen. Gesproken werd van een "systeemloos model" dat veel overeenkomst vertoonde met het latere pragmatisme van D66. De partij werd in 1901 opgericht door personen afkomstig uit verschillende politieke groeperingen waaronder de Radicaal en de Liberale Unie. Het voornaamste doel was verovering van het algemeen kiesrecht. De VDB heeft zich tevens sterk ingezet voor vrouwenemancipatie. Het vrouwenkiesrecht werd in 1919 ingevoerd op grond van een initiatiefwet van die partij.</p> <p>Evenals D66 nu, wordt de VDB beschouwd als de progressieve tak van het Nederlandse liberalisme.</p> |
| Jonge Democraten: | <p>De met D66 verbonden zelfstandige jongerenorganisatie Jonge Democraten (JD) presenteert zich als progressief-liberale jongerenorganisatie.</p> |

6. Ondersteuning door D66-vrijwilligers

I. Introductie

Een Kamerlid alleen kan niets, is machteloos! Kennis is macht!

Toen D66 in 1967 in de Tweede Kamer kwam hadden de Kamerleden geen enkele ondersteuning. Er kwam een secretaresse die voor de fractievoorzitter werkte. Dat was het. De fractieleden moesten het verder maar zelf uitzoeken. Mede door sterke aandrang van de D66-fractie kwam hierin een beperkte maar toch belangrijke verbetering. De fractieleden konden na enige tijd ook gebruik maken van enige secretariële ondersteuning, waarvoor de fractie zorgde. Tevens kregen de fractieleden ieder de mogelijkheid om parttime (voor ongeveer twee á drie dagen in de week) een persoonlijk medewerker in dienst te nemen. Voor mij hebben na elkaar drie persoonlijke medewerkers gewerkt: Willem-Jan Roelofs, Jacqueline Ribberink en Marlies Strous (deze laatste was toen ook als secretaresse bij de fractie in dienst en was als zodanig tevens mijn secretaresse, een ideale situatie). Met alle drie de medewerkers heb ik in mijn Kamerperiode een plezierige, fijne en efficiënte werkrelatie opgebouwd!

Een Kamerlid kan pas echt enige invloed uitoefenen als de kennis over de onderwerpen die volgens de taakverdeling binnen de Kamerfractie hem of haar zijn toebedeeld, enigszins in evenwicht is met die van de ministers en staatssecretarissen op die terreinen. Dat is nodig om overtuigende argumenten te kunnen geven voor de in te nemen eigen standpunten en voor de beoordeling van het kabinetsbeleid. Het Kamerlid is daarbij vrijwel altijd in het nadeel omdat de bewindslieden voor hun werk de beschikking hebben over vele honderden ambtenaren. Een Kamerlid (en zijn persoonlijk medewerker) brengt daarom een groot deel van de tijd studierend door. Maar in mijn Kamerperiode was dat extra moeilijk omdat in die tijd veel informatie verzameld moest worden in eigen boeken of bibliotheken. Internet bestond toen nog niet!

D66 kende vrijwel van het begin af aan een aantal werkgroepen op verschillende politieke beleidsterreinen, waarin deskundigen op vrijwillige basis samenwerkten om de fractieleden van de Tweede en de Eerste Kamer te adviseren. In 1973 werden deze werkgroepen opgenomen in het Wetenschappelijk Bureau van D66 (waarvan ik overigens zelf de eerste twee jaar directeur ben geweest). Deze werkgroepen waren voor de fractieleden onmisbaar! Ze verschaften de nodige kennis om de regering te controleren en om daarnaast allerlei initiatieven te kunnen nemen via mondelinge voorstellen,

moties, amendementen, notities en zelfs initiatiefwetsvoorstellen.

Ook voor mij was deze vorm van kennisvergaring absoluut onmisbaar. Daarnaast waren er verschillende deskundigen (meestal D66-ers) die mij apart adviezen gaven. Het is niet mogelijk alle namen te noemen van de vele deskundigen die mij op deze wijze geholpen hebben mijn functie als Kamerlid goed te vervullen. Toch enkele die er uit sprongen: Mevrouw Gelderblom (Haags raadslid en later Eerste Kamerlid) bij de volkshuisvesting en ruimtelijke ordening; Van der Scheer (architect) en Van den Broek (deskundige grondpolitiek) bij de stadsvernieuwing; mevrouw Klaasen (planologe) bij de ruimtelijke ordening; Wessel (later prof. planologie) en Nijhof (secretaris Natuur en Milieu, geen D66-lid) bij een memorandum over ruimtelijke orderingsprocedures; Wolffensperger (Amsterdams wethouder) bij mijn wetsvoorstel om de onttrekking van goedkope huurwoningen tegen te gaan; Van Tets en Klaver (beide verzekeringsdeskundigen) bij de sociale zekerheid; Top (socioloog) bij de arbeidsdemocratie inclusief ondernemingsraden. Verder had ik voor de ruimtelijke ordening nog een netwerk voor overleg met de betrokken leden van de D66-fracties in de Provinciale Staten. Maar bovenal kreeg ik bijstand van het volgende topkwartet:

II. Het topkwartet

Harry Jongedijk (tekst door mij op 10 oktober 2014 uitgesproken bij de afscheidsdienst in de Messiaskerk te Wassenaar naar aanleiding van zijn overlijden)

Het gebeurde in de periode 1961 – 1967. In 1961 ging ik als pas afgestudeerd econoom werken bij de Centrale Directie van de PTT in Den Haag. Daar kreeg ik Harry als chef. Het klikte meteen. In het werk konden we goed samenwerken en er ontstond een langdurige persoonlijke vriendschap. Maar er was meer, we hadden een gemeenschappelijk hobby, de politiek. We waren allebei lid van de politieke jongerenorganisatie JOVD en we zaten samen in het bestuur van de Haagse afdeling. In onze PTT-kamer aan de Kortenaerkade werd dagelijks de politieke toestand van het land en van de wereld besproken. Tegelijkertijd waren we ook lid van de VVD. We gingen steeds meer als een opvallend politiek duo optreden. Gingen we eerst samen naar de vele politieke bijeenkomsten, later verdeelden we ons en gingen we ieder apart. De volgende dag rapporteerden we dan aan elkaar de resultaten van de vorige dag.

Het waren in ons land onrustige tijden met felle demonstraties en veldslagen tussen betogers en politie in Amsterdam. Escalatie naar andere landsdelen dreigde. Dat verontrustte ons zeer. We ontwikkelden samen in de JOVD grote, hemelbestormende idealen. We vonden dat de bestaande politieke partijen onvoldoende reageerden op de toenemende onrust in ons land. Dit vormde voor ons aanleiding om aan de oprichting

van een nieuwe politieke partij te denken.

In 1966 nodigden Van Mierlo en Gruyters ons uit om deel te nemen aan de oprichting van de nieuwe partij die later D66 zou gaan heten. Wij zijn daarop ingegaan, maar dat hebben we wel geweten. Zeven maanden lang reisden we regelmatig van Den Haag naar Amsterdam om te vergaderen over de grondslagen van de nieuwe partij. Ook hierbij werkten we weer als een politiek duo en verdeelden we ons over de vele werkbesprekingen. Mijn werk bij PTT heeft er wel eens onder geleden. Dat is me niet aangerekend. Ik had immers Harry als begripvolle chef! Onze gezinnen zagen ons nog nauwelijks. De oprichting werd overigens een succes!

In de latere jaren hebben we beiden actief deelgenomen aan de ideeënvorming van de nieuwe partij. Harry gaf zichzelf daarbij een filosofische rol. Hij schreef bijvoorbeeld een rapport over de verhouding tussen religie en politiek. Maar hij had ook een belangrijk aandeel bij de discussies over de kernbewapening. In mijn periode in de Tweede Kamer ontwikkelde hij zich tot mijn politieke geweten. Regelmatig, dat wil zeggen wekelijks, ontving ik post van hem met politieke ideeën en raadgevingen. En dat ging door ook toen ik al lang niet meer in de Kamer zat. Ja, zelfs tot dit jaar toe!

Harry, politieke ridder, de politiek in het algemeen en D66 in het bijzonder, zijn jou voor jouw principieel-ethische bijdragen veel dank verschuldigd! En dat geldt ook voor mij persoonlijk. Je hebt ons leven verrijkt. Bedankt!

Henk Blankenstijn

Henk was een integere deskundige die zijn hele beroepsleven in de bouwwereld heeft gewerkt. Hij had in die wereld een langdurige ervaring. Hij heeft het wel eens moeilijk gehad omdat hij niet mee wilde doen aan onzuivere praktijken in de bouw. Hij was jarenlang secretaris van de werkgroep Volkshuisvesting en Bouwnijverheid en ongetwijfeld de belangrijkste deelnemer van die werkgroep. Henk heeft mij belangeloos gecoacht vanaf het eerste moment dat ik in 1967 lid van de Tweede Kamer werd tot het laatste moment van mijn Kamerperiode in 1989. Hij gaf mij inhoudelijke steun bij de voorbereiding van de debatten in de Tweede Kamer en bij de vele initiatieven op het gebied van de woningbouw en de stadsvernieuwing die vanuit D66 zijn gelanceerd. Mede door zijn jarenlange begeleiding stond ik goed aangeschreven in de Tweede Kamer en is in 1982 het avontuur als invallend minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in het kabinet Van Agt III, goed afgelopen. Zo spraken bij mijn afscheid als minister in november 1982 niet alleen de regeringspartijen maar ook de kritische oppositiepartijen PSP en PPR (twee voorlopers van Groen Links) in de Tweede

Kamer hun waardering uit voor het gevoerde beleid.

Door de kennis en ervaring van Henk was ik al eerder tot het inzicht gekomen dat bestrijding van de verkrotting in ons land op dat moment voorrang moest gaan verkrijgen boven de nieuwbouw. Toen in vele steden en dorpen bewoners van oude wijken massaal in verzet kwamen tegen de bestaande sloopplannen, kwam Henk op het idee om een organisatie met de naam Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing (LOS) op te richten. Dit zou een vrijwilligersorganisatie moeten worden van deskundigen op het gebied van de stadsvernieuwing, die voor de bewoners alternatieve renovatieplannen ontwierp in de plaats van de sloopplannen van de gemeenten en/of woningbouwcorporaties. In deze alternatieve plannen zou op grond van de woonwensen van de bewoners de stedenbouwkundige opzet met zo min mogelijk sloop blijven bestaan. Gewapend met deze ideeën heb ik in 1973 vanuit D66 in de Tweede Kamer het initiatief genomen om, met steun van andere politieke partijen, zo'n vrijwilligers organisatie op te richten. Het werd een succes! Het LOS is daarna door de rijksoverheid erkend en kreeg daardoor zelfs een subsidie.

Maar belangrijker: naar schatting werden in 2/3 van de gevallen waarin het LOS door wijkbewoners te hulp werd geroepen, de sloopplannen geheel of in belangrijke mate vervangen door renovatieplannen. Naast mijn Kamerwerk heb ik daarvoor toen acht jaar in oude wijken verspreid over het land gewerkt. Ik had het genoeg daarbij de eerste zeven jaar de functie van LOS-voorzitter te vervullen. Het LOS heeft vele jaren een nuttige rol gespeeld in verschillende steden en dorpen waar het vaak voorkwam dat de bewoners van de oude wijken niet in staat waren voor hun eigen belangen op te komen. Na de beëindiging van mijn Kamerperiode is het LOS uiteindelijk opgegaan in de huidige Woonbond.

Govert Nooteboom

Met een onderbreking hebben Govert en ik in de periode 1971 – 1976 samen in de Tweede Kamerfractie van D66 gezeten. We lagen elkaar goed en we werden vrienden. In de fractie kregen wij samen het onderwerp pensioenen toebedeeld. We deelden het woordvoederschap. Govert wist meer van pensioenen dan ik en door zijn toedoen ben ik me meer voor dat onderwerp gaan interesseren. In 1970 was hij een van de samenstellers van een rapport voor D66 over de individualisering van ons pensioenstelsel. Met z'n tweeën hebben we gepleit voor invoering hiervan. We kwamen tot de conclusie dat twee belangrijke sociale problemen, namelijk het verkrijgen van waardevaste pensioenen en betaalbare woningen, in samenhang met elkaar tot een oplossing zouden kunnen komen.

Daarvoor zou het mogelijk gemaakt moeten worden dat pensioenfondsen als

beleggingsmiddel voor pensioengelden op ruime schaal zgn. indexleningen zouden verstrekken voor de financiering van de woningbouw. Indexleningen zijn leningen waarbij de belegger een lage, maar reële rente ontvangt. Daarnaast wordt ieder jaar het nog af te lossen deel van de lening verhoogd met het percentage van de inflatie, zodat uiteindelijk de koopkracht van het uitgeleende bedrag en de afgeloste bedragen precies gelijke is.

Deze oplossing verkreeg steun vanuit de pensioenwereld, in het bijzonder van de twee grote pensioenfondsen ABP en Zorg en Welzijn. Maar de minister van Financiën en een meerderheid van de Tweede Kamer waren daartegen. Govert en ik hebben toen in de Tweede Kamer vele jaren achter elkaar een reeks van voorstellen gedaan om door middel van de introductie van indexleningen de oplossing van de twee sociale vraagstukken van geïndexeerde pensioenen en betaalbare woningen, dichterbij te brengen. Wij slaagden er zelfs in om dit voorstel in 1972 opgenomen te krijgen in het stembusakkoord van D66 met de PvdA en de PPR (Keerpunt '72). Door deze gezamenlijke acties werden Govert en ik op grond van onze achternamen in de wandelgangen van de Tweede Kamer “het duo N-N” genoemd! Ons duo kreeg na enige tijd een enorme versterking van de fractievoorzitter van de toen nog bestaande partij DS'70, Drees jr., een voormalige topambtenaar van het ministerie van Financiën, die als een gezaghebbend financieel specialist werd beschouwd. We werden daarmee een indexleningen-trio!

Govert en ik hadden nog iets met elkaar gemeen: onze opvattingen over het dualisme. Het is algemeen aanvaard dat in een dualistisch systeem de oppositiepartijen in de Tweede Kamer het beleid van de regeringen extra kritisch volgen. Maar hoe zit dat bij de regeringspartijen? Het was in die tijd vrij normaal dat de regeringspartijen het hun taak achtten om de regeringscoalitie tegen kritiek te beschermen. Een deel van onze Tweede Kamerfractie vond dat ook. Maar Govert en ik dachten daar anders over. Dat werd relevant toen D66 vanaf 1973 regeringsverantwoordelijkheid ging dragen. Govert en ik vonden dat de fracties van de regeringspartijen, toen dus ook die van D66, net als die van de oppositie tot taak hadden de regering kritisch te blijven volgen en zo nodig te corrigeren. Maar in 1976 ontstond er een probleem waarbij Govert en ik bij het toepassen van onze opvatting over het dualisme tegenover elkaar kwamen te staan. In de Tweede Kamer was door de VVD een motie ingediend waarin de levering van reactorvaten aan het apartheidsregime van Zuid-Afrika werd afgekeurd.

In de mondelinge toelichting werd door de VVD verklaard dat dit een motie van afkeuring was en dat bij aanneming de minister van Economische Zaken, Lubbers, zou moeten aftreden. De fractie van D66 was ook tegen deze levering aan het Zuid-Afrikaanse apartheidsregime. Dat heeft fractievoorzitter Terlouw duidelijk in het Kamerdebat uitgesproken. Govert wilde daarom ook vóór de motie stemmen. De overige fractieleden,

waaronder ik zelf, vonden dat we tegen de motie moesten stemmen omdat naar onze opvatting minister Lubbers in het algemeen een uitstekend economisch beleid voerde en we hem daarom niet als minister naar huis wilden sturen. Govert heeft toen als eenling uit fractie vóór de VVD-motie gestemd.

Maar daar bleef het niet bij. Hij is toen daarna uit de fractie getreden omdat hij zich in de uitoefening van zijn taak als Kamerlid door de fractie belemmerd voelde. Tot onze ontzetting bleef hij als Kamerlid zitten. Persoonlijk kon ik me nog wel voorstellen dat hij na dit incident met de VVD-motie de fractie wilde verlaten, maar ik vond het beslist onjuist dat hij zijn Kamerzetel niet opgaf. Naar mijn mening moest hij de Kamer verlaten om daarmee plaats te maken voor een nieuw D66-Kamerlid. Ik heb hem dit ook gezegd. Zonder effect helaas.

Overigens: We bleven – vanzelfsprekend – vrienden!!! Zo schreven we in 1988, we konden het niet laten, weer eens samen een pleitnota waarin een lans werd gebroken voor de introductie van indexleningen als beleggingsvorm voor pensioenfondsen en als financieringsmiddel voor huur- en koopwoningen. (NB. Op dit moment is een financieringssysteem met indexleningen in ons land nog steeds niet in voldoende mate ingevoerd. Maar in andere landen, zoals Engeland, Frankrijk en Duitsland, is dit zonder problemen wel gedaan. Nederland zal ooit nog wel eens met een trekschuittempo volgen.)

Piet van Yperen (“in memoriam” door mij als oud-lid Tweede Kamer geschreven in Pensioenmagazine februari 2005)

Vorig jaar december is Piet van Yperen op 66-jarige leeftijd in zijn woonplaats Nieuwkoop overleden. Piet van Yperen voltooide de buitenuniversitaire studie voor actuaris A.G. Sinds 1959 was hij werkzaam op pensioengebied. Allereerst bij een adviesbureau voor pensioenregelingen; vervolgens bij een levensverzekeringsmaatschappij en daarna als directeur van een ondernemingspensioenfonds. In 1976 werd hij lid van de maatschap Actuarieel Bureau Dr. F. W. Nijhoff in Leiden, dat in 1991 fuseerde met Towers Perrin. Tot 1997 was hij daar actief. Hij was voorzitter van het Actuarieel Genootschap, lid van de werkgroep-Witteveen, redacteur van het boekwerk “Pensioen- en ander toekomstvoorzieningen” en docent op vele congressen en seminars. Tevens was hij actief in verschillende maatschappelijke organisaties.

Van Yperen groeide tijdens zijn werkzame leven uit tot één van de meest toonaangevende actuarissen van ons land. Hij ontwikkelde al snel een integere en onafhankelijk visie op pensioenen en pensioenland. Hij toonde hierbij een zeer sterke maatschappelijke betrokkenheid. Onder de erkenning dat Nederland in het algemeen

een goed pensioenniveau heeft, rekende hij het tot zijn taak om de onrechtvaardigheden binnen zijn vakgebied duidelijk te signaleren en hiermee de strijd aan te binden. Hij schreef hierover zowel in de vakbladen, als in de landelijke dag- en weekbladen.

De pensioenwereld was hier niet altijd even blij mee. Hoewel ik zelf oorspronkelijk nooit iets met pensioenen te maken heb gehad, ben ik indertijd ook door de vele artikelen van Van Yperen geboeid geraakt. Hierdoor ontstond een snel groeiende belangstelling voor de pensioenproblematiek. Het werd me al gauw duidelijk dat hierbij zeer veel maatschappelijke aspecten in het geding waren. Omdat ik als lid van de Tweede Kamer van mijn belangstelling liet blijken, was Van Yperen bereid mij als zodanig te coachen. Hij deed dit vanaf 1973 bijna twintig jaar lang (!). In die tijd werd hij mijn leermeester en geestelijke pensioenvader. We werden in die periode een soort duo, waarvan hij de pensioenideeën lanceerde, en mijnerzijds de vertaling plaats vond in de vorm van moties, amendementen, en zelfs een initiatiefwetsvoorstel. Bij dit laatste gaat het om de wettelijke regeling ter beperking van pensioenbreuk welke in 1992 is ingegaan (wet Gelijke behandeling van slapers en gepensioneerden).

Al in de jaren '70 van de vorige eeuw wees Van Yperen erop dat het stelsel van de arbeidspensioenen in ons land uit het oogpunt van emancipatie, gelijke behandeling en democratisering een aantal ernstige gebreken had, die belangrijke wijzigingen noodzakelijk maakten. Verschillende pensioenregelingen kenden volgens zijn visie een onaanvaardbare achterstelling met name ten aanzien van (gehuwde) vrouwen, alleenstaanden, ongehuwd samenwonenden, tweeverdieners, deeltijdwerkers, mensen met pensioenbreuken en gepensioneerden. Het ging hierbij onder meer om uitsluitingen, slechte toetredingsmogelijkheden, minder aanspraken, nadelige premieberekeningen, ontbreken van bepaalde voorzieningen, geringere of ontbrekende bescherming tegen koopkrachtverlies en ontbrekende medezeggenschapsrechten. Omdat de pensioenwereld eigener beweging te weinig deed aan het wegnemen van deze gebreken achtte hij wetgeving onvermijdelijk.

Om de kwaliteit van het pensioenproduct te waarborgen vond hij wetgeving nodig met betrekking tot de gelijke behandeling van alle groepen pensioenverzekerden, koopkrachtbescherming en medezeggenschap (speciaal ook van gepensioneerden). In het algemeen beschouwde hij “Europa” hierbij als bondgenoot. Zeer veel van de genoemde achterstellingen van bevolkingsgroepen zijn inmiddels door nationale wetgeving en Europese richtlijnen weggenomen. Naar mijn mening heeft Van Yperen hierop door zijn consequente, heldere en hardnekkige pleidooien in ons land een duidelijke invloed gehad.

Piet van Yperen, een man met karakter. De samenleving mag hem dankbaar zijn. Deze wetenschap zal zijn vrouw Rinie en zijn familie wellicht de kracht kunnen geven om het verlies te verwerken.

De voorgeschiedenis van het Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing (LOS)

Als initiatiefnemer en medeoprichter van het LOS wil ik enkele aanvullende opmerkingen maken naar aanleiding van het artikel "1973-1988: 15 jaar LOS" in het LOSblad 88-1, januari.

In het jaar 1972 ben ik als lid van de Tweede Kamer door verschillende gemeenteraadsleden te hulp geroepen bij de strijd van buurtbewoners tegen de sloop in hun wijk, bij de strijd van buurtbewoners tegen de toen gangbare kaalslagfilosofie van gemeenten, woningbouwcorporaties en verhuurders. In dat verband ontstonden een aantal adviesprojecten die in 1973 zijn ondergebracht bij de "Bouwgroep" van het Wetenschappelijk Bureau van mijn partij (SWB).

De belangrijkste projecten waren:

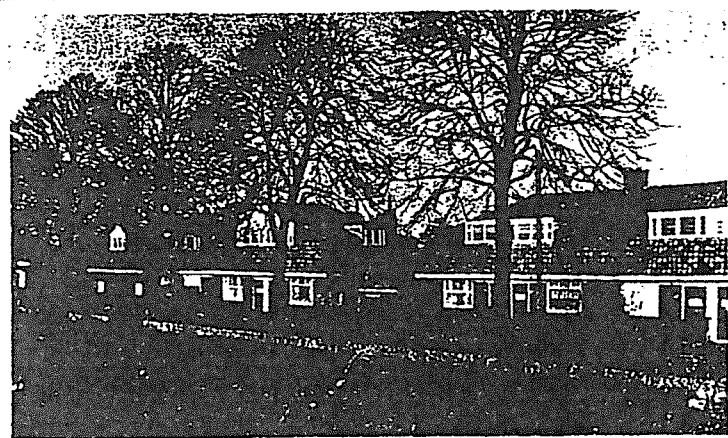
- * de Molenpolder in Papendrecht
- * 't Julianawijk in IJsselstein en
- * de Molenstraat in Soest.

Het aantal verzoeken om bijstand nam echter zo snel toe dat de SWB het werk niet meer aan kon. In die tijd was ik ook bestuurslid van de Stichting Nieuwe Woonvormen, waardoor ik veelvuldig contact had met de directeur van die stichting, Ab van Dien. Wij wisten dat vanuit verschillende groepen en instellingen, waaronder de Werkgroep voor Sanering en Renovatie Noord-Holland, deskundige bijstand werd gegeven aan buurtbewoners, maar die hulp schoot door het grote aantal saneringswijken te kort. Met Ab van Dien heb ik toen de mogelijkheid besproken om tot een bundeling te komen gericht op een gezamenlijke aanpak.

Om de kansen op goede resultaten te vergroten is toen ook getracht steun voor deze gedachte te krijgen van de diverse fracties in de Tweede Kamer. Dat verklaart ook het feit dat de eerste bijeenkomsten van het LOS-in-oprichting in het gebouw van de Tweede Kamer plaatsvonden. Hoewel de oprichting van het LOS vrijwel algemene steun kreeg, hebben alleen de fracties van PvdA, D'66 en klein links later daadwerkelijk steun gegeven.

Mijnerzijds heeft altijd één doel voorop gestaan: het verlenen van deskundige bijstand in stadsvernieuwingsgebieden ter ondersteuning van het bewonersbelang. Toegevoegd fotokopie van een interview in Wonen-TA/BK van juni 1973 geeft dit duidelijk weer. Anders gezegd: Het ombudsteam heeft altijd gefunctioneerd zoals mij bij de oprichting voor ogen stond!

Erwin Nypels
22 oktober 1998



anti afbraak

Sinds januari dit jaar opereert in Nederland het „Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing". Dit team streeft naar een netwerk van vrijwillig werkende deskundigen

die bewonersgroepen in oude woonbuurten willen bijstaan in het verzet tegen afbraakplannen. Mede-initiatiefnemer Nypels: „Er wordt te roekeloos omgesprongen met de oudere bebouwing."

TIJD DINSDAG 10 APRIL 1973

BINNENLAND

ILLUSTRATIE VAN VERKEERD BOUWBELEID

Ombudsteam stadsvernieuwing vecht voor bijna 5000 woningen

Van onze verslaggever

FRANS HEDDEMA

AMSTERDAM, 10 april. — Het landelijk ombudsteam voor de stadsvernieuwing, dat vorige maand werd opgericht, verleent nu hulp aan zestien bewonersgroepen in vijftien steden. In totaal zit het om 4600 woningen. Dat zei terzamen E. Nypels, voorzitter van het ombudsteam dat zich tot doel stelt gesteld te voorkomen dat woningen onnodig worden gesloopt en bewoners te helpen in de tijd die zij soms moeten voeren en gemeentebesturen. Ambtenaren van om hebben de minister thierf geadviseerd over een subsidie voor het ombudsteam. Voor '3 is een bedrag van minstens vierdvijftigduizend gulden no-

de aanvraag om hulp is zo groot dat team, dat uit vijftig medewerkers bestaat, vrees in de toekomst met chtiijsten te moeten werken. „Bo- dien illustreert het feit dat we in r korte tijd al te hulp zijn geroepen r bijna vijftigduizend woningen, hoe it het met ons bouwbeleid is ge- d," aldus de heer Nypels. let onderstaande overzicht illus- rt wat er in Nederland op dit ge-

bied aan de hand is.

In Edam biedt het team hulp bij het opstellen van een nieuw verkeersplan voor de oude kern. Het bestaande plan is door de gemeente uitgewerkt zonder dat er voldoende onderzoek is gedaan. Het ombudsteam en plaatselijke actiecomités zoeken nu naar een plan waarbij zo min mogelijk woningen moeten worden gesloopt.

In Arnhem ligt het grootste project. Het gaat om de wijk Kluarendal waar tweeduizend woningen staan. Het slopen is in volle gang. Het gemeentebestuur heeft toegegeven dat het structuurplan waarop de sloop is gebaseerd, achterhaald is, maar toch gaat de sloop door. Het ombudsteam probeert zoveel mogelijk goede woningen te redden en de oorspronkelijke bewoners van de wijk onder te brengen in goede nieuwbouw.

Niet nodig

In Papendrecht is de Molenpolder met 206 woningen inzet van de strijd. Slechts 23 woningen zijn inderdaad zo slecht dat ze moeten worden gesloopt, maar de gemeente wil de hele wijk vervangen door hoogbouw. Eind vorig jaar besloot de gemeenteraad de zaak opnieuw te bestuderen en opnieuw een onderzoek te laten instellen naar de kwaliteit van de huizen. Het advies dat de werkgroep nu heeft uitgebracht luidt dat de sloop moet doorgaan. „Het ombudsteam is na een gedegen onderzoek tot de conclusie gekomen dat om de entree van de gemeente een sloop absoluut niet nodig is en dat de

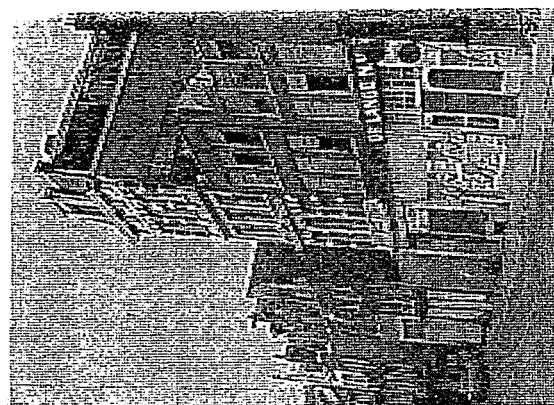
van het ombudsteam: In Bodegraven wordt gesloopt met de bewoners en is van inspraak niets te bekennen. Het merendeel van de woningen is in goede staat.

In de Soester Molenstraat en omgeving staan 82 woningen die de gemeente eerst wilde slopen, maar die men nu nog acht jaar in stand wil houden. Het ombudsteam heeft de indruk dat de gemeente noodzakelijke verbeteringen aan de huizen achterwege laat. Er wordt nog niets gedaan aan het achterstallig onderhoud en werkzaamheden aan de riolering die nodig zijn om de bewoners in een leefbare omgeving te laten wonen blijven achterwege.

Een identiek geval speelt zich af in Zwolle. Voor de Schildersbuurt met 168 woningen bestaan geen sloopplannen maar het vereiste onderhoud blijft achterwege zodat verrotting dreigt. „We worden vaak geconfronteerd met dit soort gevallen waar verkrotting de inleiding vormt voor sloopplannen. Het is dan zeer eenvoudig deze sloopplannen er door te krijgen," aldus de heer Nypels.

In het oostelijk stadsdeel van Alkmaar staan driehonderd woningen die uit zichzelf zullen instorten wanneer er niets aan de huizen gebeurt. Het ombudsteam wil proberen deze huizen te redden.

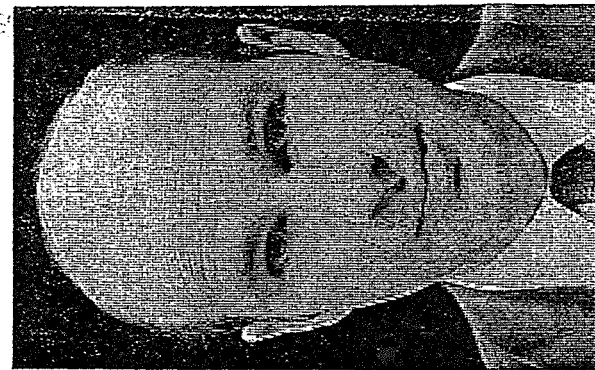
Voorts overweegt het team hulp aan te bieden aan de actiegroepen in Hel-loo die tegen de plannen voor een



Het ombudsteam is niet tegen sloop van onnodige sloop te voorkomen.

groot winkelcentrum vechten. Dit winkelcentrum is volgens het ombudsteam overbodig. „Het plan is achterhaald en het is dwaas voor dat centrum 162 huizen te slopen." In de huizen wonen veel bejaarden. Hun is een plaatsje in een bejaardenhuis aangeboden. Volgens het ombudsteam is dat de reden dat er zo weinig bezwaarschriften zijn ingediend.

Andere plaatsen waar het ombudsteam hulp verleent zijn: Alkmaar (Sporbuurt, 300 woningen); Amsterdam (Watergraafmeer, 180 woningen die vernieuwd moeten worden); Apeldoorn (Metaalbuurt, 300 woningen die gesloopt zouden moeten worden, maar waarvoor nu verbeteringsplannen zijn ingediend); Egmond aan Zee (dorpskern met 800 woningen. Geplande staten hebben de gemeente al een hint gegeven dat zij beter van de dure sloopplannen kan afzien. GS hebben een zogenaamd menaplan voorgesteld waarbij de roollijnen minder naar achteren moeten dan de gemeente nu



E. Nypels

Huizen in stand zijn te houden." In Bodegraven bemoeit het ombudsteam zich met de 107 woningen aan de Em-mataude die moeten worden gesloopt om de entree van de gemeente een rianter aanzicht te geven. Conclusie

NYPELS WIL IN ZES MAANDEN VOLLE REGEER PERIODE DOEN:

„We kunnen niet blijven jammeren”

DEN HAAG — Drs Erwin Nypels, de kersverse minister van Volkshuisvesting, heeft de aankondiging van zijn politiek leider Brinkhorst dat D'66 zich de komende maanden moet profileren ter harte genomen. Sinds zijn komst op het ministerie heeft hij geen dag verloren laten gaan. Daarom kon hij donderdag, nog geen twee weken na zijn aantreden, al een impoerende hoeveelheid plannen presenteren. Houden nieuwe ministers zich de eerste maanden doorgaans op de achtergrond om zich rustig in te kunnen werken, zo niet de nieuwe bewindsman van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

Voor een gehoor van persvertegenwoordigers legde hij donderdag op zijn departement vol vuur uit wat hij allemaal van plan is. Intussen had hij tegelijkertijd een brief bij de Tweede Kamer laten bezorgen. Daar was hem woensdag in een rumoerig debatje om gevraagd. Nypels wilde de brief in eerste instantie niet schrijven.

De voornemens van Nypels zijn niet mis. Hij wil een grootscheeps onderhoudsplan doorvoeren, kappen in het woud van regels en voorschriften, het bestaande financieringssysteem op de helling zetten en bewonersparticipatie bevorderen. Hij wil splitsing van woningen tegengaan en plannen voor



Wie in dat interim-kabinet (door sommigen het zomerkabinet genoemd) wilde gaan zitten, nam een groot politiek risico: door de korte kabinetsduur werd de inwerkperiode overgeslagen. Het CDA-D66-kabinet had geen meerderheid in de beide Kamers. En door de komende verkiezingen hadden bijna alle andere partijen er politiek belang bij dat zij zou mislukken. Naar mijn opvatting was het in die periode zeer urgent om bij de volkshuisvesting het accent te verleggen van nieuwbouw naar stadsvernieuwing. Door politiek gestuntel als gevolg van de val van het kabinet mocht niet een jaar verloren gaan om deze belangrijke koerswijziging te realiseren. Dat gaf mij de motivatie om toe te treden tot dit interim-kabinet en de politieke risico's te nemen. De ervaring van veertien jaar VRO-fractiewoordvoerder en zeven jaar voorzitter van het Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing gaven daarvoor de benodigde steun. Met het ministerie is heel hard gewerkt om de gewenste beleidswijziging in gang te zetten, onder meer door voorbereiding van het eerste meerjarenplan stadsvernieuwing, indiening van een begroting voor 1983 waarin ondanks belangrijke bezuinigingen niet op volkshuisvesting is gekort en de uitgaven voor stadsvernieuwing belangrijk stegen, en toekenning van renovatiesubsidies aan de wijken Heechterp (Leeuwarden) en Versliënbosch (Heerlen).

Gedurende een week in augustus gingen alle collega-ministers met vakantie. Wegens het vele werk deed ik dat niet. Ik was toen 'alleenheerser' in Nederland ('Nypoleon' volgens De Stem van 28 juli 1982). Tot mijn ergernis verloor ik toen een halve werkweek voor het zetten van paraafjes op stukken die dringend uit moesten gaan van mijn vakantievierende collega's. Over het gevoerde beleid verklaarde de woordvoerder van de PPR op 2 november 1982 in de Tweede Kamer dat zijn fractie deze minister van volkshuisvesting node zou missen. 'Hij was voor onze fractie één van de weinige lichtpuntjes gedurende het afgelopen jaar.' De woordvoerder van de PSP voegde daaraan toe dat zij vond dat deze minister zijn grote betrokkenheid bij de bewoners zelfs in deze korte periode heeft waargemaakt. En de Haagse buurtkrant De Schilderswijk schreef in een artikel (juni/juli 1982) dat de minister van VRO de leuke verrassing van het interim-kabinet was. Commentaren die een gevoel van voldoening geven.

ERWIN NYPELS

MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

066

Mijn bijdrage in "Dienaren van de Kroon", Fjodor C. Bruins, 2010

Monumenten in het slop

Ideeën genoeg, het wachten is op een politicus die ze uitvoert

In schril contrast met het optreden van minister De Boer staat dat van volkshuisvestingsminister Nypels. Er is veel gesproken en geschreven over het optreden van de nieuwe minister en bepaald lovend hebben de pers en de Kamer zich niet vaak over hem uitgelaten. Terecht wordt gesteld dat hij Van der Stee alle kans geeft om te scoren en dat hij het gevecht met de minister van Financiën om de broodnodige gelden voor de Volkshuisvesting niet in voldoende mate aangegaan is.

Wat er echter niet over Nypels geschreven wordt, is dat hij luistert naar mensen uit de praktijk van de stadsvernieuwing. Dat uit zich in zijn ideeën over de gedoogplicht, de huurharmoonisatie, de financiering van de nieuwbouw en natuurlijk zijn Deltaplan voor het onderhoud. In dat plan wordt absolute prioriteit gegeven aan het onderhoud (met name van de na-oorlogse woningen) in plaats van onbetaalbare renovaties.

Nypels laat zien dat de creativiteit in de stadsvernieuwing voor het oprapen ligt, als er maar geluisterd wordt naar andere principes dan die van de heperkie budgetruimte. Want die beperking is ook voor Nypels aanwezig, en naar het lijkt heeft hij ook geaccepteerd dat zijn departement in de toekomst, net als de andere departementen, zal moeten inleveren. Maar wat hem siert is, dat hij op geheel eigen wijze van de nog resterende ruimte gebruik maakt en niet bij de pakken gaat neerzitten.

Drie maanden als minister is een korte tijd om resultaten van een beleid te zien. Dat verklaart ook de haast die Nypels heeft en de problemen die hij zich hierbij met de Kamer op de hals haalt. In ieder geval klinkt het de mensen in de stadsvernieuwingsbuurten als muziek in de oren. Mede door zijn optre-



den zal de volgende minister — als die tenminste niet Nypels heet — het wel uit zijn of haar hoofd laten om de stadsvernieuwing te verwaarlozen.

Kortom, in drie maanden bereikt Nypels misschien niet veel, maar wel oneindig veel meer dan Wallis de Vries en De Boer samen in 60 maanden voor de monumentenzorg klaar

kregen. De toekomstige, maar ook de huidige bewindvoerders op CRM, kunnen een voorbeeld nemen aan de creativiteit die Nypels laat zien. Van de vele ideeën die al jaren leven in de stadsvernieuwing, heeft hij een aantal in daden omgezet.

Documentatie medezeggenschap gepensioneerden
Redactie: drs. Erwin Nypels, oud-lid Tweede Kamer voor D66.

De maat is voll

zondag 1 oktober 2006

"Je bent soms wat ongedurig en drammerig", zei iemand laatst tegen me. Ik vond het niet leuk om te horen.

Het gebeurde in 1968. Als kersvers Kamerlid voor D66 ontving ik een verzoek van de samenwerkende organisaties van gepensioneerden in de overheidssector (SPO) om een eigen vertegenwoordiging te verkrijgen in het toorgaan van het pensioenfonds ABP. Zij vonden dit redelijk omdat de gepensioneerden het meest betrokken zijn bij een goede functionering van het fonds. Evident, dacht ik. Een makkie! Dat heb ik geweten. Geen makkie dus. Ik gooide er twee series Kamervragen, enkele amendementen en een motie tegenaan. Zonder resultaat. In 1985 verscheen een rapport van de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid. Dit rapport bevatte een krachtig pleidooi voor de toekenning van een zelfstandig wettelijk recht voor de gepensioneerden op vertegenwoordiging in de besturen van hun pensioenfondsen. Alle ouderenorganisaties in ons land ondersteunden dit pleidooi. Korn, dacht ik, nu zal de redelijkheid hiervan wel tot de politiek zijn doorgedrongen. Kamervragen. Weer geen resultaat. Dan maar een initiatiefwet. De meerderheid van de Tweede Kamer vond invloed van gepensioneerden in pensioenfondsenbesturen echter te dol; maar gepensioneerden zouden wel samen met de werknemers mee mogen doen in adviserende deelnemersraden. Mijn initiatiefwet is toen aangevuld met een onderdeel over zulke raden. Dat werd door de beide Kamers aangenomen en trad in 1990 in werking. Op zichzelf wel een stap vooruit want de deelnemersraden hebben zich in vele gevallen ontwikkeld tot goede vertegenwoordigers van de pensioenverzekerden. Het belangrijkste doel, het recht voor de gepensioneerden op medebestuur van hun fondsen, werd evenwel nog niet bereikt. De Tweede Kamer schraptte dat uit het voorstel.

Om het doel dichterbij te brengen heb ik na mijn Kamerperiode in een open projectgroep tezamen met vier collega's uit de ouderenorganisaties gewerkt aan een voorontwerp van wet. Dit voorontwerp kwam in 2002 gereed. Het werd de basis voor een tweede initiatiefwetsvoorstel van D66, dat in hetzelfde jaar is ingediend toen de onderhandelingen tussen de Stichting van de Arbeid en de ouderenorganisaties (CSO) over een tweede medezeggenschapsconvenant stagneerden. In 2003 ontstond dat convenant, toch nog onverwachts. De beide medezeggenschapsconvenanten brachten in een deel van de ondernemingspensioenfondsen het recht voor de gepensioneerden op medebestuur een stap dichterbij. Maar dat gold bijvoorbeeld niet voor bedrijfstakfondsen waarbij 80% van de gepensioneerden is aangesloten. Omdat bleek dat het tweede convenant onvoldoende werd nageleefd is de strekking hiervan opgenomen in de nieuwe Pensioenwet. Hierdoor krijgen de gepensioneerden in de bedrijfstakfondsen evenwel nog steeds geen rechten op medebestuur; daarvoor blijft het tweede initiatiefwetsvoorstel noodzakelijk. Een Kamermeerderheid is echter niet bereid dat voorstel te behandelen tijdens de looptijd van het convenant (tot eind 2007). Wachten dus tot na de afloop van het convenant. Er is één troost. Prof. Lütjens noemt het verzet van de sociale partners tegen het initiatiefwetsvoorstel een achterhoedegevecht.

Hoezo ongedurig en drammerig, na 38 jaar? Mag ik even? Evenals voor een groeiende groep gepensioneerden is voor mij de maat nu vol. Zijn wij als gepensioneerden een minder soort mensen?

Vandaar deze website, om het allemaal een beetje zichtbaar te maken.

Initiatiefwet medezeggenschap in pensioenfondsenbesturen in werking getreden

maandag 1 juli 2013

De vlag kan uit!

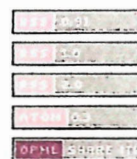
Vandaag, 1 juli 2013, treedt de initiatiefwet van de oud-leden van de Tweede Kamer Koser Kaya (D66) en Blok (VVD) over de medezeggenschap van gepensioneerden in pensioenfondsenbesturen in werking. De initiatiefwet heeft vooral betekenis voor de gepensioneerden van de bedrijfstakpensioenfondsen, waarbij 80% van hen is aangesloten. Deze gepensioneerden krijgen nu een wettelijk recht op vertegenwoordiging in de besturen van hun fondsen. (De gepensioneerden van ondernemingspensioenfondsen hadden al, zij het geclausuleerd, een dergelijk recht.) De inwerkingtreding vormt de bekroning van een langdurig gevecht om de gepensioneerden binnen de pensioenfondsen gelijke rechten op medezeggenschap toe te kennen als de werknemers. Dat gevecht begon al ruim 45 jaar geleden. Toen zijn hierover op 21 maart 1968 in de Tweede Kamer schriftelijke vragen gesteld met betrekking tot het pensioenfonds ABP. Een beknopt overzicht van dit langdurige gevecht is gegeven op de eerste pagina van hoofdstuk Initiatiefwetsvoorstel van deze website.

..... search

Home
Medebestursrecht
Zelfregulering
Ouderenorganisaties
Sociale partners
Wetenschapswereld
Tweede convenant
Goed bestuur
Pensioenwet
Initiatiefwetsvoorstel
Politieke partijen
Conclusies
Definitie gepensioneerden
Colofon
Links
Doorzoek nypels.nl

Leg in (redactie)

Syndicate



Deze website
Nypels.nl is gebouwd
door mijn
zoon Carel.

01 02 03 04

NUS-IT 143 wo 01 feb 12:19:53
1/4

EERSTE KAMER

31 januari 2012

De Eerste Kamer heeft vandaag het wetsvoorstel
Initiatiefvoorstel-Koser Kaya en Blok
Samenstelling en medezeggenschap in
pensioenfondsenbesturen (31.537) na
stemming bij zitten en opstaan
aangenomen.
PVV, VVD, CDA, ChristenUnie, SGP,
GroenLinks, PvdD, D66, OSF en 50PLUS
stemden voor.



De Tweede Kamerleden Fatma Koser Kaya (D66) en Stef Blok (VVD) geven hun adviseur Erwin Nypels een bouquet nadat de Eerste Kamer het initiatiefwetsvoorstel over de medezeggenschap van gepensioneerden in pensioenfondsenbesturen heeft aangenomen.

7. Een drietal parlementaire reizen

Finland

Een delegatie uit de vaste Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van de Tweede Kamer bracht van 8 augustus tot en met 14 augustus 1976 een werkbezoek aan Helsinki, Finland. De delegatie bestond uit de leden Groensmit-van der Kallen (delegatie-voorzitter), Bremen, Giebels, Rienks, Scherpenhuizen, Van Kuijen en ondergetekende. Doel van het werkbezoek was het bijwonen van het 33ste Wereld Congres van de “International Federation for Housing and Planning (IFHP)” dat daar werd gehouden .

Het Finse werkbezoek was plezierig en interessant. Het congres vond plaats in de indrukwekkende Finlandia Hal vlak bij ons Hotel Intercontinental. Tijdens het werkbezoek waren er verschillende mooie en boeiende excursies vlak bij Helsinki aan de Finse kust, onder meer naar de “new towns” Tapiola Garden City, City of Espoo en Kivenlahti alsmede naar de scheepsbouwwerf voor ijsbrekers. Voor mij persoonlijk deed zich evenwel een geheel onverwachte, verrassende gebeurtenis voor. In het begin van ons bezoek is onze delegatie ontvangen op de Nederlandse ambassade in Helsinki voor een briefing door de ambassadeur en een ambassademedewerker. Hierbij werd informatie gegeven over een aantal onderwerpen die in Finland op dat moment actueel waren. Hierin stond het Finse onafhankelijkheidsstreven en de moeilijke verhouding met Rusland centraal. De ambassademedewerker vroeg toen: “Het klopt toch dat er hier nu een delegatielid is dat Nypels heet?” Dat kon ik niet ontkennen. “Dat geeft mij dan een extra reden om het volgende verhaal te vertellen”, zei hij toen.

Tijdens de Finse onafhankelijkheidsoorlog met Rusland was er een oorlogscorrespondent met de naam George Nypels. (Dat was de neef van mijn vader.) Bij de meeste Europese landen was het niet of nauwelijks bekend dat deze oorlog tussen het kleine Finland en het grote Rusland werd gevoerd. En interesse hiervoor bestond al helemaal niet. George Nypels heeft als correspondent vele artikelen over deze onbekende oorlog geschreven. Die artikelen zijn ook in vele Europese landen gepubliceerd en daarbij is de Finse positie uitvoerig belicht. Door deze berichtgeving nam de belangstelling voor en de goodwill van Finland sterk toe. Dit heeft er toe geleid dat er geleidelijk een omslag in de publieke opinie plaats vond van onverschilligheid in een pro-Finse richting. Hierdoor is uiteindelijk ook door de grote Europese mogendheden met succes pressie uitgeoefend op

Rusland om de onafhankelijkheid van Finland te erkennen. George Nypels wordt als gevolg daarvan in Finland als een nationale held vereerd.

(Ik teken hierbij aan dat Henk van Renssen, schrijver van het boek “De revolutieverzamelaar George Nypels, reiscorrespondent tussen de wereldoorlogen”, tot mijn verbazing van dit verhaal geen sporen heeft kunnen vinden.)

Griekenland

In de periode 19 – 24 februari 1979 vond een parlementaire reis plaats naar Griekenland aan de vooravond van de toetreding van dat land tot de EEG (Europese Economische Gemeenschap). De EEG was de voorloper van de huidige Europese Unie. Het ging om een zware Nederlandse delegatie die bestond uit: de leden A. Vondeling (voorzitter Tweede Kamer en delegatieleider), J.G. Gooden (Eerste Kamer), C. van den Heuvel – de Blank (Eerste Kamer en voorzitter P.v.d.A), H.J. Louwes (Eerste Kamer), S. Langedijk – de Jong (Tweede Kamer), R.F.M. Lubbers (Tweede Kamer en voorzitter CDA-fractie), J.G. Rietkerk (Tweede Kamer en voorzitter VVD-fractie), H. Wisseling (Tweede Kamer) en ondergetekende (Tweede Kamer) alsmede J.P. Mulder delegatiesecretaris.

Het is voor mij een interessante en boeiende reis geworden, in politiek en in toeristisch opzicht. We werden ontvangen door de Gezamenlijke Parlementscommissie voor EEG-zaken van het Griekse Parlement en hadden daar een zeer intensieve discussie over de Griekse toetreding tot de EEG. We woonden een zitting van het Huis van Afgevaardigden bij en hadden gesprekken met vertegenwoordigers van verschillende Griekse partijen. Tot mijn genoegen introduceerde Vondeling mij daarbij steeds als vertegenwoordiger van de progressief-liberale partij D66, zoals ik dat graag wilde. Onze Griekse gastheren organiseerden ook bezoeken aan Delphi, de Acropolis, het Archeologisch Museum Athene, de Universiteit van Athene en een scheepswerf. Hierdoor was deze reis ook toeristisch gezien de moeite waard.

Dat ik mij de parlementaire reis naar Griekenland zal blijven herinneren had echter ook een geheel andere oorzaak. Wat was namelijk het geval? Vlak voor ons vertrek uit Nederland hadden de delegatieleden een brief ontvangen van Amnesty International. Deze brief heb ik op de heenweg in het vliegtuig gelezen. Hierin werd aangegeven dat in Griekenland voor gewetensbezwaarden een procedure werd gevolgd die in strijd moest worden geacht met de internationale juridische maatstaven. In Griekenland kregen dienstplichtigen een oproep om in militaire dienst te gaan. Als zij als gewetensbezwaarden of dienstweigeraars dan niet opkwamen werden zij veroordeeld tot een gevangenisstraf. Maar als zij die gevangenisstraf hadden uitgezeten, kregen

zij opnieuw een oproep om in dienst te gaan. Kwamen zij dan weer niet, dan kregen ze opnieuw gevangenisstraf. En dat kon zich zelfs nog eens herhalen.

Dit was in strijd met het internationaal aanvaarde rechtsprincipe dat een persoon maar éénmaal voor dezelfde wetsovertreding gestraft mag worden. Amnesty International verzocht deze schending van internationale rechtsbeginselen bij ons bezoek aan de orde te stellen en te laten blijken dat dit een belemmering vormde voor toetreding tot de EEG.

Tijdens onze discussie met de leden van de Gezamenlijke Parlementscommissie voor EEG-zaken werd oorspronkelijk het onderwerp gewetensbezwaarden niet aan de orde gesteld. Toen de tijd verstreek heb ik dat van mijn kant wel gedaan. Dat leidde aan Griekse kant tot verstarring van gezichten. (Dit moet ook in zijn perspectief gezien worden: De Grieken hadden een aantal jaren geleden onder een dictatuur van een kolonelsregiem. Zij waren er trots op dat daarna de democratie hersteld was en nu kwam er een buitenstaander uit Holland even vertellen dat het nog niet goed is!) Gelukkig kwam Vondeling me direct te hulp met de constatering dat Europa bij de toetreding van Griekenland zeer strikt zou beoordelen of de Griekse wetgeving aan de internationale juridische maatstaven voldoet. Later hoorde ik dat het ongebruikelijk was zulke pijnlijke kritiek in het openbaar te behandelen en dat dat meestal in informele gesprekken gebeurde. Mijn contacten met verschillende Griekse gesprekspartners liepen na mijn interventie erg stroef.

Op 23 februari, de een na laatste dag, hadden we een afscheidslunch bij de president van Griekenland, Tsafsos. Tot mijn schrik was de tafelschikking zo dat ik zat naastde president zelf! Dat bleek geen toeval te zijn. Nadat ik me had voorgesteld, heb ik een soort excuus gestameld voor het feit dat ik ander eten had dan de andere aanwezigen en dat dat kwam omdat ik vegetariër was. En dat ik het erg waardeerde dat hiermee rekening was gehouden. Vervolgens ontstond een gesprek waarin ik met mijn gebrekkige Engels geprobeerd heb een heleboel opmerkingen en vragen van de president te beantwoorden. Het gesprek had de volgende strekking: Vraag: “Was u het delegatielid dat in de parlementscommissie de positie van dienstweigeraars aan de orde heeft gesteld?” Antwoord: “Inderdaad.” De president: “Ik begrijp nu dat u vegetariër bent, dan zult u ook wel dienstweigeraar geweest zijn. Het is dan begrijpelijk dat u hier in Griekenland voor uw lotgenoten opkomt.” Mijn reactie: “Namens de overheid kreeg ik van mijn kazernecommandant inderdaad de aanbeveling als vegetariër dienstweigeraar te worden en daarvoor de in Nederland geldende procedure te volgen. Ik zou dan ingezet worden bij door de overheid aan te wijzen maatschappelijke dienstverlening. Maar dat heb ik geweigerd. Ik ben bewust in militaire dienst gegaan en ben geen dienstweigeraar geworden.” De president: “Is dat niet inconsequent, geen dieren doden en wel mensen?” Antwoord: “Die dieren deden mij niets. Vanaf mijn

geboorte was ik in leven gebleven zonder dieren te doden. Maar mensen, de Russen, bedreigden mijn vrijheid van levensovertuiging en leefwijze en die van mijn landgenoten. Ik erkende het recht om in geval van noodweer andere mensen te doden.

Ik wilde niet dat landgenoten voor mij het vuile werk opknaptten. Ik wilde daarom in militaire dienst mijn volwaardig aandeel leveren.” De president: “Als ik het goed begrijp bent u het ten principale oneens met dienstweigeraars.” Antwoord: “Inderdaad.” Waarna de president reageerde met: “En toch neemt u het hier voor hen op. Dat is bijzonder.” Mijn reactie: “Het gaat ook om een voor iedereen geldend rechtsbeginsel dat men voor een bepaalde daad maar één keer gestraft mag worden.” De president: “Ik heb bewondering voor uw levensvisie en voor het feit dat u de moed had om dit onderwerp openlijk in de parlementscommissie aan de orde te stellen. U heeft mij veel stof tot nadenken gegeven. Ik dank u hiervoor.” Na mijn interventie in de parlementscommissie voelde ik mij niet meer erg op mijn gemak. Ik had het gevoel dat ik inbreuk had gemaakt op de gastvrijheid van mijn gastheren. Dat veranderde uiteraard na het gesprek met president Tsafsos op zijn lunch. Daarna kreeg ik de indruk dat ik een soort eregast was geworden! Griekenland is daadwerkelijk in mei 1979 toegetreden tot de EEG. In verband daarmee is de meervoudige gevangenisstraf voor dienstweigeraars afgeschaft. Ik meen daaraan een kleine bijdrage geleverd te hebben.

India

In de periode 21 – 30 november 1986 heb ik als lid van de Tweede Kamer deel genomen aan een parlementaire reis naar India. De delegatie bestond verder uit: D. Dolman (Voorzitter, Tweede Kamer, PvdA), delegatieleider, R. Linschoten (Tweede Kamer, VVD), B. de Vries (Tweede Kamer, Fractievoorzitter CDA), T. Wöltgens (Tweede Kamer, PvdA), G. van Tets (Eerste Kamer, VVD) en H. Waltmans (Eerste Kamer, PPR). Delegatiesecretaris was B. Nieuwenhuizen.

We logeerden in Delhi, Madras en Bombay. We bezichtigden het (grote ronde) parlamentsgebouw. Daar werd ons door enkele ministers en parlementsleden uitgelegd wat op dat moment de belangrijkste politieke problemen van India waren. Ook bij de Nederlandse ambassadeur ontvingen wij nog een briefing over India. We werden verder voorgesteld aan de president en de vicepresident van India en aan de Voorzitter van het Lagerhuis. Voorts bezochten we twee vergaderingen van het Lagerhuis en het Hogerhuis. Op het programma stonden tevens excursies naar een internationaal handelscentrum en een motorenfabriek. Daarnaast gingen we naar het Nehru Memorial Museum en maakten we, hoe kon het anders, een tocht naar de mooie en indrukwekkende Taj Mahal.

Het was dus een boeiende reis in dit verre oosterse land dat alleen al zo groot is dat het

wel een continent zou kunnen zijn. En mijn vegetarisme leverde me nergens ook maar enig probleem op. Geen wonder, want ruim de helft van de bevolking was vegetariër. Ik heb dus goed gegeten. Maar er was iets anders dat mij in verwarring bracht. Door de gesprekken met de ministers en parlementsleden en door onze eigen waarneming bleek dat India toen worstelde met het probleem van massale ernstige armoede en slechte arbeidsomstandigheden. Dat probleem werd verergerd door het op het Hindoeïsme gebaseerde kastensysteem. Volgens het geloof van een groot deel van de bevolking, zo heb ik toen begrepen, zou je in het hiernamaals beloond worden als je je zou schikken, als je zou berusten in jouw levenslot. Vrij vertaald: Dat zou dan een premie inhouden op het aanvaarden van (erge) armoede en slechte arbeidsomstandigheden. Een premie op zelf niets doen aan verbetering van jouw eigen levenslot. Door deze levensfilosofie werden, als ik het goed heb begrepen, zelfs in een aantal gevallen de Sikhs onheus bejegend. De Sikhs vervulden vaak de functie van hard werkende middenstanders die ook goed voor zichzelf opkwamen. Dat paste niet in die hier genoemde levensfilosofie. Omdat ik dit alles een verschrikkelijke toestand vond heb ik mijn fractie in Nederland al vast gewaarschuwd dat ik overwoog om Marxist te worden.

Tijdens onze reis in India heb ik me geprobeerd in te leven in het werk van onze collegaparlamentariërs in dat land. Ik was diep emotioneel geraakt door wat ik gehoord (en gezien) had. Ik werd daar steeds somberder door. Bestrijding van armoede en verbetering van arbeidsomstandigheden terwijl de betrokkenen dat niet op prijs stellen en niets zelf doen? Dat moet een moeizame bezigheid zijn! Maar ik kwam ook tot een andere conclusie: De politieke problemen zijn in India zo groot, dat die van Nederland daarbij in het niet vallen. Met India vergeleken heeft Nederland eigenlijk geen problemen! India heeft pas echte problemen! Door deze conclusie raakte ik volledig in de war. Ik begon er aan te twijfelen of ik bij terugkomst in ons land nog wel voldoende motivatie zou krijgen om mijn werk als Kamerlid voort te zetten. Of het toeval was of niet weet ik niet, maar tijdens de terugreis naar Nederland werd ik ziek. Er ontstond dus ook een fysieke verwarring. Ik heb daarna geruime tijd nagedacht en heb daarna gelukkig mijn motivatie om mijn werk te hervatten teruggevonden (overigens zonder Marxist te worden). Nederland heeft toch bij nader inzien ook belangrijke politieke problemen die de moeite waard zijn om aan te pakken, al zijn die van andere aard dan in India. Daarnaast vormt het feit dat er in andere landen misschien grotere problemen zijn op zichzelf geen reden om de tekortkomingen in eigen land te laten voortbestaan.

VISIT OF THE NETHERLANDS PARLIAMENTARY DELEGATION
TO INDIA IN NOVEMBER, 1986 - CALL ON THE PRESIDENT ON
24 NOVEMBER, 1986



DE NEDERLANDSE PARLEMENTAIRE DELEGATIE BIJ DE GRIEKSE PRESIDENT TSAFSOS (1979)

8. Bijnamen

Sprinkhaan

Bijnaam verkregen tijdens het hockeyen in het seizoen 1945/1946 waarin ik dikwijls als keeper speelde. Ik kan me niet herinneren dat dit als erenaam bedoeld was. Het gaf gewoon aan dat ik hoog sprong om hard geslagen hockeyballen te ontwijken, overigens geen goede gewoonte voor een keeper! [P.M. Mijn activiteiten op het gebied van de padvinderij en het tennissen namen zoveel tijd in beslag dat het hockeyen er na één seizoen bij in is geschoten.]

Petrus

Bijnaam in 1956 gegeven door de soldaten van de Radargroep van de 41e Afdeling Veldartillerie toen ik om de tijd te doden begonnen was om het Oude Testament van de Bijbel te lezen. Dit gebeurde, ondergedoken met een zaklantaarn in een donkere garage, in de cabine van een niet gebruikte DAF-truc. Ik ben toen nog een heel eind gekomen!

Uitvinder

Bijnaam in 1956 gegeven door de soldaten van de Radargroep van de 41e Afdeling Veldartillerie wegens mijn (succesvolle) pogingen tot verbetering van de uitwerkmethoden van radarplots. (Radarplots zijn grafieken op papier van door een radartoestel geregistreerde kogelbanen van afgeschoten granaten).

Pensioen / Staatsman

Bijnaam “Erwin Pensioen” mij in de jaren zeventig van de vorige eeuw gegeven door de voorlichter van de Tweede Kamerfractie van D66, Ernst Bakker, wegens het als maar hameren op goede pensioenen zonder achterstellingen van allerlei groepen, zoals vrouwen en personen die van baan veranderden of werkloos werden (pensioenbreuk). Dit was in een periode waarin pensioen nog werd beschouwd als een onbelangrijk politiek onderwerp. Bakker heeft mij aangemoedigd om vol te houden omdat hij verwachtte dat pensioen politiek belangrijk zou worden. De opvolger van Bakker, Jan Goeijenbier, gaf mij later de bijnaam “staatsman”.

Volkstribuun

Bijnaam “de laatste volkstribuun” in 1980 gegeven door de voorzitter van de Tweede Kamer, Dolman, wegens het “krachtig stemgeluid” waar ik bekend om was. Dit gebeurde in de speech waarin hij meedeelde dat koningin Beatrix mij had benoemd tot Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw. Voor die gelegenheid was ik al met een smoes

opvallend vroeg naar het gebouw van de Tweede Kamer gelokt. De secretaresse van het Presidium, die wist dat ik nog wel eens te laat kwam, had met opzet aan mijn vrouw Coby een vervroegd tijdstip doorgegeven waarop ik in de Kamer voor de uitreiking van de onderscheiding verwacht werd. En mijn vrouw, die dit niet wist, had voor de zekerheid aan mij een nog eens vervroegd tijdstip doorgegeven.

Profeet

“Een profeet aan de macht” was de kop in De Haagsche Courant van 12 juni 1982 waarin vermeld werd dat ik als minister was aangetreden op het departement van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening “Hij voorspelt geen land overvloeiende van melk en honing. Nee hij voorziet kommer en ellende. De steden in Nederland zullen ten onder gaan aan verkrotting. Tenzij er naar hem, D’66-minister Erwin Nypels, wordt geluisterd.” [De Haagsche Courant had meer gelijk dan de krant zelf heeft geweten: Mijn rotsvaste vertrouwen dat ik zelfs als enige in de wereld het gelijk aan mijn kant had, was waarschijnlijk een van mijn belangrijkste wapens om alle politieke stormen die ik heb meegemaakt te doorstaan.]

President

“Nypels for president” was de slogan die de Haagse buurtkrant De Schilderswijker als krantenkop plaatste toen deze buurtkrant voor mij een voorkeursactie voerde bij de Tweede Kamerverkiezingen in september 1982 (De Schilderswijker, Juni/Juli 1982).

Nypoleon

“Nypoleon”, “alleenheerser” en “chef van Nederland” waren de bijnamen die verschillende kranten zoals De Stem (28 juli 1982), De Haagsche Courant (30 juli 1982) en Trouw (3 augustus 1982) mij gaven toen ik in 1982 van 30 juli tot 8 augustus alleen het land heb geregeerd. Ik was toen de enige minister die niet met vakantie was gegaan. In die periode vervulde ik tevens de functie van minister-president ad interim. Ik was wel erg boos omdat heel veel tijd verloren ging door het ondertekeningen van spoedeisende stukken van mijn vakantievierende collega’s. Ik heb toen ook nog de ambtenaren van het ministerie van justitie een dag vrij gegeven omdat er een brand had gewoed in de liftschacht van dat ministerie.

Hert

Bijnaam mij in 1982 gegeven door de fractievoorzitter van de Communistische Partij Nederland in de Tweede Kamer, Marcus Bakker, aan het einde van het Kamerdebat over mijn plannen als minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (Volkshuisvesting Actueel, 3 augustus 1982).

Bobby Ewing

“De Bobby Ewing van het Catshuis” was de kop in het blad van de NCIV, Volkshuisvesting Actueel, van 3 augustus 1982, waarin mijn eerste optreden als nieuwe minister van Volkshuisvesting werd besproken. Hierbij is een vergelijking gemaakt met de televisieserie Dalas. Ik zou een treffende gelijkenis vertonen met de “good guy” in de Ewing-family, die eventjes de leiding van het Ewing-Oil-concern in zijn handen krijgt gelegd, maar natuurlijk te goed lijkt voor deze wereld.

Zes miljoen

Bijnaam “man van zes miljoen” in 1982 gegeven door de huurdersvereniging van de Leeuwarder wijk Heechterp. Als Kamerlid had ik in het begin van dat jaar een werkbezoek aan die wijk gebracht. Ik was diep onder de indruk van de slechte woontoestanden. Daarbij kwam dat juist ook in die wijk veel werkloze bouwvakkers woonden. De huurdersvereniging had daarom een plan ontwikkeld waarin de werkloze bouwvakkers werden ingezet bij de renovatie van hun wijk en waarbij de hierdoor bespaarde werkloosheidsuitkeringen zouden worden aangewend voor renovatiesubsidie aan de wijk. Ik heb toen toegezegd er bij het kabinet voor te pleiten om op enigerlei wijze dit plan uit te voeren. Een paar weken later werd ik onverwacht zelf minister. Ik heb toen “woord gehouden” door er voor te zorgen dat het plan als experiment onder begeleiding van de Universiteit van Groningen daadwerkelijk uitgevoerd kon worden. Hierdoor verkreeg de wijk een renovatiesubsidie van ongeveer 6 miljoen gulden. Dat leverde mij een rozet op met de aan het begin van deze alinea genoemde tekst.

Drilboor

Bijnaam “de fluwelen drillboor” gegeven door de abtenaren van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. De secretaris-generaal, Van Wolferen, vertelde dat bij mijn afscheid van het ministerie in november 1982. Dit zou volgens hem gebaseerd zijn op mijn eigenschappen: deskundigheid, gedrevenheid, bescheidenheid en hoffelijkheid. Bijnaam “drillboor van D66” gegeven door de Haagse Post (1 maart 1986).

Schildpad

Bijnaam mij gegeven door het D66-blad Voor de draad (mei/juni 1984) kennelijk wegens een gelijkenis met een “schildpad, een zeer doordouwerig dier”. Dit gebeurde na aanneming van een mede door mij ingediend amendementsvoorstel op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Waakhond vrijzinnig democratisch erfgoed

Het verslag van het introductieweekend van de Jonge Democraten in september 1986 vermeldde dat in het programma was opgenomen “een verhaal van (wie anders) drs. Erwin Nypels, de waakhond van het vrijzinnig democratisch erfgoed.” (DEMO, ledenmagazine van de JD, oktober 1986).

Crazy

“A bit crazy” zouden volgens Trouw (28 februari 1987) de Engelsen mij, niet zonder vertedering, noemen.

Volkshuisvestingsenthousiast

Bijnaam in 1987 gegeven door NRC Handelsblad in de berichtgeving over het openbaar verhoor van mij als Kamerlid door de Parlementaire Enquêtecommissie voor bouwfraudes (NRC Handelsblad, 17 september 1987).

Vader vrije lijsten

“Vader van de vrije personeelsvertegenwoordigers” is de bijnaam die de Stichting Vrije Lijst mij heeft gegeven (Jaarverslag 1988). Dit hield verband met het feit dat ik in de Tweede Kamer succesvol actie had gevoerd voor een wettelijk recht voor ongeorganiseerden en leden van niet-erkende verenigingen om kandidaten te mogen stellen bij de verkiezingen van ondernemingsraden.

Peetvader

Officieuze aanduiding van de politieke jongerenorganisatie Jonge Democraten (JD) uit hun beginperiode omdat ik “als uitgesproken vrijzinnig-democraat” “altijd fervent sympathisant van de JD” was geweest (zie DEMO, ledenmagazine van de JD, september 1995).

Badmuts

Bijnaam in journalistenkring tijdens mijn periode in de Tweede Kamer. Gezien van de hoge perstribunes was mijn kale hoofd een gemakkelijk oriëntatiepunt voor de journalisten om mijn aan- of afwezigheid vast te stellen. Volgens Trouw behoorde ik zelfs tot de 10 bekendste kaalhoofdigen in de Nederlandse politiek (Trouw, 6 november 2001).

Rolmodel

Een “leerzaam rolmodel”. Typering van Alexander Rinnooy Kan, Eerste Kamerlid voor D66 en oud-voorzitter van de Sociaal Economische Raad, in zijn website van 21 april 2016. Voor een partij zoals D66, die zo graag in hoog tempo wil veranderen,

zou volgens hem “een hardnekkige democratische doorzetter met een onuitputtelijk uithoudingsvermogen zoals Erwin Nypels een leerzaam rolmodel” zijn. Hij schreef dit bij de bespreking van mijn boekje “De macht gedeeld” over het lange gevecht van 45 jaar om aan de gepensioneerden een recht op medezeggenschap te verlenen in hun pensioenfondsbesturen. De Eerste Kamerfractie van de VVD had reeds eerder uitgesproken dat ik voor mijn inzet hierbij een “aanhouders-award” verdiende (Handelingen Eerste Kamer, 24 januari 2012).

2023 Haagsche Courant 12 JUNI 1982

Minister Nypels (D'66): een profeet aan de macht

Op het departement van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening is een profeet aan de macht gekomen. Hij voorspelt geen land, overvloeiende van melk en honing. Nee, hij voorziet kommer en ellende.

De steden van Nederland zullen ten onder gaan aan verrotting. Tenzij er naar hem, D'66-minister Erwin Nypels, wordt geluisterd.

Nypels lijkt er nauwelijks rekening mee te houden dat hij het niet lang zal uithouden als minister. De tijd die hem is gegund, omspannt niet meer dan drie missionaire maanden. Een volwaardige kabinetsperiode van vier jaar is voor menig minister onvoldoende gebleken om ideeën en idealen te verwezenlijken.

Nypels lijkt echter op wonderen te hopen. Sinds zijn aantreden als minister heeft hij geen dag, geen minuut verloren laten gaan. Hij heeft deze week door zijn haast echter al de eerste brokken gemaakt. Omstreden plannen lekten uit.

volkshuisvesting aktueel



15e jaargang no. 13/14
3 augustus 1982

minister nypels als de bobby ewing van 't catshuis

jos van dieten

Die geschiedenis is een Peyton Place zonder eind en omdat Peyton Place tegenwoordig Dallas heet, en de nieuwe minister van Volkshuisvesting zo'n onmiskenbaar stempel op de geschiedenis van de laatste maand heeft gedrukt, drong zich bij ons onweerstaanbaar de gedachte op dat hij de hoofdrol in ons verhaal moest vervullen, daarbij treffend veel gelijkenis vertonend met de „good guy” in de Ewing-family: Bobby, die eventjes de leiding van het Ewing-Oil-concern door het lot in zijn handen krijgt gelegd, maar natuurlijk te goed blijkt voor die wereld.

Wat is er intussen allemaal al weer niet gebeurd? Er is een Voorjaarsnota verschenen, er is een kabinetsbeslissing over de extra bezuinigingen in 1983 genomen, er is een Kamerdebat geweest met minister Nypels, er is een storm van kritiek over het arme hoofd van de nieuwe bewindsman gegaan, meer nog in de pers dan in de Tweede Kamer, waar Marcus Bakker (CPN) deze fraaie vergelijking debiteerde in dit verband: „Ik wil een enkele kanttekening plaatsen bij enkele reacties vanuit de Kamer: na de manier waarop in de afgelopen weken een kudde vernietigende buffels



door het parlement is gejaagd, vind ik het buiten proporties om dan vervolgens op één hert te schieten.”

De Stem 28 JULI 1982

Nypels even alleenheerser

DEN HAAG - Vanaf zaterdag wordt ons land bestuurd door nog maar één van de veertien ministers. De bewindsman die dan eenzaam op zijn post zit, is Nypels (Volkshuisvesting).

Hij mag zich een week lang tegelijkertijd minister-president, vice-premier en baas van alle departementen noemen, terwijl hij in zijn eentje ook nog het kabinet vormt.

Omdat het tijdsverloop zou zijn met zichzelf te vergelijken, vindt de wekelijkse minister-president niet plaats. Hij zal namens de regering...

**Nypels
chef van
Nederland**
Van een onzer verslaggevers: Nypels vraagt, minister Nypels, deze week een aantal besluiten sluiten, voegde hij daar aan toe: „als hij dat al zou willen, dan kan de minister raad alles binnen de kortste keren weer terugdraaien. Bovendien is de

woordvoerder van de rijksvoorlichtingsdienst zegt, dat sommige andere ministers tijdens hun vakantie in eigen land oproepbaar zijn om eventuele bijzondere en pletsende voorvallen met elkaar te bespreken. Zo zijn Van Agt, Gardeniers en De Koning in noodgevallen direct 'bij de hand'.

Minister Nypels' in theorie machtige positie rol zal in de praktijk beperkt blijven tot het passen op de winkel. Hij zal bijna een dagtaak hebben aan het ondertekenen van allerlei stukken, zoals verordeningen, besluiten en brieven die de departementen dagelijks in karrevrachten verlaten.

Aan de 'alleenheerschappij' van Nypels komt op 8 augustus een einde, als minister Van der Stee (Financiën) van vakantie terugkeert. Een dag later gaat ook De Ruiter (Justitie) weer aan de slag.



Merijntje

Nypoleon

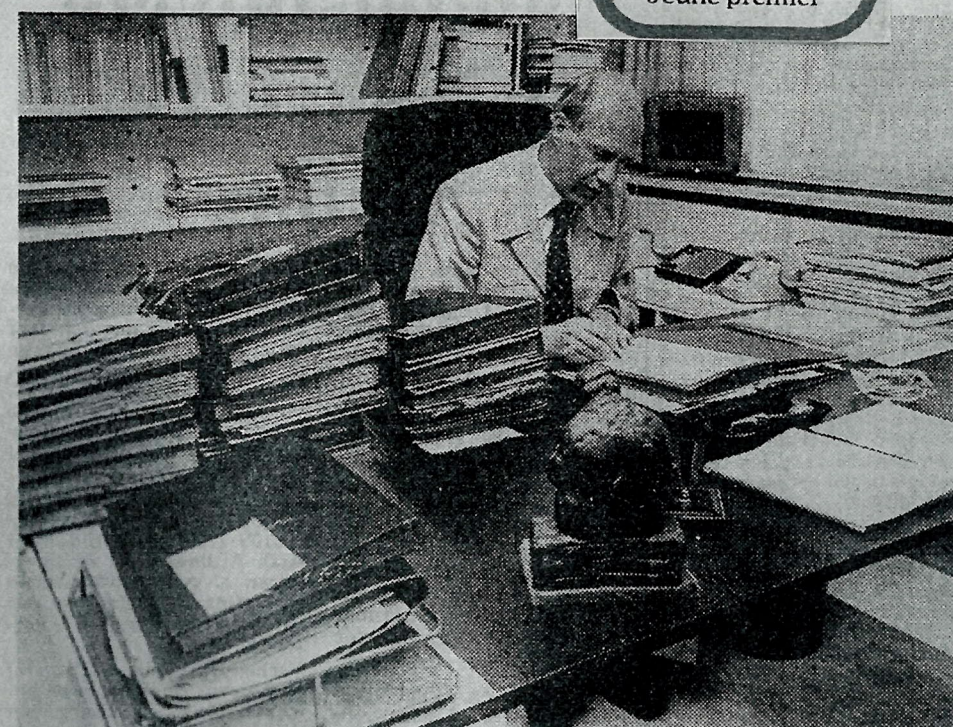
Erwin Nypels
houdt de wacht



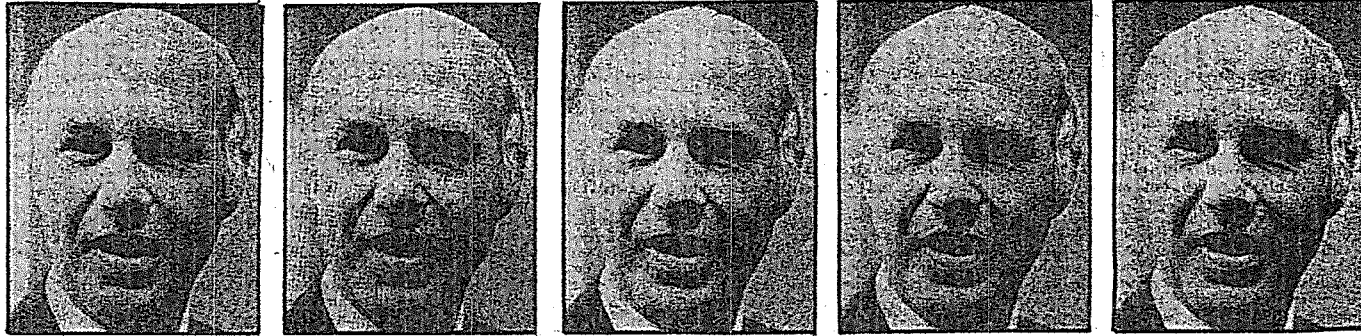
Jeune premier

GEEN RELAX- WEEKJE VOOR NYPELS

Met een ferme ruk wordt de gebruiksaanwijzing van de nieuwe stoel van minister Nypels verwijderd: het staat wat slordig, en bovendien vermeldt het briefje met kanjers van letters dat het hier een relaxfauteuil betreft. En aan relaxen is de D'66'er Nypels de afgelopen week bepaald niet toe gekomen. Per dag moest hij gemiddeld 750 handtekeningen extra zetten, want al zijn collega's waren met vakantie. Dat kostte hem dagelijks ongeveer twee uur. Maar volgende week krijgt hij het wat rustiger. Dan verschijnen weer wat andere ministers in Den Haag.



Haagse Gumm - 7/19/82



nypels for president!

Door de politieke tegenstellingen is het tweede kabinet Van Agt ten grave gedragen. Op korte termijn, uit de overgebleven brokstukken, een nieuw kabinet vormen bleek niet mogelijk. Deze keer werd er zelfs nauwelijks over lijnen gesproken. Daarom hebben de grijze wijzen heren besloten dat het woord nu aan de kiezer is en werden er voor september nieuwe verkiezingen uitgeschreven. Om te voorkomen dat er tussen nu en september te weinig geld wordt uitgegeven, is er een zogenaamd 'tussen-kabinet' gevormd. Dat tussenkabinet zal ten hoogste zes maanden regeren. Met de manier van regeren zoals we dat de laatste jaren gewend zijn kan er in zes maanden tijd natuurlijk niets van de grond komen. Maar, leuke verrassingen zitten in een klein hoekje.

Zo'n leuke verrassing diende zich aan in de vorm van drs. Erwin Nypels (D'66), in geen geval te verwarren met 'bleke Bet' Ed Nijpels van de VVD, die als de splinter-nieuwe minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening verrekt leuk uit z'n hoek is gekomen.

Het is in de vaderlandse politiek gebruikelijk om je als politikus ruim te oriënteren, dat betekent maanden lang handjes schudden en borrels en etentjes aflopen zonder een donder uit te voeren. Nypels echter komt op en gaat gelijk aan het werk. Niet met lege handen, maar met een hele berg plannen en voorstellen. Hij wil simpelweg in zes maanden doen waar andere ministers in vier jaar nog niet toe in staat zijn.

De grijze wijzen schrokken zich lam. „We kunnen niet blijven jammeren“ was het lakonieke antwoord van Nypels. Bij zijn eerste optreden als minister bleek Nypels een man van het betere stuntwerk. Hij kondigde aan zijn plannen via een grote persbijeenkomst aan het volk kenbaar te maken, zonder daarvan eerst de Kamer op de hoogte te stellen. Nypels, die tijd tracht te winnen door overbodig gezwam te omzeilen, kreeg juist dat gezwam in volle hevigheid over zich uitgestort. Hij kreeg een proceduredebat aan z'n broek, waarin de Kamer zich unaniem verwonderde over de hoogst ongebruikelijke gang van zaken.

Het PvdA-Kamerlid Duinker vroeg de minister met klem om een schriftelijke uiteenzetting van zijn plannen. Nypels op zijn beurt maakte de Kamerleden duidelijk 'daar het nut niet van in te zien', en toen werden ze pas echt kwaad. Ook ongebruikelijk was dat de woordvoerders van CDA, PPR en VVD zich vierkant achter de PvdA-man Duinker opstelden en van minister Nypels eisten dat

gaat er een woningtekort dreigen.

Nypels: 'Als het nodig is de nieuwbouw te verlagen is dat slecht. Maar ik zeg: er dreigt een ramp omdat de meeste wijken op het ogenblik bezig zijn te verkrotten en die ramp is nog groter als wat Van Dam bedoelt.'

Van Dam: 'twee procent van de huidige woningvoorraad is zo slecht dat die gesloopt moet worden. Als we nu op de nieuwbouw gaan korten, dan blijft die woningmarkt muurvast zitten en dan kom je ook in de stadsvernieuwing niet uit de voeten. Laten we er eerst voor zorgen dat iedereen een woning heeft, dan kan de nieuwbouw geleidelijk gaan dalen, dan kan je steeds meer in de stadsvernieuwing gaan stoppen.'

Kijk, Nypels wil groot onderhoud en geen huurverhoging voor de bewoners, maar waar dat geld vandaan moet komen weet hij niet. Maar dan blijven we wel met honderdduizenden woningen zitten die niet aan de moderne eisen van bewoning voldoen. De nieuwbouw moet er op gericht zijn het woningtekort in te lopen en niet te verlagen. Met het plan van Nypels beginnen de woningen een dag nadat ze klaar zijn opnieuw te verkrotten, omdat je met die lage huur de woningen niet kan onderhouden.'

Nypels: 'De zaken zijn volstrekt duidelijk. Op zich heeft Van Dam gelijk, maar daar is de zaak niet mee opgelost. De vraag is helemaal niet of de woningbouw verlaagd moet worden. Het gaat er hier om dat doorgaan met het huidige (Van Dam-)beleid fataal is. Op dit moment staan er in ons land zeer veel woningen op een slooplijst die er niet op horen. Punt één is dat de woningen, die niet door de bewoners op een slooplijst zijn geplaatst en er niet ophoren, er vanaf moeten. Dan is er een stuk van Van Dam's probleem opgelost.'

De bestaande woningen moeten allereerst opgeknapt en onderhouden worden. Dat heeft voorrang.'

Van Dam: 'Nypels wil de nieuwbouw verlagen om met dat geld groot onderhoud te plegen. Hij kan zich beter bezig houden met waar ik mee bezig was en dat is proberen het geld voor die nieuwbouw bij elkaar te halen. Hij

legt zich er nu al bij neer dat hij het niet krijgt.'

Nypels: 'Verkrotte woningen zijn geen woningen meneer Van Dam, dat betekent dat u ze niet meer mag meetellen. Een verkrotte woning wordt onttrokken aan een bestand van een redelijk te bewonen woningvoorraad. Wie betaalt de verkrotting? Een verkrottingsproces dat doorgaat is voor de bewoners en voor de sloopkist op den duur steeds duurder. Over enkele jaren betaal je aan opknappen een veelvoud van wat het nu kost. Ik leg me niet neer bij het tekort aan geld, maar ik pak de lijn op waar Van Dam hem heeft laten liggen en doe allebei. Met het geld dat we nu hebben, moeten we zorgen dat het niet gebruikt wordt voor een klein aantal mensen die het kunnen betalen, maar we moeten met dat geld zorgen dat we drie keer zoveel woningen aan kunnen pakken. Een minimum is nog beter dan niks! Als in het huidige tempo doorgegaan wordt met het onderhouden van de woningvoorraad, dan zijn we over 30 jaar pas klaar. Dan bestaan de meeste van die huizen niet eens meer! Dan kom je nog meer achterop. Je moet dan een onvoorstelbaar groot woningbouwplan maken en daar is het geld gewoon niet voor. In het huidige beleid heeft men ± f 90.000 per woning beschikbaar. Het zou zo moeten zijn dat dit wordt teruggebracht naar f 40.000. Dan kan je van het totale beschikbare bedrag veel meer mensen laten profiteren.'

Reaktie

De VARA-interviewer kreeg ruimschoots de lachers op zijn hand toen hij Nypels afkapte met: 'Het is bekend dat veel mensen altijd een hoop tijd nodig hebben als ze over hun hobbies praten'. Daarin was die VARA-man beslist niet origineel, want met name de PvdA-Kamerleden maken de heer Nypels hetzelfde verwijt. In het afstoppen van Nypels hebben trouwens de PvdA en VVD elkaar uitstekend gevonden, logisch, want bij het doorgaan van de nieuwbouwstroom zijn beide partijen, ieder op de eigen manier, gebaat. Ondertussen heeft de 'democratie' gezegevierd: aangevoerd

door Duinker (PvdA) en De Bee (VVD) heeft Nypels bakzeil gehaald. Niets van zijn frisse ideeën blijft overeind, de Kamer heeft hem gedwongen om op de lijn van Van Dam verder te gaan. De Tweede Kamer heeft gesproken CDA, PvdA en VVD vinden de Nypels in die zes maanden zo min mogelijk overhoop mee gooien. Unaniem is de Tweede Kamer van mening dat 'ministe Nypels zijn hobbies moet later rusten'.

In het interimkabinet, dat tot de volgende verkiezingen de kooltjes uit het vuur moet halen, kom Nypels met echte oplossingen en de Kamer vindt dat die strijdig zijn met het regeerakkoord. Me wijk regeerakkoord? De oude - mislukte - regeringen vinden dat de zogenaamde lage huren van huizen waar onze wijk vol mee staat in een versneld tempo verhoogd moeten worden. Nypels volgens de grondwet nu het 'op

Zo blijkt de woningsolatie-subsidië vrijwel geen besparing in energie op te leveren, en het gelijktijdig alleen ten goede te komen aan eigen-woningbezitters en niet aan de gewone man. Nypels vindt dat het een goede bezuinigingsmaatregel is als die subsidie verdwijnt. De Beer (VVD) noemt dit de meest stupide bezuinigingsmaatregel die hij ooit heeft meegemaakt. Dat maakt wel heel een en ander duidelijk.

Nypels, ongeacht zijn politieke afkomst, is een man die weet wat er in de wijken echt aan de hand is. Maar de Nederlandse politiek - inclusief zijn eigen partij (D'66) - valt hem af.

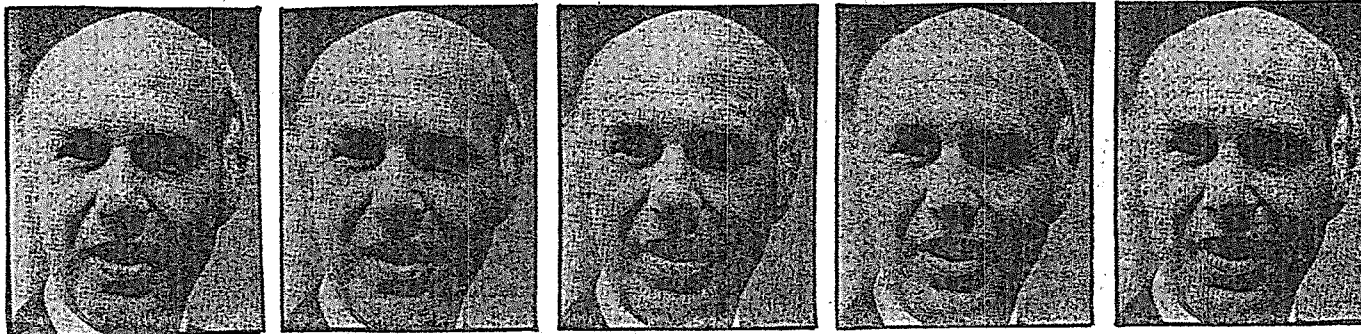
Wat de verkiezingen in september ook op zullen leveren, het is duidelijk dat er aan het stadsvernieuwingbeleid geen bal verandert. Die zaken zijn al jaren geleden geregeld. Er is maar een oplossing: Nypels moet helemaal alleen de verkiezingen in, en ieder bewoner in de oude wijken moet op Nypels stemmen.

NYPELS FOR PRESIDENT! Ed:



Foto: Huurdersvereniging Heechterp

augustus 1982



HAAGSE POST

ERWIN NYPELS

De drillboor van D66

Hij zit straks in één fractie met Van Mierlo, maar hun ideeën verschillen hemelsbreed. Hoe hecht is de 'complete eenheid' binnen D66? Erwin Nypels, 'vrijzinnig-democraat': een portret.

1 maart 1986

Op de trap die leidt naar het bovenzaaltje van het Sneeker café Onder de Linden klinkt zijn stem luid en duidelijk. Binnen-gekomen treffen we hem driftig gebarend in de weer met een door een kruis verdeeld prikbord en een aantal kartonnetjes, voorstellende de Nederlandse politieke partijen. Terwijl buiten de voorbereidingen voor een mogelijke elfstedentocht worden getroffen, maakt de spreker een 'elfpartijen-tocht'.

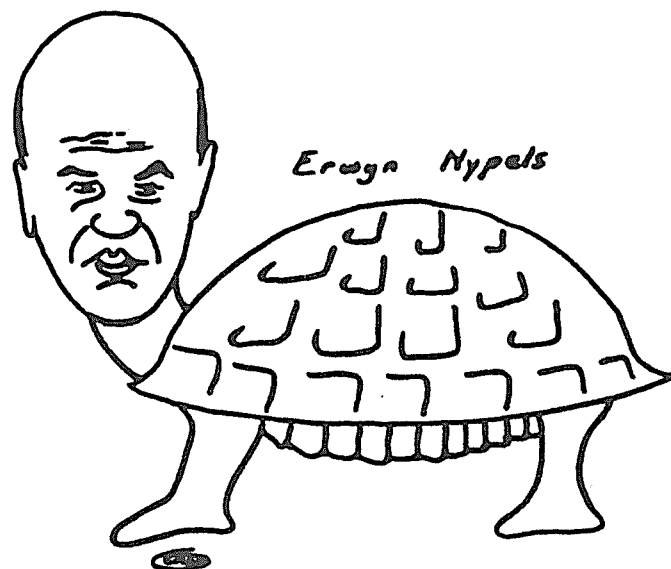
Het type politicus is zeldzaam geworden. Alsof de vinding der microfoon nog niet bestaat, alsof het tjokvolle zaaltje de omvang heeft van een veemarkt, schreeuwt hij zijn boodschap bij het publiek naar binnen. „Dit verhaal moet aan iedereen in het land verteld worden!” Hij haalt een schilderij van de muur, pakt het prikbord en begint de kaartjes op te hangen. „Ik heb dit bord meegenomen om aan te geven waar Vrijzinnig Democraten in de Nederlandse politiek vandaag de dag staan.”

We wanen ons in 1939, toen de Vrijzinnig Democraten in Friesland veertien procent van de stemmen bijeenhaalden, tegen zes landelijk. In een uithoek als Smallingerland haalden de links-liberalen van voor de oorlog dat jaar zelfs 28 procent. De politicus spreekt met veel omhaal over 'de taak van Vrijzinnig Democraten', en de 'bedreiging' die uitgaat van de andere partijen. De Vrijzinnig Democratische Bond, met voorlieden als Marchant, Joeke sr, Aletta Jacobs en Oud, is reeds 45 jaar overleden. De partij ging in 1946 met SDAP, Christendemocratische Unie en een aantal 'daklozen' op in de nieuwe Partij van de Arbeid. Luisteren we echter naar het felle betoog van het D66-Kamerlid Erwin Nypels, dan lijkt het of de VDB nog springlevend is. Sterker nog: de man rept vol vuur over het vrijzinnig-democratische Kamerwerk, zijn Kamerwerk.

Kindje Toen Erwin Nypels in 1966 met Hans van Mierlo en een aantal anderen delibereerde

ERWIN NYPELS ALS SCHILDPAD, een zeer doordouwerig dier. Hij slaagde (samen met CDA-collega Eversdijk) waar de rest van de Tweede Kamer faalde en wist een amendement op de Wet op de Ruimtelijke Ordening aangenomen te krijgen waarbij wordt bepaald, dat GS Bestemmingsplannen definitief van kracht kunnen verklaren voor onderdelen die niet worden beïnvloed door ingediende Beroepen.

Illustratie: Onno Ouwendijk



ZATERDAG 28 FEBRUARI 1987

Trouw

HET GELIJK VAN ERWIN NYPELS

Erwin Nypels: „Ik was de

De Engelsen zouden hem, niet zonder vertedering, a bit crazy noemen. Zelf beschouwt hij zich als 'een bevroge-ne'. Tegenstanders kost het moeite hem helemaal serieus te nemen. Zijn partij, D66, draagt hem echter op handen en hij staat telkens weer hoog op de kandidatenlijst. Vrijwel onafgebroken maakte hij deel uit van de D66-fractie, die afgelopen dinsdag haar twintig-jarige aanwezigheid in het parlement vierde. Minder opvallend dan Van Mierlo, Terlouw en Brinkhorst, maar wel permanent present in de tweede lijn. Eén van de hoogtepunten in zijn politieke loopbaan: een onverwacht en opmerkelijk ministerschap van vijf maanden.

Vorig jaar, tijdens een bezoek aan India, aarzelde hij even. „Ik stop ermee, Nederland heeft geen problemen”, dacht hij toen. Maar Erwin Nypels (53), bedacht zich en is nu nog steeds een fenomeen aan het Binnenhof.

„Ik laat me niet van de wijs brengen. Je moet geloof in je eigen zaak houden, ook al kom je alleen te staan!” Als het waar is dat

POI: „Anders ga ik over mijn tijd heen.” In een uitzending van het radioprogramma de Rooie Huis hebben ze hem eens bijna lichteft. Bij

gen. De over Nypels: „Je ho

Vrijzinnig Democraten

No. 3 2e jaargang mei/juni 1984

HAANDREKSBLAD

Maandag 17 september 1987 — Ned. Ant. A. 3,00; België Bfr. 31; Duitland DM 2,50; Luxemburg Bfr. 28; Zwitserland Sfr. 2; Adressen en telefoonnummers: de Achterpagina

donderdag 17 september 1987 — 17e jaargang no. 295

Volkshuisvestingsminister drs. Erwin Nypels, D66-Kamerlid, tijdens het verhoor gisteren door de enquêtecommissie bouwsubsidies (Foto NRC Handelsblad/Vincent Mentzel)

Duisenberg wist niet van afspraak indexeringen in regeerakkoord

DEN HAAG, 17 sept. — Oud-minister van financiën Duisenberg (1973-1977) was onbekend met de volkshuisvestingsparagraaf van het regeerakkoord dat niet-Den Uyl. Dat heeft het D66-Tweede-Kamerlid Nypels gisteren voor de parlementaire enquêtecommissie bouwsubsidies verklaard. In deze paragraaf stond onder andere de afspraak tussen de coalitiepartners PvdA, KVP en D66 en PvdA.

ningssubsidies een — door Nypels gestimuleerd — systeem van indexeringen zou worden toegepast. Uit de eerste beleidsnota van Nypels' partijgenoot, volkshuisvestingsminister

van D66 daarop boos naar Financien toog, erkende minister Duisenberg de paragraaf volkshuisvesting van het regeerakkoord niet te hebben gelezen.

alleen Financien en De Nederlandsche Bank

Het — uiteindelijk ook ingevoerde — systeem van dynamische kostprijsuur daarentegen zou volgens Financien niet alleen Nederlandse beleggers maar „zelfs olesheks” naar de vaderlandse woningbouw lokken.



Alexander
Rinnooy Kan

Een democratische doorzetter

21/04/2016 By Alexander

Erwin Nypels is een doorzetter – wie hem ook maar een beetje kent, zal dat onmiddellijk bevestigen. Hij was een van de D66ers van het eerste uur, Tweede Kamerlid vanaf 1967 tot 1989, korte tijd minister in het interimkabinet Van Agt III, en daarna vooral gedurende vele jaren een bevlogen participant in het nationale pensioendebat, ook toen dat nog nauwelijks werd gevoerd. En die bevlogenheid duurt voort: onlangs nog publiceerde hij, onder de titel "De macht gedeeld" een overzicht van zijn inspanningen gedurende 45 lange jaren om gepensioneerden medezeggenschap te verlenen in pensioenfondsbesturen. Op 1 juli 2013 trad eindelijk de initiatief wet Koser Kaya – Blok in werking, een co-productie van D66 en VVD, die deze medezeggenschap veilig stelde voor bedrijfstakpensioenfondsen en bevestigde voor ondernemingspensioenfondsen. Het was voor alle betrokkenen, inclusief Erwin Nypels, een welverdiend feestelijk moment.

Veranderen gaat nooit vanzelf, noch in Nederland, noch elders. Voorbeelden van succesvolle snelle veranderingen (de actie tegen de plofkip van Wakker Dier!) suggereren dat volhardende vasthoudendheid een karaktertrek is die kenmerkend is voor elke succesvolle veranderaar. Voor een partij zoals D66, die graag ruimte maakt voor kalme redelijkheid maar ook zo graag in hoog tempo wil veranderen, is een hardnekkige democratische doorzetter met een onuitputtelijk uithoudingsvermogen zoals Erwin Nypels een leerzaam rolmodel.

Filed Under: Uncategorized

| | |
|---|--|
| Eerste Kamer | Samenstelling en medezeggenschap pensioenfondsbesturen |
| <div><input type="checkbox"/></div> <div>De heer Van Rey (VVD): Voorzitter. Vandaag praten we over een wetsvoorstel waartoe Erwin Nypels in 1968 een eerste aanzet heeft gegeven. Laten we ons vandaag beperken tot de laatste ontwikkelingen. Waardering en complimenten aan Koser Kaya en Blok voor hun initiatief. Bij de plenaire behandeling in de Tweede Kamer is uitvoerig stilgestaan bij de geschiedenis van dit wetsvoorstel. Het is een uitputtingsslag geweest met initiatiefwetsvoorstellen, stilleggingen daarvan, convenanten, evaluaties, commissies, analyses. Het houdt maar niet op, en dan nu op korte termijn hopelijk een wettelijke verankering! Erwin Nypels verdient een "aanhouders-award". Hij kan die beter van ons krijgen dan van zijn partijgenoten.</div> | |
| 24 januari 2012 EK 16 | 16-7-22 |

Trouw - 6/11/2001

de haagse kler

Redactie: Hans Goslinga,
Maaïke van Houten
en Teun Lagas

Volgens onze lezer in Wieringerwerf gaf de vermaarde zeilbootarchitect baron van Hœvell in 1952 het ontwerp van een jachtje van 7.48 meter de naam 'Pieter de Turk'. Dit was overduidelijk een verwijzing naar minister van financiën Pieter Liefstinck, die tijdens zijn bewind een zware weeldebelasting invoerde op zeiljachten langer dan 7.50 meter. Door de 'lengte-over-alles' twee centimeter korter te maken, trok de baron als het ware een lange neus naar de minister. Het is bekend dat Liefstinck tussen 1945 en 1952 een streng belastingregime voerde.

Liefstinck had een markante kale knikker.

Dat brengt ons tot de tien bekendste kaalhoofdigen in de Nederlandse politiek:

- 1 Pieter Liefstinck
- 2 Joop den Uyl
- 3 Jo Cals
- 4 Louis Beel
- 5 Carl Romme
- 6 Willem Schermerhorn
- 7 Norbert Schmelzer
- 8 Josef Luns
- 9 De Gaay Fortman sr.
- 10 Erwin Nypels

Het opvallendste aan dit lijstje is dat iedereen die erop staat minister is geweest, Nypels met vijf maanden het kortst. Hij was minister van volkshuisvesting in het zomerkabinetje-Van Agt, een rompkabinet van CDA en D66 dat in 1982 na het uittreden van de PvdA nog even doorgeeerde tot aan de vervroegde verkiezingen. Nypels regeerde in het hartje van de zomer nog even in zijn eentje het land, toen al zijn collega's met vakantie waren. In de ochtenduren kon men de boomlange democraat op de fiets door Den Haag naar het ministerie zien rijden, kaarsrecht zittend, de tas op de bagagedrager gebonden. Niemand zou het gezegd hebben, maar daar ging de machtigste man van het land.

9. Curriculum Vitae

Naam: Erwin Nypels

Woonplaats: Rijswijk

Geboortedatum: 1 augustus 1933

Geboorteplaats: Bloemendaal

I. ALGEMEEN

Onderwijs en militaire dienst:

- Bezocht Stedelijk Gymnasium (3 jaar) en HBS-B te Nijmegen, eindexamen 1951;
- Studeerde aan de economische faculteit van de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam (economisch-sociologische richting), doctoraal examen 1960;
- Vervulde militaire dienst in de periode 1955-1957.

Vroegere hoofdfuncties:

- Bedrijfseconoom bij de Centrale Directie van het Staatsbedrijf der PTT (centrale afdeling organisatie) van 1961 - 1967;
- Lid van de Tweede Kamer (D66) van februari 1967 - september 1989 (met onderbreking van ruim een jaar in 1973/1974 en een half jaar in 1982); daarbij:
 - * fractiewoordvoerder voor sociale zaken (vanaf 1981 speciaal voor arbeidsvoorwaarden, pensioenen en arbeidsdemocratie), ambtenarenzaken, volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (tot 1986), volksgezondheid en ouderenbeleid (vanaf 1986) en spreading rijksdiensten (1977 - 1986);
 - * voorzitter van de vaste Kamercommissie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (1977 - 1982);
 - * ondervoorzitter van de vaste Kamercommissie Ambtenarenzaken (1986 - 1989);
 - * lid Presidium Tweede Kamer (1981 - 1989 met onderbreking van een half jaar in 1982);
- Eerste directeur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 (1973 - 1975);
- Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in het interim-kabinet Van Agt III in 1982;
- Voorzitter van de VHP, vakorganisatie voor middelbaar en hoger personeel; daarbij tevens: lid algemeen bestuur van de Vakcentrale MHP van 1990 - 1994;
- Voorzitter van de Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen (1998 - 2002);
- Voorzitter van de Gepensioneerdenfractie-NVOG in de Raad van Advies en later in de Deelnemersraad van pensioenfonds ABP (1999 - 2008).

Vroegere nevenfuncties:

- Landelijk voorzitter van de JOVD (1962 – 1964);
- Lid van het initiatiefcomité tot oprichting van D66 en lid van het eerste hoofdbestuur (1966 - 1967);
- Bestuurslid van de Nationale Stichting Nieuwe Woonvormen (1968 – 1977);
- Initiatiefnemer oprichting Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing en eerste voorzitter (1973 – 1980);
- Penningmeester van de Stichting Juf, welke fondsen verwierf voor de J.C. Pleysier-school (voortgezet speciaal onderwijs) te Den Haag (1981 – 1991);
- Bestuurslid van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 (1982 – 1986);
- Bestuurslid van de Vereniging van Oud-Tweede Kamerleden, portefeuille: pensioenen en wachtgelden (1991 - 1998); daarbij tevens: voorzitter van de Commissie rechtspositie van die vereniging (tot 1997);
- Extern adviseur Arbeidsvoorwaarden van de DIN-adviesgroep (1994 - 1998);
- Lid van de Begeleidingscommissie evaluatie wet Medezeggenschap bij pensioenfondsen (1995 – 1996);
- Lid adviescommissies VWS-overleg (1995 - 1999) en Cultuur-overleg (1997 – 2000), geschillencommissies betreffende overheidsbijdragen in arbeidskosten.

Publicaties:

- Verschillende artikelen over het volkshuisvestingsbeleid met name in Bouw (onder meer over groot onderhoud en zelfwerkzaamheid in stadsvernieuwingsgebieden, de dynamische kostprijsuur, woningfinanciering met indexeringen en democratisering van het woningbeheer; 1975 – 1988);
- Brochures voor het Wetenschappelijk Bureau van D66: De omvang van de collectieve voorzieningen (1976), Pensioen/Woningplan (1977), Op weg naar bewonerszelfbestuur (1978), De ambtenaar en zijn trend (samen met mr. J. Ribberink, 1978), Wordt ons huis een dwangbuis? (1979) en Bescheidenheid wordt bestraft (Deltaplan groot onderhoud voor oude wijken; 1982);
- Vele artikelen in VHP-Journaal over het arbeidsvoorwaardenbeleid voor middelbaar- en hoger personeel (onder meer over cao's en pensioenvoorzieningen à la carte; 1990 – 1994);
- VHP-beleidsnota: Pensioenbeloning à la carte (1992);
- Bijdrage in de CSO-publicatie “Onverdeeld vermogen”: Het recht van gepensioneerden op medebestuur van hun pensioenfondsen (1996);
- Memorandum over de wetgeving tegen pensioenbreuk: Minimum indexatieplicht voor pensioenen (1997);

- Vele artikelen in Pensioenbelangen over ontwikkelingen bij Pensioen-fonds ABP (1998 - 2008);
- Website Documentatie medezeggenschap gepensioneerden < www.nypels.nl > (2006 - 2013);
- Notitie over D66 als pensioenpartij: Pensioencrisis en pensioenambitie of het gelijk van de vierkante cirkel (2013);
- Notitie naar aanleiding van een D66-motie: Hoe nu verder met ons pensioenstelsel? (2015);
- Kroniek van 45 jaar emancipatiestrijd van gepensioneerden: De macht gedeeld (2015).

Bijzondere gegevens:

- Lid van de D66-onderhandelingsdelegaties voor het afsluiten van de regeerakkoorden (waaronder Keerpunt '72) met de PvdA en de PPR (Progressieve Drie) voorafgaande aan de Tweede Kamerverkiezingen in 1971 en 1972; lid van de D66-onderhandelings-delegatie tijdens de kabinetsformatie in 1977;
- Deelnemer aan het Des Indesberaad (overleggroep van een aantal politici op persoonlijke titel, gericht op de totstandkoming van een “paarse” regeringscoalitie van PvdA, D66 en VVD) in de periode 1975 - 1994;
- Bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1982 voorkeursactie voor mij door de Haagse buurtkrant De Schilderswijker met de leuze “Nypels for president!”;
- Initiatiefnemer oprichting Vereniging Aanpak Pensioenbreuk (1986);
- Op verzoek van de Jonge Democraten in 1986 opnieuw kandidaat bij de Tweede Kamerverkiezingen; na hun voorkeursactie toen voor de zevende maal gekozen in de D66-fractie;
- Oprichting steunfondsen voor de Jonge Democraten met de naam “Erwin Nypels Stichting” (2020).

Onderscheidingen:

- Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw (1980);
- Commandeur in de orde van Oranje-Nassau (1982).

Bijzondere waarderingen:

- Erelid Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD) (1979);
- Erelid Vereniging Aanpak Pensioenbreuk (VAP) (1991);
- Buitengewoon honorair lid Nederlandse Vereniging van Kapiteins ter Koopvaardij (NVKK) (1994);

- Erelid Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen (NBP) (2003);
- Jan Glastra van Loon erepenning Democraten 66 (D66) (2006);
- Erelid Democraten 66 (D66) (2010);
- Erelid Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden (NVOG) (2013).

II. BESCHRIJVING ENKELE ONDERDELEN WERKTERREIN TWEEDE KAMER

Democratisering arbeidsverhoudingen

In 1970 zijn door mij bij een wijziging van de Wet op de ondernemingsraden in amendementsvorm 43 wijzigingsvoorstellen ingediend onder meer om het vertegenwoordigend karakter van de ondernemingsraden te versterken. De amendementen beoogden tevens de bevoegdheden van deze organen uit te breiden door de toevoeging van een medebeslissingsrecht met betrekking tot een aantal belangrijke punten van ondernemingsbeleid. Hiertoe is onder meer voorgesteld om:

- de bestuurder niet meer als voorzitter of lid in de o.r. op te nemen, maar de leden van de raad een voorzitter uit hun midden te laten kiezen;
- alle in de onderneming werkzame personen het actief en passief kiesrecht te verlenen en de kandidaatstelling te laten plaatsvinden zonder voorrechten voor de officieel erkende vakbonden;
- aan de o.r. medebeslissingsrecht (vetorecht) te verlenen met betrekking tot fusies, sluitingen en verplaatsingen, waarbij de ondernemer het recht krijgt in beroep te gaan wanneer geen overeenstemming met de o.r. wordt verkregen;
- aan de o.r. medebeslissingsrecht (vetorecht) te verlenen ten aanzien van de benoeming en het ontslag van de bestuurders (directeuren); en
- de naam “ondernemingsraad” te vervangen door “personeelsraad”.

Op één na werden alle 43 amendementsvoorstellen verworpen. Evenals bij de staatsrechtshervormingen van D66 (gekozen minister-president en partieel districtenstelsel) was hiervoor in het algemeen geen voldoende politiek draagvlak. Bij latere wijzigingen in de Wet op de ondernemingsraden bleek echter dat voor een deel van de door ons bepleite wijzigingen wel geleidelijk een voldoende draagvlak is gegroeid. Zo is later in de wet opgenomen dat de bestuurder geen voorzitter of lid van de o.r. meer mag zijn en dat de o.r.-leden hun eigen voorzitter kiezen. Tevens werd het aantal onderwerpen dat onder het adviesrecht van de o.r. valt, uitgebreid. De o.r. kreeg op het gebied van de arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden wel een aantal instemmingsrechten. Ook kreeg de o.r. het recht om voor een deel van de commissarissen een voordracht te doen. Belangrijk is verder dat door succesvolle acties in de Tweede Kamer mijnerzijds ook ongeorganiseerden en leden van niet-erkende

verenigingen bij de verkiezingen van ondernemingsraden het actief en passief kiesrecht verkregen.

Vrijheid van vakvereniging

In de beginperiode van D66 bestonden er op vele maatschappelijke terreinen overleg- en bestuursorganen waarin een aantal gevestigde (soms nog “verzuilde”) belangenorganisaties waren vertegenwoordigd. Deze organisaties hadden vaak zo’n sterke machtspositie dat zij nieuwe, opkomende belangenorganisaties konden weren en van deelname uitsluiten. Hierbij was in het geding de “vrijheid van vakvereniging”, of beter gezegd, de “vrijheid om een belangenvereniging op te richten”, een grondpijler van een democratische samenleving!

In die periode heb ik me gespecialiseerd in het representativiteitsvraagstuk met als doel de vrijheid om belangenorganisaties op te richten werkelijke inhoud te geven. Het gevolg hiervan was dat ik in de Tweede Kamer de steun en toeverlaat werd van alle belangenorganisaties die zich achtergesteld of gediscrimineerd voelden. Dat waren er vele zoals:

- De in aantal en ledental in opkomst zijnde verenigingen van middelbaar en hoger personeel, uiteindelijk gebundeld in de huidige Vakcentrale voor Professionals (VCP).
- De in aantal en ledental in opkomst zijnde verenigingen van gepensioneerden, georganiseerd per pensioenfonds en uiteindelijk gebundeld in Koepel Gepensioneerden (KG); hierbij was zelfs ook een aspect van emancipatie van ouderen in het geding.
- Het betrof ook enkele organisaties in werkgeverskring zoals de Contactgroep van Werkgevers in de Metaalindustrie (voornamelijk kleine werkgevers) en de Raad van Overleg voor de Handel.
- Het betrof tevens patiënten- en gehandicaptenorganisaties waaronder de Algemene Nederlandse Invalidenbond (ANIB), hierbij ging het onder meer om versterking van hun positie door middel van cliëntenraden bij zorginstellingen en toelating tot de Ziekenfondsraad.
- Het betrof verder huurdersverenigingen die niet toegelaten werden tot het werk van de huurcommissies.
- Iets dergelijks was het geval bij de categorale belangenorganisaties VMTB en MABRO die niet volledig werden erkend voor het georganiseerd overleg bij het Ministerie van Defensie.

In de loop der jaren heb ik in de Tweede Kamer bij uiteenlopende gelegenheden een eindeloze reeks van pleidooien gehouden om deze organisaties een gerechtvaardigde plaats te geven in de voor hen van betekenis zijnde bestuurs-, overleg- en

adviescolleges. Dit leidde ook tot een lange reeks van moties, amendementen en zelfs initiatiewetsvoorstellen. Na mijn Kamerperiode hebben in 1989 verschillende andere fractiegenoten op dit terrein de fakkel van mij overgenomen. De interventies vanuit de Tweede Kamerfractie van D66 hebben in het algemeen uiteindelijk geleid tot een gunstig resultaat waardoor de betrokken organisaties alleen of in een samenwerkingsverband met gelijksoortige organisaties, zijn toegelaten tot de voor hen belangrijke bestuurs-, overleg- of adviescolleges. Maar soms heeft dit wel schandalig lang geduurd. (De gepensioneerden moesten 45 jaar wachten tot hun claim op deelname aan de pensioenfondsbesturen werd gehonoreerd door de initiatiefwet Koser Kaya / Blok). Toch kan D66 de verkregen resultaten niet alleen op zijn conto schrijven. Een groeiende Kamermeerderheid onderschreef het streven om aan deze achtergestelde belangenorganisaties een gerechtvaardigde plaats te geven. Actieve steun werd met name gekregen van de VVD-Kamerleden Rietkerk en Blok. Essentieel was verder dat de Minister van Sociale Zaken in die periode, Boersma, zich al snel liet overtuigen van de redelijkheid van de claims van vele werknemers- en werkgeversorganisaties op vertegenwoordiging bij verschillende vormen van arbeidsvoorwaardenoverleg. Maar de acties hiertoe zijn in vele gevallen wel begonnen op initiatief van de D66-fractie in de Tweede Kamer en zij zijn vaak beslissend geweest.

Zoals aangegeven is in enkele gevallen ook het zware en technisch moeilijke wapen van het initiatiefwetsvoorstel gebruikt:

In 1975 heb ik een initiatiefwetsvoorstel ingediend om de organisaties van middelbaar en hoger personeel zo snel mogelijk als volwaardige partner toe te laten tot het centraal sociaal-economische overleg (wetsvoorstel 13 546 ingediend 4 september 1975). Het wetsvoorstel was voorbereid met actieve steun van het Comité Representativiteit Werkgevers- en Werknemersvakverenigingen onder voorzitterschap van prof. Slagter van de Erasmusuniversiteit. Het wetsvoorstel kon later worden ingetrokken na opname van de Vakcentrale voor Middelbaar en Hoger Personeel (met 120.000 leden) in de Stichting van de Arbeid. Hiermee werd het doel van het wetsvoorstel in belangrijke mate bereikt.

In 1985 heb ik een initiatiefwetsvoorstel ingediend om gepensioneerden medezeggenschap in pensioenfondsen te geven (wet Regeling medezeggenschap bij pensioenfondsen, 19 008, ingediend 6 juni 1985; Staatsblad 29, 18 januari 1990). Het wetsvoorstel was voorbereid samen met een open projectgroep van deskundigen uit de ouderenwereld. Oorspronkelijk werd voorgesteld om aan de gepensioneerden een recht te geven op vertegenwoordiging in de besturen van hun pensioenfondsen. Tot mijn grote teleurstelling verzette zich een grote Kamermeerderheid daartegen. De artikelen van mijn wetsvoorstel hierover werden dan ook verworpen. Maar ik had het voorstel tijdens

de Kamerbehandeling aangevuld met een onderdeel over adviserende deelnemersraden waarin naast werknemers ook gepensioneerden werden vertegenwoordigd. Dat onderdeel werd daarna door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen. Hierdoor ontstond een wettelijke regeling voor deelnemersraden bij pensioenfondsen. Iets was beter dan niets. Maar het einddoel, bestuursdeelname van gepensioneerden, was nog niet bereikt.

De vrijheid om belangenverenigingen op te richten hield naar mijn mening ook in de vrijheid voor werkgevers- en werknemersorganisaties om samen collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) af te sluiten. Daarbij paste geen bevoegdheid van de regering om in te grijpen in de resultaten van zulke overeenkomsten. Samen met fractievoorzitter Van Mierlo heb ik daarom een initiatiefwetsvoorstel ingediend om de ministeriële bevoegdheid tot ingrijpen in afzonderlijke cao's te laten vervallen (wetsvoorstel 10 906, ingediend 15 september 1970). Dat voorstel is later ingetrokken na overname door de regering in bredere wetgeving.

Na mijn Kamerperiode ben ik in 1998 voorzitter geworden van een open projectgroep die een voorontwerp van wet ontwierp onder meer om de gepensioneerden het recht toe te kennen op deelname in de besturen van hun pensioenfondsen; dit voorontwerp vormde de basis voor het initiatiefwetsvoorstel van de D66-Kamerleden Giskes, Van Geen en Bakker (28 354, ingediend 1 mei 2002; ingetrokken in 2008 in verband met onderstaand initiatief).

Samen met F.H.W. Brouwer heb ik opnieuw een voorontwerp van wet opgesteld voor toekenning van een medebestuursrecht aan gepensioneerden in hun pensioenfondsen; dit vormde de basis voor het initiatiefwetsvoorstel van de Kamerleden Koser Kaya (D66) en Blok (VVD) (wet Samenstelling van en medezeggenschap in pensioenfondsbesturen, 31 537, ingediend 18 juli 2008; Staatsblad 203, 23 april 2012). De beide indieners hebben voor dit wetgevingswerk eveneens drs. M.P. Broekhuijsen als adviseur aangetrokken. Na veel politiek gesteggel werd het wetsvoorstel uiteindelijk door de Tweede Kamer en de Eerste Kamer aangenomen. Door de inwerkingtreding van de initiatiefwet Koser Kaya / Blok in 2013 kregen de gepensioneerden na 45 jaar hun recht op vertegenwoordiging in de pensioenfondsbesturen!

Inspraak bij ruimtelijke ordening, stadsvernieuwing en woningbeheer

In 1968 werd onverwacht bekend gemaakt dat Shell-Chemie vergunning had gekregen om een petrochemisch bedrijf te vestigen op een nog aan te leggen industrieterrein bij Moerdijk. Op grond daarvan heb ik in de Kamer een interpellatie gehouden gericht aan de Ministers van Economische Zaken en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid. Het werd de eerste interpellatie in de parlementaire geschiedenis op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening. Dit heeft niet geleid tot het afblazen van het project. Maar het heeft wel geleid tot opening van zaken en het heeft heel veel aspecten van de plannen in de openbaarheid gebracht. Essentieel was verder dat ook enkele milieumaatregelen werden aangekondigd. De interpellatie kreeg veel waardering.

In aansluiting op de interpellatie heeft een D66-werkgroep de ruimtelijk ordeningsprocedures in ons land diepgaand onderzocht. De werkgroep kwam tot de conclusie dat er snel op nationaal niveau een democratische procedure moest worden ontwikkeld voor grote infrastructurele projecten zoals een eventuele tweede nationale luchthaven, terreinen voor militaire doeleinden, belangrijke industriecomplexen en zeehavens. Het leidde tot een Memorandum betreffende voorstellen tot verbetering van de (inspraak)procedures bij de ruimtelijke ordening. Dit memorandum heb ik in de Tweede Kamer gepresenteerd (Handelingen Tweede Kamer 11 november 1969). Dat viel in goede aarde. Het heeft uiteindelijk, zij het in aangepaste vorm, geleid tot invoering van een nieuwe procedure op nationaal niveau voor grote projecten op het gebied van de ruimtelijke ordening (planologische kernbeslissingen).

In hoofdstuk 6 is aangegeven dat door een initiatief van D66 het Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing (LOS) is opgericht. Dit was een vrijwilligersorganisatie van deskundigen op het gebied van de stadsvernieuwing, die op basis van de woonwensen van de bewoners alternatieve plannen ontwierp in plaats van de sloopplannen van de gemeenten of woningbouwcorporaties. Naast mijn Kamerwerk ben ik toen zeven jaar LOS-voorzitter geweest. Het LOS is voor de inspraak bij de stadsvernieuwing van grote betekenis geweest. In ongeveer 2/3 van de gevallen waarin het LOS door wijkbewoners te hulp is geroepen, werden de sloopplannen geheel of in belangrijke mate door renovatieplannen vervangen. De wijkbewoners hadden vaak een laag inkomen en een geringe opleiding. Ze waren vaak niet in staat om voor hun eigen belangen op te komen. Het LOS heeft daarom vele jaren een onmisbare rol gespeeld in verschillende steden en dorpen.

Tijdens mijn LOS-periode bleek dat in vele oude wijken het aantal goedkope huurwoningen ongewenst werd verminderd door verkoop. Daarom heb ik ter bescherming van de voorraad goedkope huurwoningen een initiatiefwetsvoorstel ingediend. Het voorstel werd door beide Kamers aangenomen en daarna tot wet verheven. De wet gaf aan de gemeenten de bevoegdheid om bepaalde wijken aan te wijzen waarin huurwoningen alleen verkocht mochten worden met toestemming van de gemeente. (Wet op de woningsplitsing, 16 781, ingediend 12 mei 1981; Staatsblad 575, 19 november 1985).

In mijn Kamerperiode heb ik actief gepleit voor individualisering van het wonen onder meer door vergaande woondemocratie door: bevordering van het persoonlijk eigen woningbezit, vormen van gemeenschappelijk woningbezit (zoals kleinschalig coöperatief woningbezit en maatschappelijk gebonden eigendom), tussenvormen tussen huur en koop, omzetting van woningstichtingen in woningverenigingen, verruiming van bevoegdheden van huurdersvertegenwoordigingen bij huurwoningen en tevens invoering van een wettelijk aankooprecht voor groepen huurders ten aanzien van hun woningen.

Deze voorstellen voor vergaande democratisering van het woningbeheer waren echter voor de meeste Kamerfracties te vergaand, te radicaal. Dat gold speciaal voor het voorstel om groepen huurders het recht te geven om hun woningen aan te kopen. Maar de Tweede Kamer verwierp ook een motie om een actief beleid te gaan voeren om woningbouwstichtingen om te zetten in woningbouwverenigingen en dit te verplichten wanneer de huurders van die stichtingen zich in een stemming hiervoor uitspreken. Eveneens werd een motie verworpen waarin woningbouwverenigingen verplicht werden alle huurders, ongeacht hun levensovertuiging als lid toe te laten. Anders was het beeld met betrekking tot onze opvattingen over ruim baan voor zelfwerkzaamheid, flexibele bouwvormen en het volwaardig erkennen van wonen in groepsverband. Deze richting wilden het kabinet en de andere fracties in het algemeen wel inslaan.

Gelijke behandeling en koopkrachtbescherming op pensioengebied

Gedurende de gehele 21 jaren van mijn Kamerlidmaatschap ben ik fractiewoordvoerder voor pensioen zaken geweest, tijdens de beginperiode drie jaren samen met fractiegenoot Nooteboom en aan het slot acht jaar samen met fractiegenoot mevrouw Groenman. Namens de Tweede Kamerfractie zijn toen onder meer de volgende voorstellen gedaan:

- In de jaren '70 van de vorige eeuw is een algehele hervorming van het pensioensysteem voorgesteld speciaal om inkomensoverdrachten tussen de pensioenverzekerden

onderling, voor zover niet benodigd voor risicodekking, af te schaffen. Het ging er hierbij onder meer om inkomensoverdrachten te voorkomen van lagere naar hogere inkomens (omgekeerde solidariteit) en van vertrekkende werknemers naar blijvende werknemers. Dit hield ook afschaffing van eindloonregelingen in. De op te bouwen individuele pensioenrechten zouden in het nieuwe systeem evenredig zijn aan de bijeen gespaarde bedragen.

- Sinds de jaren '70 van de vorige eeuw hielden we meer in het algemeen hardnekkige pleidooien voor wettelijke regelingen gericht op emancipatie en gelijke behandeling van alle groepen verzekerden bij de aanvullende verzekeringen. Er bestonden vele vormen van achterstellingen ("pensioendiscriminatie") bij (gehuwde) vrouwen, alleenstaanden, jongeren, ongehuwd samenwonenden, tweeverdieners, deeltijdwerkers, mensen met pensioenbreuken en gepensioneerden. Een deel van die achterstellingen is pas weggenomen als gevolg van de Europese richtlijnen. Dat geldt met name voor de achterstelling van vrouwen. D66 was daarbij de eerste partij die duidelijk aangaf dat alleen op verzekeringstechnische gronden inkomensoverhevelingen tussen pensioenverzekerden mochten plaatsvinden en niet ter wille van inkomenspolitiek. Tevens deden we voorstellen voor introductie van individuele keuzemogelijkheden binnen de standaardpensioenregelingen.
- Samen met Nooteboom heb ik in de jaren '70 en '80 pleidooien gehouden voor de introductie van zogenaamde indexeringen als beleggingsvorm voor pensioenfondsen en financieringsmiddel voor (sociale) huur- en koopwoningen. Indexeringen zijn leningen met een beperkte rente, maar waarvan de hoofdsom jaarlijks wordt aangepast aan de inflatie of loonontwikkeling. Door deze beleggings- en financieringsmethode kan een economische basis worden gelegd voor geïndexeerde pensioenaanspraken enerzijds en voor een verantwoorde ontwikkeling van de financieringslasten van woningen anderzijds. Een mogelijke uitwerking van deze gedachte heb ik in 1977 geschetst in de brochure "Pensioen/woningplan D'66" van het Wetenschappelijk Bureau van D66.
- Mijnerzijds is in 1980 een initiatiefwetsvoorstel ingediend om pensioenbreuk te bestrijden. Pensioenbreuk ontstond toen vaak als de pensioenaanspraken die bij wisseling of verlies van baan in een pensioenfonds achterbleven, werden "bevroren". Daarentegen ontvingen diegenen die bij hun baas bleven in vele gevallen een jaarlijkse indexering van hun aanspraken. Dat nadeel voor de baanwisselaars tastte de vrijheid om van baan te veranderen ernstig aan en het was daarmee een rem op de arbeidsmobiliteit. Het initiatiefvoorstel was er op gericht dat de pensioenaanspraken die in dat geval achterbleven, ook zouden worden geïndexeerd. De voorgestelde wet is door veel tegenwerking, gehavend, pas in 1992 in werking getreden. Toen ik in 1989 de Kamer verliet heeft fractiegenoot mevrouw Groenman de verdere verdediging in de Tweede en Eerste Kamer van mij overgenomen. Daarbij trad ik op als haar adviseur.

(Wet gelijke behandeling van slapers en gepensioneerden, 16 225, ingediend 3 juni 1980, in september 1989 overgenomen door mevrouw drs. L.S. Groenman; Staatsblad 445, 10 september 1991). De wet Nypels/Groenman gaf volgens een globale schatting direct aan 750.000 personen met bevroren pensioenaanspraken een recht op indexering van die pensioenaanspraken; ze werden als het ware ontdood.

- In de jaren '80 van de vorige eeuw hield de D66-fractie pleidooien om de gangbare eindloonregelingen om te zetten in geïndexeerde middelloonregelingen. Dit geschiedde omdat middelloonregelingen veel geringere inkomensoverhevelingen tussen de pensioenverzekerden onderling kennen dan eindloonregelingen en omdat die regelingen meer mogelijkheden bieden voor gelijke behandeling van alle pensioenverzekerden. Hierdoor zou de "omgekeerde solidariteit" van de lagere inkomens met de hogere inkomens (in het bijzonder met de late carrièremakers) sterk worden beperkt. (De bepleite omzetting heeft in feite omstreeks 2005 massaal plaatsgevonden. Het pensioendenken van D66 liep dus ruim 20 jaar voor op dat van de sociale partners.)
- In de jaren '80 van de vorige eeuw bestreed D66 als eerste politieke partij de omslaggefinancierde VUT-regelingen met name omdat daaraan jongeren moesten meebetalen die daar later zelf geen rechten aan konden ontlenen. Momenteel zijn deze regelingen (vrijwel) overal afgeschaft.

In mijn Kamerperiode had D66 de opvatting dat een pensioenvoorziening zonder een zekere mate van koopkrachtbescherming een inferieure pensioenvoorziening is. Het was weliswaar niet mogelijk om een absolute garantie te geven dat de koopkracht van de pensioenaanspraken gehandhaafd kon worden. Maar het was volgens D66 wel wenselijk dat een pensioenfonds het streven naar koopkrachtbehoud als ambitie heeft. Het was dan ook begrijpelijk dat op die grond in de meeste van bovengenoemde voorstellen de totstandbrenging van bepaalde vormen van koopkrachtbescherming van de opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers en de gepensioneerden een zwaar accent kreeg.

Toen ik eind 1989 de Tweede Kamer verliet deed interim-voorzitter Paymans van een van de organisaties van middelbaar en hoger personeel, de VHP, aan mij een opmerkelijke verzoek. "Wij zijn niet vergeten dat tien jaar geleden dankzij vele acties van u in de Tweede Kamer de centrale van het middelbaar en hoger personeel uiteindelijk is erkend als representatief op nationaal niveau en dat wij als gevolg daarvan konden deelnemen aan het c.a.o.-overleg. U heeft ons daardoor een bestaansrecht gegeven. Wilt u onze voorzitter worden?" Ik ben daarna op 25 september 1990 door de Verenigingsraad tot VHP-voorzitter gekozen. Daardoor trad ik tevens toe tot het algemeen bestuur van de Vakcentrale MHP.

Bij mijn voorzitterschap van de VHP in de periode 1990 – 1994 heb ik veel gehad aan de bij D66 ontwikkelde inzichten op pensioengebied. Ik kreeg namelijk in het VHP-bestuur het pensioenbeleid van de vakorganisatie in mijn portefeuille. Tevens werd mij gevraagd om voor de vakorganisatie een pensioenbeleidsnota samen te stellen. Die nota kwam in 1992 gereed en kreeg de titel: “Pensioenbeloning á la carte”. Hierin sprak de VHP zich onder meer uit voor toepassing van het principe van gelijke behandeling van alle groepen verzekerden binnen een collectieve pensioenregeling, ongeacht geslacht, burgerlijke staat, soort arbeidscontract of aard van het deelnemerschap. De VHP was ook zeer gecharmeerd van het idee om bij de standaardpensioenregelingen individuele keuzemogelijkheden met gelijkwaardige keuzepakketten in te bouwen. Dat kwam zelfs in de titel van de beleidsnota tot uitdrukking. In verschillende gevallen is dit zelfs ook met succes door de VHP bij het cao-overleg ingebracht.

Mijn VHP-beleidsnota bevatte ook een kritische bespreking van de eindloonregelingen. Dat was niet vanzelfsprekend omdat juist de VHP een groot aantal leden kende voor wie een eindloonregeling een gunstig pensioenresultaat opleverde. Aangegeven werd dat dit soort regelingen ook belangrijke bezwaren kennen zoals relatief sterke inkomensoverhevelingen naar de late carrièremakers en praktische problemen onder meer bij demotie, arbeidsduurverkorting, deeltijdsfuncties, flexibele arbeid en pensioenbreuk. Hierdoor bleek dat een eindloonregeling niet ideaal was. Daardoor viel een barrière weg voor de VHP-onderhandelaars om bij het cao-overleg mee te werken aan vervanging van zo’n regeling door een beter systeem, bijvoorbeeld een opbouwsysteem met indexering.

Schildpad op het Binnenhof

Een politiek plakboek van één van
de oprichters van D66: Erwin Nypels